

QVADERNS D'ESTVDI

ANY II. VOL. II. NÚM. I

FEBRER 1917

UN QUADERN DE PSICOLOGIA

Sense propòsit previ d'editar aquesta vegada un nombre monogràfic; per efecte, direm, d'una pura coincidència de materials dins les carteres de la nostra redacció, surt el present Quadern amb un sumari relatiu tot ell a la psicologia. Certament, un atzar així no hauria estat possible a casa nostra, uns quants anys enrera, Mes, d'un temps cap aquí, fonts eficacíssimes i silencioses, en ordre al cultiu de les ciències del pensament, ragen en una mig amagada continuïtat. Un, dos, vint cànters ja en són plens i les mans se'n van, sense hi pensar, a oferir-los a la gran set ideal del nostre pobre poble,

«a la gran set, secular sis vegades!...»

Des de la tardor de 1914 un grup d'estudiosos, més apetents o més llaminers d'aquestes limfes del filosofar, ve reunint-se tots els dissabtes, en el recó més recatat de la nostra cabdal institució de cultura. Un intent per l'explanació definitiva d'un pensament severament sistemàtic es desenrolla ordenadament en aquestes reunions. El pla complet comprèn tres parts: la Dialèctica, la Psicologia, la Física. Els tres cursos ja transcorreguts han estat omplerts per la primera part, distribuïda en una cinquantena de lliçons. Avui la construcció d'aquesta Dialèctica nostra es pot

donar per terminada. A l'obra així elaborada, li manca poc per trobar-se en disposició de veure la pública llum.

Un altre grup de composició un poc diferent, s'aplega en el mateix lloc cada quinze dies. L'objecte es troba en el resum dels llibres nous i el buidament de les revistes especials. L'informació de cada un dels assistents és així augmentada i constantment renovellada. Les rescensions, molt detingudes a voltes, compendïen els textos, en fan ressortir l'esperit o la direcció. Part d'aquestes rescensions van després a nodrir les columnes bibliogràfiques dels «Arxius de l'Institut de Ciències» i dels QVADERNS D'ESTVDI.

Per fi, un tercer grup, consagrat als treballs de psicologia. Aquest funciona en llargues sessions hebdomedaries, dins el local d'una de les nostres institucions socials, a la qual interessa, per arribar a organitzar-se segons mètodes moderns i científics, constituir un nucli de competents aptes per practicar els anàlisis de la psicologia diferencial, en l'aplicació vocacional sobre tot. La tasca en aquest nou grup s'ha referit a quatre extrems. En primer lloc, es tractava de triar el material i la disposició per l'instal·lació d'un laboratori de psicologia experimental. Després, de reunir els títols en una bibliografia selecta i de fer l'adquisició dels llibres, aplegant-los en una biblioteca organitzada. En tercer lloc, de constituir una manera d'escola pràctica on joves aptituds s'ensinistressin en l'exercici dels mètodes d'aquesta ciència, que no troben a Barcelona cap altre lloc d'aprenentatge coherent. Per últim, importava arribar, per mitjà d'un anàlisi, a una fixació de les condicions mentals pròpies del nostre poble, a un estudi de llinatge etnogràfic, que permeti de donar, dins Catalunya, al «Coneix-te tu mateix» un abast col·lectiu. En aquest darrer estudi ha estat de gran valúia la prova incontestable que cal modificar, perquè pugui aplicar-se als nostres nois, l'escala de Binet-Simon, des del doble punt de mira de les dots òptiques i de l'apetit literària i abstractiva.

Gaire bé tots els documents apuntats en aquest nombre dels QVADERNS D'ESTVDI procedeixen de l'activitat d'aquest darrer grup.

Tres ensenyaments regulars d'ordre filosòfic acompleteu, dins de límits més elementals, i en una forma més pròpiament docent, (distinta a la que prenen els lliures agrupaments anteriors, que millor corresponen al tipus laboratori o seminari), l'obra iniciada dins d'aquests. Instal·lats dins una escola professional femenina, els ensenyaments al·ludits supleixen, per la noble selecció del seu assumpte, allò que el caràcter de la seva clientela els imposen de limitació en l'atreviment i en la complexitat. La Ciència de la Cultura, per ningú encara ensenyada a Espanya, s'ha introduït en l'un d'ells. En l'altre, per enllaç amb el problema de la classificació dels coneixements científics, hi ha lloc d'insinuar algún tema cabdal de l'Epistemologia. I, en la matèria que s'ha anomenat «Principis i desenvolupament històric de les ciències físiques i naturals», no hi cap, íntegra si succinta, l'explicació de tota una Filosofia de les Ciències? Inquietuds noves, qüestions moderníssimes, han trobat en aquests treballs didàctics, son lloc. Aquí hi ha una altra font viva per la fecundació del nostre pensament nacional.

Una altra vingut a trobar canal en les sèries dels Cursos Monogràfics d'alts estudis i d'intercanvi. Aquí el propòsit rector ha estat el següent: Renovar l'ambient que respiren els conreadors de les disciplines especials, amb una oxigenació filosòfica, condició prèvia de tota real renovació científica. A la Pedagogia s'ha pogut aplicar així el resultat de dos cursos, l'un on s'exposaven les idees d'un autor nostre; l'altre, les d'un autor italià, ambdós en sentit idealista. Mes també a la Filologia, i amb un igual sentit idealista, ha estat dirigit un altre esforç. I al Dret, un tercer, mitjançant el curs d'un professor foraster, curs que, tot i ésser de gran generalitat filosòfica per son tema, fou més especialment dirigit, per efecte del especialisme del discent, a un públic de competència jurídica. Enguany aquesta campanya renovadora continuarà. Dos cursos són dedicats respectivament a la nutrició filosòfica del treball històric i a la del treball matemàtic. Els fruits d'una empresa així, si es prossegueix amb coherència i constància, poden ésser incalculables.

Esmentem l'auxili que ha rebut aquesta tasca per instrument de la present revista QVADERNS D'ESTVDI; on l'obra d'allunyar les disciplines particulars de l'empirisme i de la rutina, així com de prevenir-les contra els riscos del messianisme i del dilettantisme, ha trobat organ adequat i fidel ressò. En la Pedagogia principalment, tothom ja ha vist com era íntimament enllaçada la qüestió de la reforma dels mètodes amb la de la millor dilucidació de les bases. Tothom ja ha comprès que en Pedagogia no es tracta, no s'ha de tractar tant de fàcils receptes, com de difícils investigacions.

A la Filosofia ha d'alcancar també la divulgadora generositat que, dirigida a tots els ordres de coneixements, és significada per la biblioteca «Minerva». Una Introducció a la filosofia, un Petit vocabulari de termes filosòfics, una Història elemental de la Filosofia, es preparen dins de la col·lecció. I ha vist ja la llum un tractat de Metafísica; un tractat de Metafísica posat a comprensió de tothom i a preu de trentacinc cèntims. I la paraula que des de les pàgines d'aquest tractadet acribat ens alligona es la paraula d'un gran mort, mestre en el pensament de la raça; paraula que per mig segle s'havia glaçat, en l'aire cru de l'ignorància i de l'indiferència.

Precisament aquest sant propòsit d'honorar i fer reviure els nostres grans ancestres en l'obra de pensament, ha provocat i anima un altre capítol d'esforços, que tendeixin a portar fins al camp que la nostra suor també rega, les aigües profundes de la pàtria tradició. El resum de Metafísica que acabem d'ablludir és extret i adaptat d'una publicació més vasta, la dificultat de la qual no pot calcular ningú que no sigui informat de certs lamentables antecedents. L'obra didàctica de Francesc Xavier Llorens ha tornat, amb la publicació dels seus «Apunts» a la llum de l'estudi, de la crítica y de la glòria. Quant a Lull, un erudit francès ha estat encarregat d'analitzar-ne i de reunir-ne la Antologia, aquell sentit i aquelles pàgines que millor poden aparèixer amb vivacitat, als ulls del lector filosòfic modern. La mateixa cosa

farà tot seguit un anglès amb Joàn Lluís Vives. I la traducció de Sibiuda per Montaigne serà posada en francès modern i reeditada i anotada. I, si és possible, es veurà de saber, a través de l'inventari dels autors llegits per Descartes, si en el pensador francès han pogut tenir alguna influència les insinuacions lúcides del nostre pensador.

Una Biblioteca Filosòfica, de què els dos primers volums són en premsa, reunirà alguns d'aquests treballs i d'altres principalment de caràcter teòric. El tercer i quart volum de la Biblioteca filosòfica, obra nostra, obra de catalans seràn. Poguessin seguir-ne d'altres i altres així!... La publicació d'un Anuari, de caràcter internacional, reunint, a més de memòries, bibliografia detallada, i, fins allí aon sigui possible, completa, acreixerà l'organ editorial al servei d'aquest complicat esforç de restauració dels estudis filosòfics.

Què més? Què afegirem encara en aquesta simple enumeració de feines i tasques, que no fa sinó alçar una punta de la cortina darrera la qual es prepara tal volta una realització de tal bellesa, que retorni decididament a Catalunya una irrecusable dignitat davant del món? Direm que, tan mateix, a través de malvolences o distraccions, un preciós element d'interès públic, de curiositat i fins d'amor desvellades ve a acompanyar, a la darrera hora, les primeres etapes d'aquest moviment. Primer de gener de mil nou-cents disset, un periòdic polític de Barcelona — bé és veritat, que es tracta d'un periòdic en català — publica, amb geste bell i hardit, un nombre extraordinari, anunciat amb grans cartells per les cantonades sobre el desenrotlle del pensament filosòfic català.

Si això ha estat així, qui estranyarà que sense propòsit monogràfic previ, per simple atzar d'una coincidència en les carteres, uns quants treballs en aquest sentit s'hagin apuntat en el Quadern que, amic dels QUADERN, venim avui a oferir-te?

EL GUAITA

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

I. CARÀCTER DE L'EXPERIÈNCIA.

L'experiència que anem a referir ha estat feta amb el caràcter d'exercici pràctic i exemple de mètodes psicològics per iniciació d'un grup d'estudiosos en un petit laboratori destinat a exploracions i exàmens mentals i instal·lat al Secretariat de Aprenentatge. El seu assumpte l'inclou dintre de l'estudi de la que s'anomena avui «psicologia del testimoni», capítol interessantíssim de la psicologia empírica, que recentment s'ha especialitzat, que en poc temps porta rebudes moltes contribucions, procedint de variis laboratoris del món, i que semblen destinades a tenir serioses conseqüències en la pràctica. L'experiència de Barcelona s'ha realitzat sota la direcció de D. Eugeni d'Ors, membre de l'Institut de Ciències, i de D. Lluís Torres Ullastres, director de les Escoles del Districte VI.

II. TRASCENDÈNCIA DE LA PSICOLOGIA DEL TESTIMONI.

Es comprèn, per l'exemple d'aquelles conseqüències, la transcendència que l'establiment de les lleis que produeixen l'alteració i falsificació dels records personals, quan es testimonia sobre els mateixos, i àdhuc el simple fet que aquestes alteracions i falsificacions es produeixen, està destinat a tenir, en quant siguin aquestes adquisicions ben conegudes, dins el Dret processal i la pràctica

judiciària. És principi correntment admès, dins les disposicions legals referents al testimoni, que la deposició d'un testimoni de bona fe que conta coses que ell personalment ha vist o que reporta, títol de preferència, coses que li han estat referides, és digne de crèdit. De manera que fóra dels casos flagrants d'alienació mental o quan se tracta de menors d'edat, tota l'acció controladora del jutge imparcial o de la part adversa en judici, es refereix únicament i exclusiva sobre la bona fe i les altres qualitats morals del testimoni de què es tracti, sense ferse un lloc a la possibilitat que, malgrat d'aquesta bona fe i per una llei psicològica necessària, la matèria testimonial hagi pogut alterar-se en la ment del que la reproduceix.

No obstant, l'argument irrecusable dels fets ens mostra que això es compleix sempre. Un fet presenciats, com una referència recollida, són deformats pel que en serva record; i no deformats únicament per l'abolició d'elements mnèmics o per confusió dels mateixos, sinó per intervenció d'elements imaginatius, que no solament vénen a completar i falsejar els elements persistents, sinó que arriben a crear elements del tot nous, sense perjudici de la bona fe que havem suposat per hipòtesi.

III. LA REFORMA DEL DRET PROCESSAL COM A CONSEQÜÈNCIA DE LES ADQUISICIONS DE LA PSICOLOGIA DEL TESTIMONI.

Es difícil predir detalladament el gènere i caràcter de les disposicions legals relatives al Dret processal en què un dia han de venir a traduir-se aquestes adquisicions de la Psicologia. Però les línies generals de la reforma es poden prou senyalar. Aquesta ha de consistir sobre tot en una *valoració psicològica* del testimoniatge; valoració que, en cas de discrepància entre les parts, haurà de produir-se, no amb simples refiances a l'intuïció, sinó per efecte d'un dictamen tècnic, anàleg als que ja avui el progrés de les idees ha imposat en les qüestions relatives a la responsabilitat, etc.

IV. BIBLIOGRAFÍA.

Un treball sobre psicologia del testimoni que comença ja a esdevenir clàssic, és el de Stern *Die Aussage*. Una revista especial estudia l'argument, des de fa deu anys, la titulada *Beitrage zur Psychologie der Aussage*. A remarcar en ella els treballs de Stern i de Jaffa. També es pot consultar el treball dels deixebles de Lipmann, de von Litz i de Külpe i els dels psicòlegs reunits al Congrés de Tubinga, així com la *Forensische Psychiatrie* de Kraepelin i la *Kriminal Psychologie* de Groos.

V. EL TIPUS DE L'EXPERIMENTACIÓ SOBRE EL TESTIMONI.

Essencialment, un experiment de psicologia del testimoni té sempre dues parts:

1.ª Producció davant del subjecte d'un fet experimentalment isolat i els elements del qual s'han analitzat, enumerat i valorat en lo possible.

2.ª Report per part del subjecte dels elements d'aquest fet i estudi de la fidelitat quantitativa i qualitativa d'aquest raport, acomparant-lo amb l'anàlisi elemental del fet experimentalment produït.

Amb complexitat més o menys gran d'elements, amb major o menor precisió en l'anàlisi dels mateixos, amb puresa més o menys escrupulosa en la presentació del fet que ha de constituir la matèria experimental, amb una persecució més o menys continuada en el temps dels efectes adulteradors que el curs d'aquest produeix en el testimoni, l'immensa majoria de les proves proposades pels autors, s'ajusten a l'esquema que hem indicat.

VI. DISPOSICIÓ DE L'EXPERIÈNCIA VERIFICADA AL NOSTRE LABORATORI.

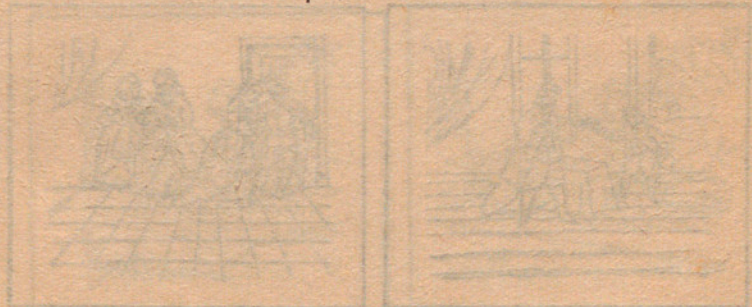
Per obtenir un major domini sobre els elements del fet, matèria de l'experiència, i una major possibilitat d'inventari ana-

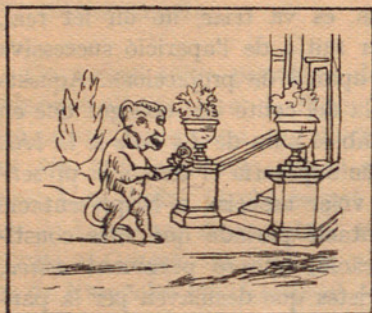
lític d'aquests mateixos elements, es va triar, no un fet real, sinó una ficció, desenrotllada per mitjà de l'aparició successiva de quadres en la pantalla d'un aparell de projeccions. Aquests quadres formaven una narració: la del conte ben conegut que en el folk-lore francès és conegut amb el nom de *La belle et la bête*.

Per compensar la limitació que suposaria el cenyir la presentació a elements òptics, es va voler associar a la presentació visual de la narració una presentació parlada que anés constituint successivament una explicació, sempre purament *activa*, de l'acció que anava fixant les vistes que desfilaven per la pantalla. Aquesta narració era recitada, de conformitat amb un text previament establert i pronunciada amb monotonía simètrica, seguint un ritme uniforme i amb veu pausada i distinta.

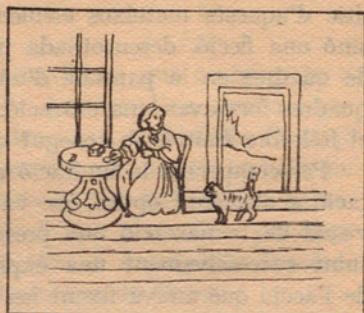
VII. LA NARRACIÓ FIGURATIVA I LA NARRACIÓ ORAL.

Reproduïm a continuació la sèrie d'imatges que constitueixen la narració objecte de l'experiència. Cal observar que aquestes imatges, aquí reproduïdes únicament en contorn, apareixen acolorides damunt la pantalla, amb la coloració rudimentària, però viva i plaent, pròpia d'aquestes joguines i en un tamany que pot calcular-se en comparança amb la reproducció aquí donada a una escala de 40 : 1.

I

II

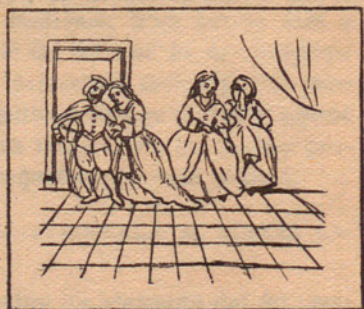
III

IV

V

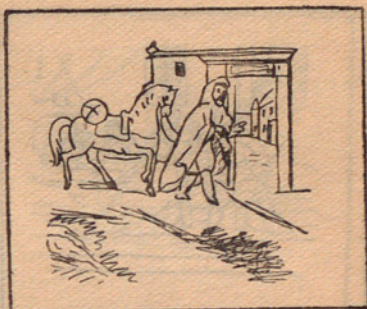

VI

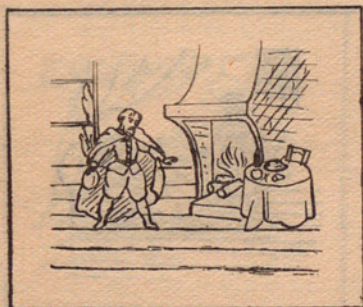
UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

VII

VIII

IX

X

XI

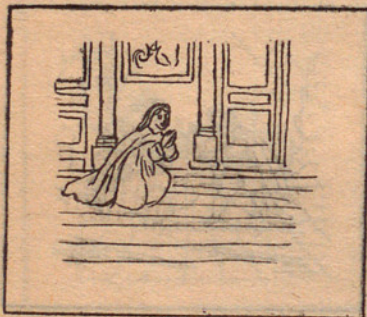
XII

XIII

XIV

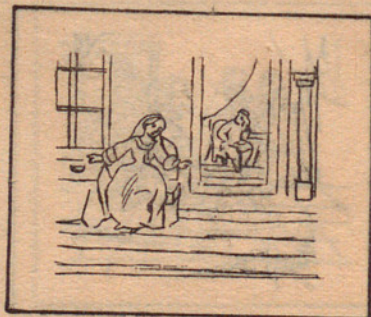
XV

XVI

XVII

XVIII

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

XIX

XX

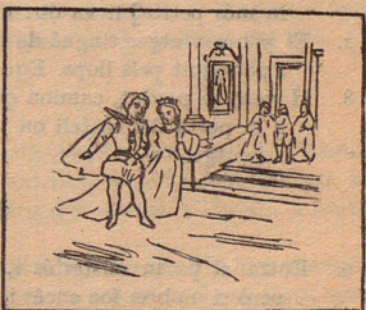
XXI

XXII

XXIII

XXIV

La narració oral, que acompanyava la representació figurativa, s'ajustava al següent text, separat en petits apartats, cada un dels quals correspon a una de les escenes de la narració figurativa. Cal advertir, que com en aquesta, cada sèrie de quatre vistes anava unida en un sol vidre, aiximateix en la narració oral s'han distribuït els apartats en sèries de quatre cada una, formant a manera de capítols.

I

1. Hi havia una bèstia monstruosa i ferotge propietària d'un palau magnífic al mig de la selva i que vivia en ell tota sola.
2. No lluny d'allí vivia una hermosa donzella molt amiga de cusir i de mimar el seu gat.
3. L'hermosa donzella estimava molt el seu pare i procurava que res li faltés.
4. En canvi, les germanes de l'hermosa donzella eren peresoses i plenes de vanitat.

II

5. El pare de l'hermosa donzella va rebre noves que l'obligaren a sortir de sobte per un camí que travessava la selva.
6. Les seves filles li digueren l'adeu, i l'hermosa donzella [que era la més petita] li va dir: «Pare, porteu-me una rosa.»
7. El pobre viatger tingué de travessar la selva al mig de la pluja i perseguit pels llops. Equivocant el camí, es va perdre.
8. Havent se perdut, camina que caminaràs, va trobar-se de sobte a la porta del castell on vivia tota sola la bèstia monstruosa i ferotge.

III

9. Entra al palau misteriós i, oh sorpresa! no hi troba a ningú, però sí un bon foc encès i una taula parada i un bon pollastre rostit, pa i vi.

10. Havent ben menjat, va anar a passejar pel jardí i, recordant-se del que li havia dit la seva filla, l'hermosa donzella, va voler collir una bella rosa sense reparar que la bèstia monstruosa i ferotge estava ajassada darrera dels rosers.
11. Oh terror! Vetaquí que li surt la bèstia monstruosa i ferotge i el pobre pare de l'hermosa donzella veu pròxima la seva mort.
12. Espaordit, demana perdó. «Et perdono la vida — diu la bèstia monstruosa i ferotge, — però ha d'ésser amb la condició que has d'anar a casa teva i tornar portant-me una de les teves filles.»

IV

13. El pare torna [plorant] a casa seva i dóna la rosa a la seva filla, l'hermosa donzella, i diu: «Una de vosaltres ha de venir amb mi, perquè he jurat a la bèstia monstruosa i salvatge que li portaria una de les meves filles.» Les dues germanes peresoses i vanitoses fan el desentès; però l'hermosa donzella diu: «Pare, jo hi aniré.»
14. Vetaquí que el pare se l'emporta i [mort de dolor] l'acompanya pel camí que condueix al castell de la bèstia monstruosa i salvatge.
15. Arriben al castell, i l'hermosa donzella, quan se queda sola, s'agenolla i fa una oració demanant a Deu que la socorri en aquest terrible pas.
16. L'hermosa donzella se'n va al llit i, en somnis, se li apareix una fada que li diu que no tingui por, que ja vetllarà per ella.

V

17. A l'endemà de matí, a l'hora d'esmorzar, compareix la bèstia monstruosa i salvatge, i l'hermosa donzella [dissimulant la seva por per no ser-li antipàtica] li somriu i l'invita a seure al seu costat.
18. La bèstia monstruosa i salvatge se'n va sense dir què pensava fer, i l'hermosa donzella es posa a recordar el seu pare, que lluny d'ella plora la seva desventura.

19. Vetaquí que compareix un majordom, cambreres i portadors de bells vestits de núvia que, sense dir de qui vénen, són destinats a l'hermosa donzella presonera de la bèstia.
20. Passen dies i dies, i l'hermosa donzella no veu ningú més; però vetaquí que una nit, en somni, se li apareix l'imatge de la bèstia monstruosa i ferotge, la qual li revela que està malalta de mort i que va a morir.

VI

21. L'hermosa donzella, agraïda i generosa, corre al jardí i troba la bèstia monstruosa i salvatge, que gaire bé no li quedaven forces. Però, en lloc d'acabar-la de matar i guanyar així la seva llibertat, la socorre perquè la veu necessitada i li dóna aigua fresca, que li serveix de remei al seu mal.
22. Vetaquí que la bèstia monstruosa i salvatge s'agenolla al davant de l'hermosa donzella, i diu: «Gràcies, hermosa donzella; tu tens bon cor, i en recompensa has de saber que sóc un príncep encantat que, [castigat per una malifeta], vaig ésser convertit en bèstia monstruosa i salvatge i condemnat a esperar en aquest encantament que alguna ànima generosa tingués pietat de mi.
23. Oh meravella! Vetaquí que l'hermosa donzella veu que la bèstia monstruosa i salvatge desapareix i en lloc seu es troba [agenollat] al seu davant un gentil príncep que li ofereix una rosa i la seva amor.
24. Quinze dies més tard es casaven el príncep gentil i l'hermosa donzella, i a la porta de l'església, quedant-se soles amb el seu pare, les dues germanes peresoses i vanitoses es miraven amb enveja la germana xica, a la qual la seva valentia i bon cor havien portat tanta de ventura.

VIII. ELS SUBJECTES DE L'EXPERIÈNCIA.

Es van triar per observadors del fet i per ulteriors testimoniadors vuit subjectes, comprenent dues sèries: l'una constituïda per senyoretetes estudiants d'una Escola superior i l'altra, per

cinc nois, alumnes d'escoles populars d'ensenyament primari.

Seràn designades les primeres per les parelles d'inicials DH, MR i MF. Els segons, per les inicials MV, AM, EE, IG i AG.

IX. ALTRES DETALLS SOBRE L'EXPERIÈNCIA.

L'experiència va verificar-se en la data del dia 12 d'abril de 1916.

El lloc va ésser una de les sales del laboratori per la presentació de les projeccions i altres, diferents i isolades, per les primeres disposicions testimonials, les quals seguien immediatament a aquella.

Hora, les set del vespre; mentre la duració de les projeccions, la sala on les mateixes es realitzaven fou mantinguda en obscuritat. De seguida les sales on reculliren les primeres deposicions eren aclarides amb llums baixos i deixades sense cap objecte que en elles pogués, per associació, reforçar el record d'alguna de les escenes a referir.

Precediren cinc minuts a la projecció dels quadres. Cada vista de quatre quadres de la llinterna era presentada durant quatre minuts i entre la presentació de dos quadres consecutius es deixava transcórrer uniformement un interval d'un minut.

Ja havem dit que el recitat de cada un dels apartats de la narració oral acompanyava la presentació de l'escena corresponent.

La durada total de la presentació va ser de trenta tres minuts.

X. ANÀLISI DE LA NARRACIÓ.

Es prescindí d'anàlisi de la narració figurativa tota vegada que el que es sol·licitava dels subjectes era la reproducció de la narració oral, és a dir, el *reportatge de l'acció*.

La narració oral va ser convencionalment dividida en elements de record, en la disposició següent:

I

1. Hi havia una bèstia monstruosa i ferotge | propietària d'un palau magnífic | al mig de la selva | i que vivia en ell tota sola.
2. No lluny d'allí | vivia una hermosa donzella | molt amiga de cusir | i de mirar el seu gat.
3. L'hermosa donzella estimava molt el seu pare | i procurava que res li faltés.
4. En canvi, les germanes de l'hermosa donzella eren peresoses i plenes de vanitat.

II

5. El pare de l'hermosa donzella va rebre noves que l'obligaren a sortir | de sobte | i sense companyia | per un camí que travessava la selva.
6. Les seves filles li digueren l'adeu, | i l'hermosa donzella, [que era la més petita], li va dir: «Pare, porteu-me una rosa.»
7. El pobre viatger tingué de travessar la selva | al mig de la pluja | i perseguit pels llops |. Equivocant el camí, | es va perdre |.
8. Havent-se perdut, camina que caminaràs, | va trobar-se de sobte a la porta del castell on vivia tota sola la bèstia monstruosa i ferotge.

III

9. Entra al palau misteriós | i, oh sorpresa!, no hi troba ningú, | però sí un bon foc encès | i una taula parada | i un bon pollastre rostit | pa i vi.
10. Havent ben menjat, | va anar a passejar pel jardí | i, recordant-se del que li havia demanat la seva filla, l'hermosa donzella, | va voler collir una bella rosa | sense reparar que la bèstia monstruosa i ferotge estava ajassada darrera dels rosers.
11. Oh terror! Vetaquí que li surt la bèstia monstruosa i ferotge, | i el pobre pare de l'hermosa donzella veu pròxima la seva mort.
12. Espaordit, demana perdó. | «Et perdono la vida — diu la bèstia

monstruosa i ferotge, — | però ha d'ésser amb la condició que has d'anar a casa teva | i tornar portant-me una de les teves filles.»

IV

13. El pare torna [plorant] a casa seva, | dóna la rosa a la seva filla, l'hermosa donzella, | i diu: «Una de vosaltres ha de venir amb mi | perquè he jurat a la bèstia monstruosa i salvatge que li portaria una de les meves filles.» | Les dues germanes peresoses i vanitoses fan el desentès; | però l'hermosa donzella diu: «Pare, jo hi aniré.»
14. Vetaquí que el pare se l'emporta | i [mort de dolor] l'acompanya pel camí que porta al castell de la bèstia monstruosa i salvatge.
15. Arriben al castell, | i l'hermosa donzella, quan se queda sola, s'agenolla | i fa una oració | demanant a Deu que la socorri en aquest terrible pàs.
16. L'hermosa donzella se'n va al llit | i en somnis se li apareix una fada | que li diu que no tingui por, que ja vetllarà per ella.

V

17. A l'endemà de matí, | a l'hora d'esmorzar | compareix la bèstia monstruosa i salvatge, | i l'hermosa donzella, [dissimulant la seva por per no ser-li antipàtica], li somniu | i l'invita a seure al seu costat.
18. La bèstia monstruosa i salvatge se'n va | sense dir què pensava fer, | i l'hermosa donzella es posa a recordar el seu pare | que, lluny d'ella, plora la seva desventura.
19. Vetaquí que compareix un majordom, | cambreses | i portadores de bells vestits de núvia que, | sense dir de qui vénen, | són destinats a l'hermosa donzella presonera de la bèstia.
20. Passen dies i dies, | i l'hermosa donzella no veu a ningú més; | però vetaquí que una nit, en somnis, se li apareix l'imatge de la bèstia monstruosa i ferotge, | la qual li revela que està malalta de mort i que va a morir.

VI

21. L'hermosa donzella, [agraïda i generosa], corre al jardí, | i troba la bèstia monstruosa i salvatge que gairebé no li quedaven forces. | Però, en lloc d'acabar-la de matar | i guanyar així la seva llibertat, | la socorre perquè la veu necessitada | i li dóna aigua fresca, | que li serveix de remei al seu mal.
22. Vetaquí que la bèstia monstruosa i salvatge s'agenolla davant de l'hermosa donzella | i diu: «Gràcies, hermosa donzella; tu tens bon cor, | i en recompensa has de saber que sóc un príncep encantat | que, [castigat per una malifeta], vaig ésser convertit en bèstia monstruosa i salvatge | i condemnat a esperar en aquest encantament que alguna ànima generosa tingués pietat de mi.»
23. Oh meravella! Vetaquí que l'hermosa donzella veu que la bèstia monstruosa i salvatge desapareix i en lloc seu es troba, [agenollat] al seu davant, un gentil príncep | que li ofereix una rosa | i la seva amor. |
24. Quinze dies més tard | es casaven el príncep gentil i l'hermosa donzella | i a la porta de l'església, | quedant-se a soles amb el seu pare, | les dues germanes peresoses i vanitoses es miraven amb enveja la germana xica, a la qual la seva valentia i bon cor havien portat tanta de ventura.

El total, doncs, d'elements separats en un anàlisi convencional és de 92, distribuïts en 24 escenes i aquestes en 6 capítols.

Inútil creiem dir que d'aquesta distribució no se'n va donar comunicació als subjectes, limitant-se son coneixement als experimentadors a fi que ells poguessin utilitzar-la en l'ulterior estadística comparativa destinada a valorar els testimoniatges d'aquells.

Distribuïts aquests elements en forma de versículs i completant el sentit de cada un d'aquells, allà on és necessari, per mitjà de les paraules que es separen amb parèntesi, obtenim la distribució següent:

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

I

1. Hi havia una bèstia monstruosa i ferotge
 - propietària d'un palau magnífic
 - al mig de la selva
 - i que hi vivia en ell tota sola.
2. No lluny d'allí
 - vivia una hermosa donzella
 - molt amiga de cusir
 - i de mimar el seu gat.
3. L'hermosa donzella estimava molt el seu pare
 - i procurava que res li faltés.
4. En canvi, les germanes de l'hermosa donzella eren peresoses i plenes de vanitat.

II

5. El pare de l'hermosa donzella va rebre noves que l'obligaven a sortir.
 - de sobte
 - per un camí que travessava la selva.
6. Les seves filles li digueren l'adeu i l'hermosa donzella li va dir:
 - «Pare, porteu-me una rosa.»
 - [l'hermosa donzella] era la més petita.
7. El pobre viatger tingué de travessar la selva
 - al mig de la pluja
 - i perseguit pels llops.
 - Equivocant el camí,
 - es va perdre.
8. Havent-se perdut, camina que caminaràs,
 - va trobar-se de sobte a la porta del castell on vivia la bèstia monstruosa i ferotge.

III

9. Entra al palau misteriós
 - i, oh sorpresa!, no hi troba ningú,

- però sí un bon foc encès
 — i una taula parada
 — i un bon pollastre rostit,
 — pa i vi.
10. Havent ben menjat,
 — va anar a passejar al jardí
 — i, recordant-se del que li havia demanat la seva filla, l'hermosa donzella,
 — va voler collir una bella rosa
 — sense reparar que la bèstia monstruosa i ferotge estava ajasada darrera el roser.
11. Oh terror! Vetaquí que li surt la bèstia monstruosa i ferotge
 — i el pare de l'hermosa donzella veu pròxima la seva mort.
12. Espaordit, demana perdó.
 — «Et perdono la vida — diu la bèstia monstruosa i ferotge, —
 — però ha d'ésser amb la condició que has d'anar a casa teva
 — i tornar portant-me una de les teves filles.»
- IV
13. El pare torna a casa seva plorant,
 — dóna la rosa a la seva filla, l'hermosa donzella,
 — i diu: «Una de vosaltres ha de venir amb mi,
 — perquè he jurat a la bèstia monstruosa i salvatge que li portaria una de les meves filles.»
 — Les dues germanes peresoses i vanitoses fan el desentès,
 — però l'hermosa donzella diu: «Pare, jo hi aniré.»
14. Vetaquí que el pare se l'emporta i l'acompanya pel camí que condueix al castell de la bèstia monstruosa i salvatge
 — [el pare estava] mort de dolor.
15. Arriben al castell,
 — i l'hermosa donzella, quan es queda sola, s'agenolla
 — i fa una oració,
 — demanant a Deu que la socorri en aquest terrible pàs.
16. L'hermosa donzella se'n va al llit i en somnis se li apareix una fada que li diu que no tingui por, que ja vetllarà per ella.

V

17. A l'endemà al dematí,
— a l'hora d'esmorzar,
— compareix la bèstia monstruosa i salvatge,
— i l'hermosa donzella li somriu dissimulant la seva por per no ésser-li antipàtica.
— i l'invita a seure al seu costat.
18. La bèstia monstruosa i salvatge se'n va
— sense dir què pensava fer,
— i l'hermosa donzella es posa a recordar el seu pare,
— que, lluny d'ella, plora la seva desventura.
19. Vetaquí que compareix un majordom,
— [compareixen] cambresers,
— [compareixen] portadors de bells vestits de núvia,
— que, sense dir de qui vénen,
— són destinats a l'hermosa donzella presonera de la bèstia.
20. Passen dies i dies,
— i l'hermosa donzella no veu a ningú més;
— però vetaquí que una nit, en somnis, se li apareix l'imatge de la bèstia monstruosa i ferotge,
— la qual li revela que està malalta de mort i que va a morir.

VI

21. L'hermosa donzella corre al jardí;
— [l'hermosa donzella] estava agraïda i [era] generosa;
— troba la bèstia monstruosa i salvatge, que gairebé no li quedaven forces;
— però, en lloc d'acabar-la de matar
— i guanyar així la seva llibertat,
— la socorre perquè la veu necessitada,
— i li dona aigua fresca
— que li serveix de remei al seu mal.
22. Vetaquí que la bèstia monstruosa i salvatge s'agenolla al davant de l'hermosa donzella
— i diu: «Gràcies, hermosa donzella; tu tens bon cor,

- i en recompensa has de saber que sóc un príncep encantat
 — que vaig ésser convertit en bèstia monstruosa i salvatge
 — castigat per una malifeta
 — i condemnat a esperar en aquest encantament que alguna ànima generosa tingués pietat de mi.»
23. Oh meravella! Vetaquí que l'hermosa donzella veu que la bèstia monstruosa i salvatge desapareix, i en lloc d'ella es troba al seu davant un gentil príncep
 — [el príncep era] agenollat
 — que li ofereix una rosa
 — i la seva amor.
24. Quinze dies més tard
 — es casaren el príncep gentil i l'hermosa donzella,
 — i a la porta de l'església,
 — quedant-se a soles amb el seu pare,
 — les dues germanes peresoses i vanitoses es miraven amb enveja la germana més xica.

XI. SUCCESSIÓ DELS TESTIMONIS.

Les deposicions testimonials varen ésser recollides en les dates següents:

- 1) El dia mateix de la presentació del fet (12 d'abril de 1916) i tot seguit d'aquesta en les sales del laboratori contigües a aquella on la presentació havia tingut lloc.
- 2) El dia 17 d'abril immediat, és a dir, cinc dies després.
- 3) El dia 20 de maig següent, és a dir, trenta-vuit dies després.
- 4) El dia 20 de novembre, és a dir, 222 dies després, es recollí la darrera sèrie de testimonis.

Els subjectes han estat, dins d'aquesta escala de temps, dividits en grups.

En la primera data són recollides oralment 2 deposicions, una d'infant i una d'adult; i per escrit 2, una d'infant i una d'adult.

En la segona data: 1 d'oral (infant) i 4 d'escrites (tres d'infants i una d'adult).

En la tercera data són recollides 6 deposicions escrites (tres d'infants i tres d'adults).

En la quarta data són recollides 6 deposicions escrites (tres d'infants i tres d'adults).

Els subjectes dels quals s'ha recollit deposició en totes les dates són 4, senyalats en la llista de subjecte amb les inicials

En les reproduccions que segueixen, aquests testimonis ocupen sempre el primer lloc dintre de s continguts en cada una de les dates de l'experiència.

DEPOSICIONS DEL 12 D'ABRIL

Al mig d'una selva hi havia un palau que perteneixia a una bestia monstruosa i ferotge. (El quadre representa l'entrada del palau, hi ha una escalinata, als costats té unes columnes sobre les quals es veuen dos testos amb plantes. La bestia sembla a punt d'entrar al palau).

Més enllà a l'altre extrem de la selva, vivia un pare amb tres filles. (El quadre representa la més xica, una hermosa donzella seguida a un sofà. Segueix una altre imatge que representa el pare de la donzella segut a taula i servit per ella. Un altre quadre representa les dues germanes més grans seguides a un sofà i semblen mig endormiscades).

Representa l'història un missatger que porta una carta al pare, quan se despedeix de les filles, dues més enretirades i la petita agafada del seu pare fent-li un encàrrec. Es veu més tard al pare muntat a cavall a través de la selva i perseguit per tres óssos. I apareix encare aguantant el cavall per la brida i en disposició de travessar el portal d'entrada de la bestia monstruosa i feroç.

Apareix el menjador de la bestia, una taula parada, pa, vi, un pollastre i al costat de la taula, la llar amb grans flamarades de foc.

Apareix, més endavant un hermós roser amb roses vermelles i el pare en disposició d'arrenca-ne una — encàrrec de la filla xica. — Darrera el roser la bestia monstruosa i ferotge. L'altre quadre repre-

senta el pare esglaiat a l'apareixer-se-li la monstruosa bestia. I més tard es veu de genollons, la rosa a terra, implorant a la bestia per la seva vida.

El pare arriba a casa seva, les dues filles grans una mica separades, sols la petita amb el seu pare sembla interessar-se per la nova trista que porta de son viatge. (Havia de portar una de ses filles a l'animal salvatge).

Es veu el pare i la filla xica partir a la selva, ella porta un manto blanc al cap. Ja es veu quan està dins una habitació del palau de la bestia fera (i de genollons invocant al cel per sortir bé d'aquell trànsit). Més tard es veu dins al llit. Representa també al dematí quan esmorza, hi ha una sopera (sembla) sobre la taula, i la fera caminant en direcció a la donzella. Més tard apareix seguida a una butaca, pensant en el seu pare, el qual representa veure's segut, tot pensatiu també.

Un quadre representa la donzella, que té a un costat un patge ? (portava una corona si mal no he vist) i una serventa que li presenta un vestit que treu d'una caixa. Ara apareix dormint i que en somnis se li representa la bestia que està malalta.

Representa un altre quadre la donzella conduint la bestia mig morta a un manantial que raja aigua. Surt més tard la fera salvatge agenollada davant la donzella remerciant-la pel servei prestat. A un altre quadre ha desaparegut l'encant i en lloc de la fera tenim tot un príncep en la mateixa posició que aquella i amb una rosa a la mà que presenta a l'hermosa doncella.

I finalment, es veu l'entrada de l'iglesia, el príncep conduint la donzella per la mà, acaben (com quasi tots els contes) de casar-se. Dalt de l'escalinata de l'iglesia representa el pare amb les altres dues filles que com és de suposar no estaràn gaire contentes de la sort de la llur germana. — D. H.

Una bestia monstruosa i salvatge vivia tota sola en un palau, situat en mig d'una selva.

Aprop d'allí hi havia una hermosa donzella molt treballadora, que estimava molt al seu gat.

El pare d'ella era vellet i ella se'n cuidava portant-se molt bé.

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

Però les seves germanes eren molt vanitoses i peresoses.

El pare de la donzella rebé una lletra notificant-li que devia marxar immediatament tot sol, devent atravesar la selva.

Al despedir-se de les seves filles, la petita, que era la hermosa donzella tot plorant li demanà si li portaria una rosa.

El cavaller es posa en camí perseguit per llops; perdé el camí i s'extravia.

Tot perdut, anà a parar a la porta del castell on vivia la bestia ferotge i salvatge.

Entrà i no hi trobà ningú però veié un foc encès i una taula parada a la qual hi havia un pollastre rostit, pa i vi.

Després de dinar, va sortir al jardí i anà a cullir una rosa, la que li havia demanat la seva filla.

Pero ¡quina espantosa sorpresa! al veure aparèixer la bestia ferotge que estava ajassada darrera del roser.

El cavaller al veure's prop de la mort li demanà misericordia. La bestia prometé perdonar-lo amb la condició que anés a casa seva i portés una de ses filles.

El pobre home se'n anà tot desconsolat, a contar a les seves filles el succeit. L'hermosa doncella li proposà d'anar-se'n amb ell, lo qual efectuaren i la portà al castell de la bestia ferotge.

Al ser al llit se li aparegué una fada i li assegurà que no li passaria res.

L'endemà dematí tot esmorzant, entrà la bestia ferotge i ella, en comptes d'espantar-se se serenà i li oferí un lloc al costat seu.

Després la bestia sortí i ella es quedà pensant en el seu pobre pare, que lluny d'ella plorava la seva desventura.

Mentres tant a casa de la hermosa donzella rebien una caixa amb vestits de núvia, destinats a la donzella presonera de la bestia ferotge.

Un dia, se li aparegué en somnis la bestia salvatge dient-li que estava malalta de mort.

Quan ella va aixecar-se se'n anà al jardí i troba la bestia mig morta. En comptes d'acabar-la de matar l'aixeca i la cuida.

Allavors la bestia ferotge li contà que era un príncep encantat, per haver fet una malifeta i que esperava un cor generós que el deslliurés d'aquest encantament.

Quina fou la sorpresa de la donzella al veure a sos peus la bestia transformada en príncep, oferint-li una rosa i donant-li les gracies per tot el que havia fet per ella.

Al cap de 15 dies s'efectuaren les noces del príncep amb la hermosa donzella i des de la porta del castell del seu pare les seves germanes miren envejoses la felicitat de l'hermosa donzella. — M. R.

Una vegada hi havia una bestia monstruosa i ferotge que vivia en un palau misteriós tota sola, no lluny d'allí hi vivia una hermosa donzella molt amiga de cusir i amanyagar el seu gat, aquesta noia no volia que el seu pare li faltés res. Mentres tant les dues germanes d'ella eren peresoses i molt vanitoses. Un dia el seu pare rebé noves que havia de marxar tot sol i sense companyia. Les filles d'ell ploraven però la petita li digué que li portés una rosa.

El seu pare marxà; feia dies que anava per la selva perseguit dels llops i extraviat quan se deturà davant del palau misteriós, entrà a dins, però quina fou sa sorpresa al veure la taula parada i el foc encès; quan va estar tip sortí al jardí i cullí una rosa, però darrera estava agegada la bestia monstruosa.

Al veure's davant de la bestia monstruosa li va demanar perdó.

Et perdonaré, va dir, pero m'has de donar una de les teves filles. L'home arribà a casa seva plorant, dient el que li havia dit la bestia monstruosa. La filla petita va dir: ja hi aniré jo i s'en hi va anar.

Va posar-se a dormir i se li aparegué una fada dient-li que vetllaria per ella.

Al demà al dematí mentres esmorzava se li va presentar la bestia monstruosa, però ella a pesar de la seva por va somriure dient-li que s'assegués al seu costat.

A l'anar-sen la bestia ella pensà en el seu pare que estava plorant.

A l'anar-sen a dormir somnia que la bestia monstruosa i ferotge estava malalta de mort. Ella s'en anà al jardí i va curar a la bestia monstruosa i ferotge.

La bestia agraïda li va dir que era un príncep encantat perque havia fet una malifeta i necessitava una persona que el socorregués. Allavors es va tornar príncep demanant-li el seu amor.

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

Al cap de quinze dies es casaren i les germanes tenien enveja.
— M. V.

Hi havia una bestia monstruosa que estava al peu d'una escala. El pare de la noia s'en va al jardí per cullir una rosa que havia promès a la seva filla. Surt la bestia que vol matar al pare però el perdona per tal que li porti una de les seves filles. Porta la seva filla que en acabat li diu perdó. Quan se desperta li surt aquella bestia, s'agenolla i també li diu perdó. Mentres li demana perdó surt aquell príncep i després s'en van a l'Església i es veuen a les germanes que tenien enveja i el pare està content. — A. G.

DEPOSICIONS DEL 17 D'ABRIL

1. Escalinata de la casa de la bestia monstruosa i feroç situada al mig de la selva.
2. Una habitació d'una casa habitada per un pare i tres filles. La filla petita està seguda.
3. El pare està segut a taula i és servit per la filla petita.
4. Les altres dues germanes segudes a un sofà en actitud peresosa.
5. Un missatger allargant una carta al pare de les tres noies.
6. La despedida del pare que ha de marxar. La filla petita sembla encarregar-li alguna cosa. Les dues germanes es veuen més allunyades.
7. El pare atravesant la selva, montat a cavall i perseguit per tres llops.
8. Entrada de la casa de la bestia feroç. El pare de les tres filles aguanta el cavall per les brides i es veu en actitud d'entrar.
9. Menjador de la bestia monstruosa i feroç, un pollastre rostit sobre la taula, pa i vi i un bon foc a la xemeneia. El pare és dins, i segurament com no veu ningú farà un bon àpet.
10. Jardí de la bestia, un hermós roser, la bestia darrera i inspeccionant al pare que arrenca una flor, encàrrec de la seva filla hermosa i xica.
11. El pare esglaiat al ser reptat per la fera.

12. El pare agenollat, implorant a la fera per la seva vida. La rosa a terra.
13. Arribada del pare. La filla petita, escolta atenta la mala nova que aquell porta de son viatge.
14. El pare acompanya la filla xica al mig de la selva a casa la bestia monstruosa.
15. La filla petita resant.
16. La filla petita al llit.
17. La filla petita està esmorzant i se li presenta la fera.
18. La filla petita seguida a una butaca pensa en el seu pare. Apareix també el seu pare segut a taula tot trist.
19. La filla petita reb un vestit d'una donzella; l'acompanya un patge.
20. La filla petita somnia que la bestia fera s'està morint al jardí.
21. L'hermosa filla acompanya la monstruosa fera a una font que raja aigua.
22. La fera remerciant a la donzella.
23. En el mateix lloc de la fera apareix un jove, agenollat i entregant una rosa molt semblant a la que el pare havia arrencat.
24. L'entrada de l'iglesia, el jove que no és menys que un príncep dona el braç a la hermosa donzella, van a casar-se. El pare acompanyat de les dues germanes contemplen de dalt de l'escalinata la parella. — D. H.

En mig d'una selva hi havia un gran palau habitat solament per una bestia ferotge i salvatge. Aprop d'allí vivia una bella donzella molt treballadora i amant del seu gat. Era molt respectuosa amb el seu pare al qual tenia un gran afecte, satisfent en tot els seus desitjos. Les seves germanes eren en extrem peresoses i vanitoses.

Un dia el pare de la bonica donzella rebé una lletra la qual contenia l'ordre de marxar tot sol i obligat a atravesar la selva. En el moment de donar l'adeu a les seves filles, la petita (que era la bella donzella) li demanà tot plorant que a la tornada li portés una rosa.

El cavaller, un cop en camí, es trobà perseguit per llops; el caball se li desbocà i el bon home es perdé per la selva. Després de molt ca-

minar arribà a la porta del castell pertanyent a la bestia ferotge. Es ficà a dintre i quina fou sa sorpresa al no trobar-hi ningú, però sí un bon foc i una taula parada sobre la qual hi veié un pollastre rostit, pa i vi.

Sortí al jardí per anar a collir una rosa; — la que li demanà sa filla — així que acabava de trencar-la sortí de darrera el roser, on estava ajaçada, la bestia salvatge. El cavaller es veié perdut i demanà misericòrdia. La bestia li prometé de perdonar-lo amb la condició que li portés una de ses filles.

El pobre home explicà a ses filles lo succeït i la petita o sia la bella donzella digué que ella aniria a casa de la ferotge bestia.

A l'arribar al castell de la bestia, la bella donzella s'agenollà i pregà a la Mare de Deu que la preservés de tot mal. Després es ficà al llit i en somnis se li aparegué una fada dient-li que no li passaria res. L'endemà al matí trobà l'esmorzar servit: se sentà a taula i mentres prenia la xocolata entrà la bestia ferotge. La donzella tingué esperit i convidà la bestia a sentar-se al seu costat. Quan estigué sola es recordà del seu pobre pare el qual plorava la desventura de sa filla.

Les germanes de la bella donzella reberen, sense saber d'on venia, una caixa que contenia bonics vestits de núvia destinats a llur germana petita.

Una nit la bella donzella somnià que se li apareixia la bestia ferotge dient-li que estava malalta de mort i que li agràia els seus bons tractes. Així que estigué aixecada corregué al jardí i es trobà amb la bestia ferotge que estava a punt de morir. En comptes d'acabar de matar-la per deslliurar-se de la seva presa, li feu carícies i la cuidà tant com pogué. Allavors la bestia ferotge es convertí en un príncep jovenet i agenollat als seus peus li explicà que estava encantat a causa d'una malifeta i que solament un bon cor com el d'ella havia pogut desencantar-lo.

Agraït de la bonica donzella el príncep li oferí els seus bens i li prometé enllaçar-se amb ella.

Al cap de quinze dies les germanes vanitoses i amb molta enveja miraven com la bella donzella del braç del príncep es dirigia a l'església del poble on tingué lloc el seu enllaç.—M. R.

En mig de la selva hi havia un palau que hi vivia una sola bestia monstruosa i ferotge. No lluny d'allí hi vivia una hermosa donzella molt amiga de cusir i d'amanyagar el seu gatet; la hermosa donzella estimava molt el seu pare i no volia que li faltés res, pero tenia dues germanes molt peresoses i vanitoses. Un dia el pare rebé noves que havia de travessar la selva tot sol, es despedí, mes la petita li digué: pare, em portareu una rosa. L'home feia dies que caminava empaitat pels llops, però de sobte es troba davant del palau misteriós. Entrà i veié la llar plena de foc i un pollastre damunt de la taula; menja i quan va estar tip marxà a passejar pel palau, i pel jardí. Al jardí veié un roser molt maco, collí una flor, però li sortí la bestia monstruosa que estava darrera del roser dormint. El pare s'agenollà als peus de la bestia demanant-li perdó. La bestia li va dir: et perdonaré però m'has de portar una de les teves filles. L'home va marxar plorant i quan arribà a casa seva els ho explicà tot, però les germanes vanitoses feien el desentès, però l'hermosa donzella digué ja hi aniré jo. El pare l'acompanyà plorant i deixant-la al palau. L'hermosa donzella se'n anà a dormir i dormint se li representà una fada dient que vetllaria per ella, l'hermosa donzella al dematí quan estava esmorzant veié davant seu la bestia monstruosa, però ella en comptes d'espantar-se i de fer mal posat, somrigué perque sinó l'auria avorrit. Ella el convidà dient-li que segués al seu costat però al cap de poc temps fugí corrents. La donzella es posà a plorar perque pensava en el seu pare. Passaren molts dies sense veure la bestia. Una nit somnia que la bestia monstruosa es moria d'amor. Ella s'aixeca i se'n anà al jardí i veié que la bestia monstruosa es moria, però ella en comptes de matar-la el cura. Llavors la bestia monstruosa s'agenolla davant de la hermosa donzella dient-li: jo soc un príncep encantat i varen dir-me no et desencantaràs fins que no trobis una ànima generosa; després li va dir que l'estimava i al cap de 15 dies es casaren; van anar a casa del pare de la noia que estava molt content, però les germanes es morien de rabia.— M. V.

Era una bestia monstruosa, feroç i salvatge que vivia en son palau en un bosc salvatge completament sola.

No molt lluny vivia una gentil donzella que amava molt cusir i

amanyagar el seu gat. Ella, proporcionava a son pare tot el que li mancava.

En canvi tenia dues germanes molt peresoses i plenes de vanitat.

Un dia son pare va rebre una carta en la qual li anunciaven que havia de partir sol per un camí d'aquella selva.

Es despedí el pare, les germanes grans només feien que plorar; en canvi la petita li digué: «pare, porteu-me una rosa».

El pare pel camí entre la pluja que queia i els llops que l'empaitaven errà el camí.

Mes de sobte es troba en un gran palau.

Allí ningú hi troba, sols veu una llar tota encesa i una taula on hi havia un pollastre rostit, pa i una ampolla de vi.

El pare sortí al jardí i veient belles roses pensant en sa gentil filla en talla una sense veure la fera monstruosa, feroç i salvatge ajaçada allí darrera.

Tan bon punt la talla se li presenta la monstruosa fera i ell espantat i veient en perill la seva vida se li postra a ses plantes demanant-li perdó, el qual ell li concedí si li prometia portar-li una de les seves filles.

A l'arribar a casa el pare conta lo succeït a ses filles, les grans feien el desentés més la petita li digué: «pare ja hi aniré jo».

Pel camí el pare estava tot trist pensant en la sort de sa gentil filla.

Ella abans de entrar al palau endreça una plegaria al bon Deu perquè no l'abandoni.

No hi veu ningú i fatigada pel camí s'en va al llit.

En somnis se li apareix una fada i li diu: «no temis, jo vetllaré per la teva sort.»

L'endemà la gentil donzella estava esmorçant.

De sobte se li presenta la fera monstruosa i salvatge; ella per dissimular la por li somrigué i n'hi oferí.

Més tard la donzella sola pensava en lo trist que deuria estar el seu pare pensant en la seva sort.

Després d'algún dia li comparegueren un majordom i cambreses que li portaven vestits de núvia sense dir de qui ni per qui.

Quinze dies feia que no veia ningú quan en somnis se li aparegué la fera monstruosa i salvatge quasi morta sense força.

L'endemà la gentil donzella anà al lloc on la fera estava i en lloc de matar-la lluitant amb les poques forces que li quedaven així reco-brant la seva llibertat, li dóna aigua que era el remei de la seva malaltia.

La fera agraïda per son bon cor se postrà a ses plantes i li digué: «jo no soc una bestia monstruosa, ferotge i salvatge, jo soc un príncep encantat per ma culpa, hi haig de permaneixer fins que una gentil donzella tingui pietat de mi.»

I la bestia que tenia a ses plantes se li transforma en un gentil donzell el qual oferint-li una gentil rosa li feu l'amor.

Quinze dies després a la porta de l'Iglesia hi restava el pare amb una filla a cada banda mirant envejoses la sort de sa germana que l'obtingué per son bon cor. — M. F.

Hi havia en una selva un palau i en aquell palau hi vivia una bestia monstruosa i ferotge.

No lluny d'allí ha havia una hermosa donzella molt amiga de cusir i del seu gat.

Aquesta donzella sempre es cuidava que no faltés res al seu pare. L'hermosa donzella tenia dues germanes orgulloses i gandules.

El pare rebé noves dient-li que tenia de marxar.

El pare cridà les seves filles i els digué que tenia de marxar sol i la petita li digué: pare, porteu-me una rosa.

Feia dies que caminava, i com que els llops l'empaitaven es perdé per la selva.

Camina que caminaràs arribà al palau de la bestia monstruosa i ferotge.

Entra i veu una taula amb un pollastre i pa.

Recordant-se de la seva filla, se'n va al jardí.

Però a l'anar a collir una rosa, li surt la bestia monstruosa i ferotge.

El pare veient-se perdut diu: perdoneu-me, és per la meva filla.

Et perdono, digué la bestia monstruosa i ferotge, però m'has de portar la teva filla.

El pare s'aixeca i s'en anà tot contristat cap a casa seva.

A l'arribar els ho explica tot. Les germanes orgulloses feien el desentès, però la petita digué: Pare, ja hi aniré jo.

UNA EXPERIÈNCIA DE PSICOLOGIA DEL TESTIMONI

Camina que caminaràs arriben al palau i la filla s'hi queda.

Un dia somnia una fada que li digué: jo vetllaré per tú.

Al'esmorzar arriba la bestia monstruosa i la hermosa donzella per no semblar-li avorrida la fa seure al seu costat.

Havent esmorzat la bestia marxa sense dir res.

La noia pensava en el seu pare que la devia estar plorant.

Un cop se li aparegué en somnis que la bestia monstruosa s'estava morint.

Ella que l'agafa i en comptes de matar-la la cura.

Llavors la bestia es transformà en un príncep i li diu: jo era un príncep encantat.

Al cap de poc temps se celebraven les bodes i les germanes orgulloses tenien molta rabia.—A M.

1. En mig de la selva en un palau hi habitava un monstruós animal salvatge.
2. Més lluny habitava una hermosa donzella.
3. Que cusia i treballava.
4. Perque no faltés res al seu pare.
5. En canvi les dues germanes més grans eren gandules i vanitoses.
6. Un dia el pare va rebre una carta dient que havia d'anar a un lloc tot sol de corrents.
7. A l'anar-se'n la petita li demanà que li dugués una rosa.
8. Perseguit pels llops i perdut pels voltants arribà al misteriós Palau.
9. Arriba, entra i veu foc encès i menjar; ell que menja força i se'n va al jardí.
10. I se'n recorda de la rosa.
11. I de passada l'arrenca i veu l'animal ajegut allí.
12. Ell que li demana perdó: estàs perdonat, però amb la condició que em tens de dur una de les teves filles.
13. El pare tot plorant arriba a casa seva i ho diu.
14. Les dues germanes més grans fan el sord.
15. La més petita va anar-hi.
16. Quan arriba no hi havia ningú.

17. Quan dorm se li apareix en somnis una fada dient que vetllaria per ella.

18. L'endemà matí al'esmorzar ve la fera i ella la fa seure al seu costat i la fera tot d'un plegat se'n va.

19. Al ser fòra vénen uns homes duent-li uns magnífics vestits de núvia.

20. Ella que en somnis se li apareix la bestia animal salvatge que s'acabava de morir.

21. Ella el matí se'n va al jardí i en comptes d'acabar-la de matar la socorre i li dóna aigua fresca.

22. Ell que s'agenolla i li diu: he necessitat algú que tingués bon cor, jo soc un príncep enèantat.

23. I al mateix moment queda un príncep i és casaren i les germanes vanitoses moriren de rabia. — E. E.

Una bestia monstruosa i ferotge vivia tota sola al mig de la selva. No molt lluny d'allí hi vivia una hermosa donzella estimada de cusir i de mimar el seu gat. L'hermosa donzella estimava molt el seu pare i tenia dues germanes molt peresoses i vanitoses.

Un dia el pare va rebre noves que l'obligaven a sortir passant entre mig de la selva. El pare va travessar la selva, travessant-la amb pluja i perseguit pels llops. Camina que caminaràs.

Havent-se perdut, es va trobar a la porta del castell de la bestia monstruosa i ferotge. Va entrar a dins i va veure un bon foc encès, una taula parada i un pollastre rostit, pa i vi. Havent dinat va sortir al jardí i va recordar-se que la seva filla li havia demanat una rosa.

Va estirar lo rosa del roser i ¡oh terror! la bestia monstruosa i ferotge estava ajassada a darrera dels rosers.

El pare s'agenolla als peus de la bestia monstruosa i ferotge demanant-li perdó. — Et perdono la vida però amb una condició, que m'has de portar una de les teves filles.

El pare se'n anà plorant i quan va arribar a casa seva va dir: té la rosa i una de vosaltres tres ha de venir al castell de la bestia monstruosa i ferotge.

Les dues germanes vanitoses i peresoses van fer el desentès i l'hermosa donzella, la més petita va dir: Pare, jo hi aniré. Acompanya

l'hermosa donzella al castell de la bestia monstruosa i ferotge. Quan va arribar al castell, l'hermosa donzella caigué de genolls en terra demanant a Deu que la socorregués d'aquell perill.

A la nit se li apareix en somnis una bella fada dient-li que estés tranquila. Al dematí a l'esmorzar se li apareix la bestia monstruosa i ferotge convidant-la a esmorzar al seu costat. La bestia monstruosa i ferotge s'en va anar i va deixar l'hermosa donzella sola. Li va aparèixer un majordom i varies criades donant-li vestits de núvia. A la nit se li apareix en somnis la bestia monstruosa i ferotge greument malalta. Corregué al jardí, on trobà la bestia monstruosa i ferotge ajassada malalta. Li donà aigua fresca i va curar la bestia monstruosa i ferotge. La bestia monstruosa i ferotge li va dir: «jo no soc cap bestia sinó un príncep encantat; jo vaig fer una malifeta i Deu em va castigar convertint-me en bestia monstruosa i ferotge i el meu pare em va deixar aquí sol i em va dir que no em tornaria príncep fins que no trobés una persona que s'apiadés de mí, i ara ja soc el príncep». Al cap de quinze dies el príncep i l'hermosa donzella es van casar i a la porta de l'Església hi havien les seves germanes vanitoses i peresoses i el seu pare, i les dues germanes tenien enveja. — I. G.

DEPOSICIONS DEL 20 DE MAIG

Al mig d'una selva hi havia una bestia monstruosa i ferotge. Vivía en un palau a l'entrada del qual hi havia una escalinata amb testos i flors sobre unes columnes.

A l'altre extrem del bosc vivía un pare amb tres filles, la més petita era bella i diligent i amava el seu pare, les altres dues eren peresoses i passaven el dia segudes a un sofà. La més jove cuidava el seu pare i el servia durant el dinar.

Un dia el pare rebé un missatge i hagué d'allunyar-se despedint-se de les seves filles; la més hermosa va demanar-li que a son retorn li portés una rosa.

Partí el pare muntat a cavall, durant el camí el perseguiren els llops, s'extravià per la selva i anà a parar en el palau de la bestia monstruosa i ferotge.

Entra i joh sorpresa! no hi havia ningú, però sí una taula parada, pa i vi, un pollastre rostit i un bon foc a la xameneia per escalfar-se. Després d'haver menjat anà al jardí on entre altres plantes hi havia un hermós roser amb roses vermelles. Pensà el pare en la petició de la filla xica i n'arrencà una. Darrera el roser hi havia amagada la bestia monstruosa i ferotge que examinava aquesta acció. Quan ja la tenia se li presentà el monstre i el pare creient en perill la seva vida li demanà perdó agenollat a terra. La bestia li digué: et perdono la vida mentre em portis en arribant a casa una de les teves filles.

El pare arriba a la seva llar i explica lo ocorregut; la més xica es presta a anar-hi i més tard el pare l'acompanya vers el palau de la bestia monstruosa i ferotge.

En arribant allí s'agenolla davant una Verge i li demana força per afrontar aquell perill i se'n va a descansar. Al dia següent, en el seu desdèjuni encara no havia conegut la bestia, però se li va presentar i ella dissimulant el mal efecte o por que li feia el convida a seure amb ella.

Mes tard l'hermosa donzella reb de mans dels patges i criades bonics presents i hermosos vestits. L'hermosa donzella no obstant, es recorda del seu pare que a son lloc també pensa amb la seva filla.

Un dia l'hermosa donzella somnia que la monstruosa fera estava en el jardí morint-se; tot seguit es lleva, va al jardí i en efecte la troba allí mig morta, l'acompanya a una font i la fa beure, la qual es revifa, tot d'una apareix en lloc de la bestia que estava ajupida a terra remerciant-la, un príncep jove i garrut que li ofereix una flor semblant a la que el seu pare havia collit per ella, i li diu: tú m'has salvat, jo soc un príncep que per una falta estava condemnat a ser fera fins que una donzella bona com ella el lliurés.

Poc després el príncep i l'hermosa donzella es casen i les dues germanes acompanyades del seu pare miren amb enveja la sort de la xica.
— D. H.

Dins d'una selva hi havia un grandió palau on hi vivia tota sola una bestia ferotge i salvatge.

No molt lluny d'allí es trobava una bella donzella molt treballadora i amant del seu gat. Era molt respectuosa amb el seu pare el

qual estimava en gran manera. Les seves germanes eren, al contrari força peresoses i vanitoses.

Un dia el cavaller rebé l'ordre de posar-se immediatament en camí, tenint de travessar tot sol la selva. En el moment de l'adeu ses filles totes ploroses el besaren i la petita (que era la bella donzella) demanà que li portés una rosa al seu retorn.

El cavaller fou perseguit, en mig de la selva, per llops, el cavall es desbocà i el bon home es perdé. Després de molta estona es trobà davant del castell de la bestia ferotge. Entrà: quina fou sa sorpresa al veure una gran sala sense ningú, amb foc a la llar i una taula parada contenint un pollastre rostit, pa i vi. Sortí al jardí i quan anava a tallar la rosa que li demanà sa filla, se li aparegué la bestia ferotge que estava ajassada darrera del roser. El cavaller es veié perdut i implorà el perdó. La bestia salvatge prometé de perdonar-li la vida a condició de portar-li una de ses filles. El pobre cavaller contà a sa família lo ocorregut. La bella donzella s'oferí per anar-hi. Abans de marxar resà agenollada davant de la Verge demanant-li que la guardés de la bestia ferotge.

La primera nit que passà en el castell de la bestia quan ja es trobava al llit se li aparegué una fada, la qual li assegurà que no li passaria res.

L'endemà al matí mentre prenia la xacolata entrà la bestia. La donzella en lloc d'espantar-se s'asserenà i li pregà que s'assegués al costat d'ella. La bonica donzella quan estava sola pensava sempre en el seu bon pare el qual plorava la filla perduda. Les germanes de la donzella reberen un dia una gran caixa que contenia vestits de núvia destinats a llur germana petita. Quedaren molt sorpreses, puix no sabien d'on provenia tot allò.

La bella donzella somnià una vegada, que la bestia ferotge es moria i que li donava les gracies de tot lo que havia fet per ella. Anà al jardí i trobà la bestia en l'agonia. En comptes d'acabar-la de matar per deslliurar-se de sa presó, la jove donzella feu tots els possibles per reanimar-la. Aleshores la bestia ferotge que no era altre cosa que un príncep encantat per haver comès una malifeta, es desencantà i agenollant-se als peus de la donzella li oferí una rosa i li demanà sa mà.

Al cap de dos mesos les germanes de la bella donzella miraven

envejoses des de la porta de l'iglesia la seva germana petita, la qual acabava d'enllaçar-se amb el príncep. — M. R.

1. Era una bestia monstruosa, feroç que vivia sola en son palau en un bosc salvatge.
2. No molt lluny en un palau vivia una gentil donzella que amava molt cusir i amanyagar el seu gat.
3. Aquesta gentil donzella proporciona a son pare tot lo que li manca.
4. En canvi tenia dues germanes totes peresoses i vanitoses.
5. El pare reb una carta que li notifiquen que ha de sortir sol per un camí desconegut d'aquella selva.
6. El pare es despedeix, ses dues filles grans només fan que plorar, en canvi la petita li diu «pare, porteu-me una rosa».
7. El pare pel camí entre la pluja i el vent perd el camí.
8. Arriba a un palau que era el de la bestia monstruosa, feroç i salvatge.
9. No veu ningú, només troba al menjador una llar encesa i una taula parada on hi ha pa i una ampolla de vi.
10. Després de menjar surt al jardí i veient unes roses molt hermoses i pensant en sa gentil filla en talla una sense veure que al darrera hi ha la fera monstruosa, feroç i salvatge.
11. Encara no la talla que se li presenta la bestia monstruosa i ell veient en perill sa vida se li postra al davant i li demana perdó, que obteni prometent que li portaria una de ses filles.
12. Arriba a casa conta lo passat donant la rosa a la més petita; les grans fan el desentés, mes la petita diu: «pare, deixeu-m'hi anar».
13. El pare acompanya la filla i pel camí pensa en la sort que se li espera.
14. La gentil filla abans d'entrar al palau fa oració per demanar a Deu que tingués pietat d'ella.
15. No veient ningú i cansada de la jornada va a dormir.
16. En somnis se li presenta una fada que li diu que no temi, que ella vetllaria per la seva sort.
17. La gentil donzella al matí següent sense veure ningú se'n va a esmorzar.

18. Tot esmorzant se li presenta la monstruosa fera i ella amaga son espant fent-li mitja rialla i li ofereix.

19. La gentil donzella pensa en que trist deu estar el seu pare pensant en ella.

20. Dies feia que no veia ningú quan se li presenten un major-dom i cambreses que li porten vestits de núvia sense dir de qui ni per qui.

21. Al cap d'uns quants dies de no veure ningú se li presenta en somnis la monstruosa fera mig malalta i quasi morta.

22. Al matí endreça sos passos al jardí allí on la fera jeia i en comptes de matar-la per recobrar sa llibertat li dona aigua que és remei de la seva malaltia.

23. Guarida la bestia se li posa a ses plantes i li diu: «no soc el monstre i salvatge que es creuen, sols soc un príncep encantat i de permanèixer fins que una donzella tingui pietat de mí.

24. Mes de sobte la monstruosa fera se li transforma en un gentil donzell que donant-li una rosa li ofería el seu amor.

25. Quinze dies després el pare amb ses dues filles grans a la porta de l'iglesia contemplaven l'amorosa parella envejant la sort de la germana que havia obtingut per son bon cor. — M. F.

En mig d'una selva hi havia un palau que l'habitava una bestia monstruosa i ferotge. No lluny d'allí hi havia una hermosa donzella, molt amiga de cusir i amanyagar el seu gatet. Aquesta noia no volia que faltés res al seu pare; mentres tant tenia dues germanes peresoses i vanitoses que no feien res. Un dia el pare rebé noves dient-li que havia de marxar tot seguit sol sense que l'acompanyés ningú. El pare es despedí de totes, mes la petita li digué: pare, porteu-me una rosa. Ja feia dies que caminava perseguit pels llops, però al cap de molts dies de caminar va trobar-se davant del palau misteriós. Entrà, trobà el foc encès i un pollastre i pa. Menjà i quan va estar tip anà a passejar pel jardí, va veure un roser molt hermós i pensà en la seva filla que li havia demanat una rosa, ell la cullí però veié la bestia monstruosa a darrera d'ell. Ell s'agenolla als seus peus demanant-li perdó, la bestia li digué: et perdonaré, però m'has de portar la teva filla. Ell s'en anà tot trist dient a les seves noies el que li havia dit la bestia monstruosa.

Les germanes vanitoses i peresoses feren el desentés, però la petita digué: pare, ja hi aniré jo. Se'n varen anar i la deixà sola dins del palau misteriós. Després d'haver-se despedit la noia es posà a resar, però en tot el dia no es va veure la bestia monstruosa. Se'n anà a dormir i se li va apareixer una fada dient-li que no la desampararia. L'endemà al dematí es posa a esmorzar i va vindre la bestia, però ella en comptes de fer-li mala cara la feu assentar al seu costat dient-li que esmorzés. Després la bestia marxà corrents i la noia no sabia quines intencions portava. Llavors ella pensà en el seu pare que estava plorant. Un dia se li presenta un home i una dona duent-li uns magnífics vestits. Un dia mentres dormia se li va representar la bestia monstruosa que s'estava morint. Ella se'n anà cap al jardí i veié la bestia que s'estava morint prop d'un llac i ella en comptes de matar-la li donà aigua fresca i la curà. La bestia monstruosa s'agenollà als peus de l'hermosa doncella i li digué: si vols ens casarem; jo no soc cap bestia sinó que soc un príncep encantat i jo necessitava una bona mà que m'ajudés. I es tornà un príncep; al cap de 15 dies es casaren i anaren a veure al pare de la noia i les germanes vanitoses i peresoses es morien de rabia. — M. V.

Hi havia en una selva un palau i en aquell palau i habitava una bestia monstruosa i ferotge.

No lluny d'allí hi vivia una hermosa donzella molt amiga de cusir i d'amanyagar el seu gat.

Aquesta donzella sempre mirava que no faltés res al seu pare.

Tenia la donzella dues germanes molt orgulloses i que mai feien res.

Un dia el pare rebé noves dient-li que tenia que marxar.

El pare cridà les seves filles i els digué que tenia de marxar tot sol i tenia de passar per la selva.

La hermosa donzella li digué: pare, porteu-me una rosa.

Feia vuit dies que caminava quan perseguit pels llops es va perdre per la selva.

Caminant, caminant va arribar al palau de la bestia monstruosa i veié que no hi havia ningú.

Trobà una taula amb un pollastre, pa i vi i menjà i després anà al jardí.

Veié un roser i prengué una rosa, però no va veure que estava amagada la bestia monstruosa darrera.

La bestia li preguntà: per qui la vols la rosa? i ell respongué: per la meva filla petita.

La bestia monstruosa li digué: et perdono, pero m'has de dur una de les teves filles.

El pare se'n anà plorant a casa seva i digué a les seves filles el que li havia passat i els digué que qui hi volia anar.

Les germanes orgulloses feien el desentès però la petita li digué: pare, ja vindré jo.

El pare i la filla després de caminar una estona arribaren al palau i el pare deixà la filla allí.

La filla l'endemà al'arribar la bestia la feu seure al seu costat en comptes d'enretirar-se.

A l'anar-se'n a dormir se li va aparèixer una fada i li digué que vetllaria per ella.

Un dia se li aparegué la bestia monstruosa en somnis que s'estava morint.

Ella que marxa i troba al jardí la bestia que s'estava morint l'agafa i en comptes d'acabar-la de matar la renta amb aigua fresca i la cura.

La bestia resta agraïda i quan se'n anà per girar la hermosa donzella veié que s'havia transformat en un príncep.

Al cap d'uns quants dies es presenta un majordom que portava els vestits de núvia per l'hermosa donzella.

Es feren les bodes i les germanes orgulloses tenien molta rabia.
— A. M.

En mig de la selva en un palau hi habitava una bestia ferotge i monstruosa.

En una altra selva hi vivia una donzella molt estimada de cusir i el gatet.

Treballava perquè no faltés res al seu pare.

En canvi les dues germanes més grans eren gandules i vanitoses.

Un dia el pare va rebre una carta que havia de anar a un lloc tot sol.

Al'anar-se'n totes ploraven, però només plorava de veritat la don-

zella. La donzella li digué que li portés una rosa i el pare muntà a cavall i se'n anà.

Perseguit pels llops i perdut arriba al misteriós palau.

Entra a dintre i veu foc i menjar; ell s'atipà força, i pensà en la rosa que li havia demanat la petita i anà al jardí i agafà una rosa i a darrera i havia l'animal salvatge.

L'home al veure que ajegut al darrera i havia l'animal selvatge l'home s'agenolla i li demana perdó. Ella li diu: quedes perdonat però amb la condició que'm tens de portar una de les teves filles.

I anà a casa seva i ho explicà tot; les germanes gandules i vanitoses feien el desentés i la donzella va dir que i aniria ella.

Un dia esmorçant se li apareix la bestia ferotge i ella la fa seure al seu costat i ella se'n va i la donzella se'n va al llit i en somnis se li apareix una fada que li diu que vetllarà per ella.

Un altre dia somnia que l'animal s'acabava de morir. Ella l'endemà se'n va al jardí i en comptes d'acabar-la de matar li dona aigua fresca i la bestia s'agenolla i li diu que era un príncep encantat i es queda en un príncep i allavors es casaren i les dues germanes vanitoses tenien molta rabia. — E. E.

DEPOSICIONS DEL 20 DE NOVEMBRE

En una selva hi havia un hermós palau habitat per una bèstia monstruosa i ferotge. A l'entrada hi havia una escalinata i al peu una columna a cada costat i un test al cim de cada una amb flors.

A l'altre extrem de la selva vivia un pare amb tres filles, la més jove era la més bella i bona i la més activa, les altres dues passaven el dia segudes en un sofà. La més bella servia el dinar al seu pare.

Un jorn arribà un missatger portant una carta al pare. El missatge deia que s'havia d'absentar i a l'efecte es despedeix de les filles. La més jove li demana que li porti una flor al seu retorn.

El pare marxa muntat a cavall, s'extravia per la selva i es veu perseguit per tres llops. A la fi veu una casa, baixa de cavall i entra: era la casa de la fera. No veu a ningú i es troba al menjador, la taula molt ben parada, un pollastre rostit, pa i vi i un bon foc per escalfar-se. Un cop satisfeta la seva necessitat, com no veia a ningú va al jardí.

Allí hi havia moltes flors i entre elles un hermós roser. Al recordar l'encàrrec de la seva filla, arrenca una rosa, però, desgraciadament, darrera el roser hi havia la bèstia montruosa i ferotge que estava inspeccionant tots els moviments del pare. Un cop tingué la rosa se li presenta.

El pare espaordit no sabia què fer, temia per la seva vida i a l'efecte se li agenolla demanant-li gràcia. La bèstia li diu: et perdono la vida mentre em portis així que arribis a la teva casa una de les teves filles.

Arriba el pare a casa i conta a ses filles el que li havia passat. Les dues més grans refusen anar-hi, la més bella accedeix voluntariament i marxa en companyia del seu pare.

A l'arribar a casa la fera tampoc veu a ningú, entra a la seva habitació, en ella hi havia un quadre de la Verge i li demana que la protegeixi. A l'endemà encara no havia vist la fera, però estant ella esmorzant se li presenta. (Sobre la taula hi havia una sopera.) La bella amagant el mal efecte que la bèstia montruosa i ferotge li fa, la convida que l'acompanyi.

Mes tard, els patges li porten hermoses robes. La filla més bella sentada a un silló recorda el seu pare i se'l representa segut a taula i plorant per ella.

Una nit la bella donzella somnia que la bèstia montruosa i ferotge està en perill de mort. Tot seguit es lleva i va al jardí a cercar-la. En efecte, troba la montruosa bèstia agonitzant, l'aixeca i l'acompanya a una font pròxima i li dóna aigua. Tot d'una la bèstia se li agenolla i en son lloc apareix un príncep jove i hermós. Tu m'has salvat, li diu remerciant-la, jo soc un príncep que estava condemnat a aquesta vida mentre no me'n tregués una persona bona com tu.

Dos dies més tard es celebrava la boda de l'hermosa donzella amb el príncep i les germanes des de'l cim dels graons de l'iglesia miraven amb enveja la gentil parella. — D. H.

En un sumptuós palau edificat en mig d'un bosc vivia una bèstia ferotge i salvatge. No lluny d'allí es trobava una formosa donzella molt amant del seu gat i respectuosa amb el seu pare.

Un dia, el pare de la jove donzella rebé ordre de marxar immedia-

tament muntat a cavall. Les seves tres filles ploraren al despedir-lo, mes la petita demanà que li portés una rosa al seu retorn.

El cavaller marxà, però a l'atravessar un bosc fou perseguit (no sé si per un llop); el cavall se li desbocà i anà a parar davant del palau de la bèstia ferotge. El cavaller entrà en una gran sala on hi havia una taula parada amb pollastre, pa i vi. Com que es trobà sol s'entaulà. Després sortí al jardí; s'acostà a uns rosers que allí hi havia i mentre es disposava a trencar una rosa vermella per a sa filla petita, la bella donzella, se li apareix — de darrera els rosers on estava ajassada — la bèstia salvatge. El pobre home es veié perdut i de genolls demanà a la bèstia ferotge que li perdonés la vida. Aquesta hi consentí amb la condició que a l'arribar a casa seva li enviés una de les seves filles.

El cavaller estava tristíssim tot pensant l'arribada que se li esperava.

Mentre el pobre home passava totes aquestes angúnies la formosa donzella pregava a la Verge pel seu pare i es recordava sempre d'ell.

Així que el pobre pare contà a ses filles el que li passava, la més jove de les germanes, la bonica donzella fent-se més valenta oferí d'anar-se'n al palau de la bèstia ferotge. Abans de marxar de casa seva s'encomanà a la mare de Deu perquè no li passés res.

Quan arribà a casa de la bèstia salvatge ja trobà el llit fet a punt de ficar-s'hi.

L'endemà a l'aixecar-se, entrà al menjador i ja hi veié l'esmorzar per a ella. Mentres prenia la xacolata entrà la bèstia monstruosa i la bella donzella amb molta sang freda l'en convidà.

Un dia mentres dormia veié en somnis la bèstia ferotge que s'estava morint en el jardí. Es despertà tot d'un cop i corrents baixà al jardí. Efectivament, allà estava la bèstia monstruosa ajeguda a terra i mig morta. La formosa donzella, en comptes d'acabar-la de matar per lliurar-se d'aquella presó, la va cuidar el millor possible per retornar-la. Mes, quina fou la seva estranyesa quan tot d'un cop aquella bèstia ferotge es convertí en un príncep jove i elegant! Aquest contà a la donzella que ell havia estat encantat a causa d'una malifeta i que ella l'havia desencantat, per tant li demanava si volia ser sa muller. Mentres tant, les germanes de la bonica donzella rebien una caixa que contenia vestits riquíssims de núvia.

No sabien això d'on provenia i restaren molt estranyades.

Al cap d'uns quants dies les germanes de la formosa donzella miraven envejoses com la bella donzella del braç del príncep desencantat sortia de l'iglèsia. — M. R.

La bèstia monstruosa, ferotge que vivia en son palau al mig d'un bosc salvatge.

No molt lluny hi havia un altre palau on vivia un pare amb ses tres filles.

La petita li agradava molt treballar, també li agrada amanyagar el seu gat (prop d'ella el gat i ella prop d'una taula i d'una porta).

Aquesta proporcionava a son pare tot el que li mancava (son pare i ella; entre ambdós una taula i ella li allarga una tassa de llet).

Les dues germanes eren molt peresoses i plenes de vanitat (mig ajegudes en un sofà).

Un dia un donzell porta al seu pare una carta que havia de marxar per un dels camins del bosc per ell desconegut: (el donzell li entrega la carta; entre ambdós una taula amb papers).

El pare es despedeix de ses filles i les grans no fan sinó plorar, en canvi la petita li digué a cau d'orella: «pare, porteu-me una rosa» (el pare amb ses tres filles, dugues ploren, altra parlant-li a la orella i tots prop una porta).

El pare perd el camí a causa del mal temps i els llops que l'empaiten pel seu camí (el pare a cavall, llops que l'empaiten, pluja inclinada a causa del vent).

El pare arriba en una casa i no veient ningú va entrar (part de darrera d'una casa).

El pare no veu ningú en tota la casa, però en el menjador ¡oh sorpresa! hi veié una taula parada per un i la llar encesa (taula parada, damunt d'ella un pollastre rostit, pa i una ampolla de vi, prop la taula una llar encesa).

Després de dinar, el pare, ja asserenada la tempesta, va al jardí i veu unes roses vermelles i recordant sa filla en talla una sense veure la fera (un gran roser de roses vermelles; al darrera ajassada la monstruosa fera).

Encara no l'hagué tallada se li presenta la monstruosa fera i el

pare al veure-la caigué en terra veient en perill la seva vida (la monstruosa fera i als seus peus el pare amb la flor a terra).

El pare obtingué perdó de sa vida, prometent a la monstruosa fera portar-li una de ses filles. El pare tot trist conta lo succeït a ses filles, mes les grans fan el desentés, en canvi la petita li digué: pare, deixeu-m'hi anar (tots prop una porta, la filla petita mig abraçant el pare).

Pel camí el pare només fa que pensar amb el pervindre de sa filla (camí del palau, pare i filla van a cavall, la filla endavant, pare tot trist).

La gentil filla a l'entrar al palau plena de por, endreça una plegària a Deu perquè no la abandoni (gran escalinata, dues portes al fons).

No veient ningú la gentil donzella i fatigada del camí va a dormir (cambra on dormirà la donzella amb el llit i amb cel).

En somnis la gentil donzella se li va presentar una fada i li digué: «no temis, jo vetllaré per tu» (la fada en un extrem, la donzella en son llit, la fada porta una vareta).

L'endemà matí la gentil donzella s'en va a esmorzar i se li apareix la monstruosa fera i ella per dissimular la seva por li ofereix (la gentil donzella, seguda als seus peus la monstruosa fera, ella en actitud de donar-li).

Més tard la gentil donzella pensa que trist devia estar el seu pare pensant en la seva sort (ella seguda, al fons en visió es veu el pare també segut i plorant).

Dies feia que la gentil donzella no veia ningú quan un dia se li presenta una cambrera i un majordom portant-li vestits sense dir de qui ni per qui (al costat una porta, una cambrera i un majordom treien vestits; també hi ha la donzella).

Un dia en somnis se li presenta a la gentil donzella la monstruosa fera mig morta (la donzella en el llit en un àngle la monstruosa fera).

L'endemà matí la donzella endreça sos passos envers el jardí i veient la monstruosa fera mig morta i en lloc de matar-la per recobrar la seva llibertat li dona aigua que és remei en la seva malaltia (la donzella seguda prop d'un sortidor; al seus peus la monstruosa fera).

Mes la donzella jòh sorpresa! la monstruosa se li agenolla al seus peus donant-li una rosa (la monstruosa fera agenollada als peus de la donzella donant-li una rosa vermella).

La monstruosa fera se li transforma en gentil donzell que oferint-li la rosa li ofereix el seu amor (donzell als peus donant-li una rosa vermella).

Quinze dies després la gentil parella partien deixant a la porta de l'Església el pare amb les altres dues germanes plenes d'enveja i vanitat (portal de l'església, gran escalinata amb la parella i al cim el pare amb les altres filles). — M. F.

En un palau solitari vivia una bestia monstruosa i selvatge. No lluny d'allí vivia una hermosa donzella molt amiga de cusir i amanyagar el gatet, però no volia que manqués res al seu pare. Mes tenia dugues germanes molt vanitoses i peresoses. Cert dia arriba una nova dient que el seu pare havia de partir per un llarg viatge sense companyia de ningú. Les dugues germanes grans feien el ploricó i la petita demanà al seu pare una rosa. Ja feia dies que caminava perseguit pels llops i va anar a fer cap a casa de la bestia monstruosa i ferotge; entra dins, troba foc encès i la taula parada amb un pollastre. Ell que menjà i quan va estar tip se'n va anar a passejar pel jardí i veié un roser i pensà que la seva filla li havia demanat una rosa. Quan la anava a cullir se li presenta la bestia monstruosa i ferotge dient-li que ja podia pendre la rosa, però li havia de portar una filla de les seves; del contrari se'l menjaria. L'home arriba a casa seva tot trist dient el que li havia passat; les dugues grans feren el desentès, però la petita digué: ja hi aniré jo.

Quan va ser al palau de la bestia son pare la deixà anant-se'n molt trist. La hermosa donzella espera tot el dia, però la bestia monstruosa no compareix més. Quan anà a dormir se li va aparèixer una fada dient que la protegiria; l'endemà al dematí, mentres estava esmorzant, vingué la bestia monstruosa i ferotge, però ella en compte de fer-li mala cara es mostrà contenta. Quan acabaren d'esmorzar la bestia marxà corrents sense dir on anava i la hermosa donzella veié aparèixer son pare i tot d'homes que li portaven uns hermosos vestits de seda. Passà el dia i se'n anà a dormir i a mitja nit se li apareix la bestia monstruosa que es moria si no es casava amb ella. Se'n anà cap al jardí i en comptes d'acabar-la de matar li renta la ferida i el cura; llavors es va tornar un príncep molt hermós dient-li que ell

havia estat encantat i que no s'hauria desencantat fins que hi hagués hagut una ànima bona que l'estimés. Llavors es van casar i anaren a casa del seu pare que restà molt content i les germanes peresoses i vanitoses es morien de rabia. — M. V.

Una vegada hi havia en una selva molt espessa, una torre i en aquella torre no hi vivia ningú.

Aquesta donzella estimava molt el seu pare i sempre es cuidava de fer-li les sopes.

Aquesta donzella tenia dues germanes molt orgulloses que sempre es mofaven d'ella.

Un dia el pare rebé noves que tenia de marxar i tenia de passar la selva.

Es despedí de ses filles i quan es decidia a marxar l'hermosa donzella li digué: Pare, porteu-me una rosa.

Al cap d'uns quants dies de caminar es perdé en mig de la selva perseguit pels llops i per la fam.

Caminant sense saber on anava es veié al davant de la torre deserta.

Entra i veu una taula parada amb pa i menjar i com que tenia molta gana s'atipà.

Anava a marxar quan se'n recorda del que li havia demanat la seva filla.

Baixà al jardí i veié unes roses molt boniques.

N'anà per collir una mes sortí la bestia monstruosa i ferotge que li digué quan ell anava per fugir: endu-te-la, però m'has de portar la més hermosa de les teves filles.

El pare se'n anà a casa seva tot desconsolat i al'arribar els digué lo succeït, mes la més petita digué: Pare, ja vindré jo.

Caminant caminant, pare i filla arribaren a la torre i es despediren.

La filla sempre estava pensant en el seu pare.

Un dia estava esmorzant quan se li presentà la bestia monstruosa i ferotge i ella la féu seure al seu costat i la bestia monstruosa i ferotge en havent acabat se'n anà sense dir res.

Quan se'n anà a dormir se li aparegué una fada que li digué: jo vetllaré per tu.

Un altre dia somnia que la bestia monstruosa i ferotge s'estava morint.

Baixa al jardí i troba la bestia monstruosa i ferotge que s'estava morint i ella la cura, mes en aquell moment la bestia monstruosa i ferotge es torna un príncep.

La bestia monstruosa i ferotge li digué que era un príncep encantat i li digué que gracies a ella s'havia pogut desencantar.

Al cap de uns quants dies portaven els vestits de núvia.

Es feu el casament mentres que les dues germanes orgulloses tenien molta rabia. — A. M.

1. En una selva hi vivia una bestia ferotge i salvatge i aquesta bestia vivia en un palau molt gran i bonic.
2. Lluny d'allí vivia una nina molt hermosa que treballava pel seu pare perquè no li faltés res.
3. En canvi la donzella tenia dues germanes molt vanitoses.
4. Un dia reben una carta pel seu pare que se'n havia d'anar ell tot sol a un lloc molt lluny.
5. Al despedir-se, les dues germanes vanitoses li digueren que a la gran li portessin un vestit, la mitjana unes arrecades i a la més petita una rosa i la donzella que era la petita estava plorant.
6. Els llops l'empaiten i corrent arriba al palau misteriós on troba molt menjar i s'atipa força i se'n recorda de la rosa de la petita.
7. Se'n va al jardí i troba un roser i agafa la més bonica de rosa que hi havia.
8. A l'agafar-la li surt la bestia ferotge i salvatge i ell li demana perdó.
9. Li pregunta per qui és aquella rosa i li diu que és per la petita.
10. Et perdono mentres me duguis una de les teves filles.
11. L'home se'n va a casa seva i ho explica; les dues germanes vanitoses van dir que hi anés la petita.
12. La petita que hi va i no hi troba ningú fins al cap de tres dies.
13. A l'anar-hi la bestia monstruosa va a esmorzar amb ella i la deixa i li diu que no la veurà fins al cap d'uns quants dies.
14. I li duen uns vestits de casament molt bonics.

15. A la nit somnia una fada que li diu que la protegirà.
16. A la nit següent somnia la bestia que s'estava a punt de morir al costat del llac.
17. Ella que hi va a curar-la en comptes de deixar-la morir.
18. Mes ell es transforma en un bonic príncep.
19. I es casen i hi van les germanes vanitoses i es morien de rabia de elles no haver-hi anat maleïnt la petita que va viure felix tota la vida. — E. E.

XII. CRITERI PER LA VALORACIÓ QUANTITATIVA D'AQUESTS TESTIMONIS.

Tingui's [present] el que] havem dit sobre la divisió del text-tipus en versets a cada un dels quals s'adjudica convencionalment un element de record.

Comparant en aquest text-tipus els textos-testimonis anteriorment reproduïts, poden apreciar-se sis classes d'elements:

- I. Records fidelment reproduïts.
- II. Oblits.
- III. Records alterats en la seva reproducció.
- IV. Adicions complementàries.
- V. Adicions inventades.
- VI. Adicions òptiques.

Es comprèn fàcilment el caràcter atribuït als tres primers ordres d'elements. Una paraula sobre la distinció entre els tres ordres últims. Amb el nom d'adicions complementàries indiquem els elements que, no trobant-se compresos ni en la narració oral presentada ni en la narració figurativa, són, no obstant, fàcilment afegits pel sentit comú per omplir les solucions de continuïtat entre dos moments successius de la relació; amb el nom d'adicions inventades incloem les falsetats del testimoniatge; per últim, amb el nom d'adicions òptiques incloem aquells elements de record no continguts en la sèrie oral presentada, però sí en la sèrie figurativa.

Es comprèn que aquests darrers elements poden ser molt abundants, arribant en alguns dels subjectes, com en la senyoreta DH, a dominar sobre els altres elements. Això fa que en les estadístiques que segueixen s'hagi prescindit de la valoració de les dugues primeres deposicions del subjecte DH.

Com es comprèn, dins l'anterior sèrie d'elements, els més importants per la psicologia del testimoni són els designats amb els números 1 i 5, és a dir, els records fidels i les falsetats inventades. La quantitat d'oblits hauria, naturalment, pogut amminorar-se amb una intervenció d'interrogatoris, element del qual s'ha prescindit en l'experiència que referim.

XIII. ESTADÍSTICA.

Analitzant la freqüència d'aquests elements en els textos anteriors, obtenim els següents resultats:

QVADERNS D'ESTVDI

		F.	O.	A.	C.	I.
1. ^a deposició 13 d'abril	DH.	—	—	—	—	—
	MR.	71	14	4	1	2
	AG.	13	75	4	1	2
	MV.	74	28	0	0	0
2. ^a deposició 18 d'abril	DH.	—	—	—	—	—
	MR.	60	27	7	4	6
	MV.	71	20	1	0	5
	AM.	54	35	3	1	1
	EE.	50	39	3	1	2
3. ^a deposició 20 de maig	IG.	63	26	3	1	2
	DH.	72	18	2	5	0
	MR.	62	21	9	0	7
	MV.	65	22	3	1	2
	MF.	77	10	5	1	3
4. ^a deposició 20 de novembre	AM.	50	32	4	—	3
	EE.	53	22	5	2	—
	DH.	62	28	2	3	1
	MR.	41	41	10	2	8
	MF.	73	14	5	7	4
	MV.	49	32	11	1	9
	AM.	42	42	8	3	6
	EE.	38	45	9	2	10

XIV. RESUM.

El sentit de la valor de l'anterior experiència ha, evidentment, de relacionar-se amb el conjunt dels treballs que els psicòlegs porten fets en el capítol de la psicologia del testimoni.

Dues conseqüències ens permetran només d'indicar i que surten clarament com a resultat d'aquesta investigació: l'una teòrica i l'altra pràctica.

La primera és que, metodològicament almenys, l'estudi de la psicologia del testimoni ha de separar-se de les qüestions relatives a la memòria. Com ha pogut veure's repetidament en els paràgrafs anteriors, l'alteració que es produeix en els testimonis adults no consisteix solament en una pèrdua i en una alteració d'aquests, sinó en l'efecte d'un veritable treball de reconstrucció que, si d'una banda omple amb adicions contràries i de sentit comú els buits que la narració comporta o aquells altres que l'oblit hi afegeix, d'altra banda introdueix elements nous que no troben justificació ni en la necessitat reconstructiva ni tan sols en la versemblança.

La conseqüència pràctica es troba, sobre tot, en el fet que experiències així confirmen la necessitat a què ja hem al·ludit al principi, que una obra legislativa conscient i atenta a les prestacions de la ciència modifiqui la tècnica del procediment judicial, en el sentit de donar lloc almenys a la constatació i peritació de la valúia psicològica dels testimonis. Això pot fer-se, com es fa, en els casos de dubte sobre la capacitat mental general del subjecte, permetent l'aducció d'una contra-prova potestativa que en cada cas es pugui resoldre per un examen científic imparcial.

Naturalment, aquest dictamen no hauria de ser, com no són tampoc en relatius a la capacitat mental general, un element que mecànicament forcés la decisió judicial definitiva. Però sí, un element més de contra-prova que els tribunals de fet o de dret haguessin d'apreciar en cada cas.

ASSAIG D'UNA BIBLIOGRAFIA HISTÒRICA DE PSICOLOGIA GENERAL

El present assaig té per objecte reunir una bibliografia, no total, sinó selecta, d'obres de Psicologia general. Sota aquesta darrera designació entenc incloure els tractats que s'ocupen de la generalitat de la matèria psicològica i no les monografies especials sobre capítols d'aquesta ciència, així com tampoc les obres de psicologia especial (patològica, col·lectiva, etc.) o de psicologia aplicada (a l'educació, a la matèria judicial, als afers industrials, etc.). De manera que la limitació de l'objecte és, en aquest treball, doble: d'una banda, per raó de l'extensió de les obres; d'altra banda, pel seu caràcter.

Aquesta regla comporta algunes excepcions, a fi de no deixar sense menció obres que no han de faltar en la biblioteca de cap psicòleg, sia la que es vulgui l'especialitat a què es dediqui.

Aquesta excepció es torna més aviat regla en tractar-se d'autors antics, molt anteriors a la constitució sistemàtica de la psicologia com a ciència i en què, per consegüent, només es contenen referències fragmentàries o sistemàtiques.

La selecció ha estat cenyida pel criteri de no portar més enllà d'uns 300 títols la col·lecció. Més, doncs, que com una bibliografia en sentit estricte, ha d'interpretar-se com el prospecte d'una biblioteca de psicòleg o de la secció de psicologia en una biblioteca general.

La divisió d'història de la matèria és presentada a títol de proposta. Conté cinc èpoques. La primera es refereix el període anterior al Renaixement; la segona s'estén fins a Wolff, autor en qui per primera vegada (si deixem estar algun problemàtic precedent italià) apareix la paraula *Psicologia* per designar una ciència apart; la tercera arriba fins als fundadors de la psicologia moderna, en la segona part del segle XIX; es comprenen en la quarta les obres dels que anomenem *fundadors de la Psicologia moderna* (Fechner, Lotze, Hartmann, Helmholtz, Wundt, James, Ribot), l'última època, en fi, comprèn els psicòlegs contemporanis.

Dintre d'aquestes èpoques, he separat en subgrups, els psicòlegs propiament dits d'aquells que porten una contribució a la ciència des del punt de vista de la filosofia general, de la fisiologia o de la biografia. Dintre de la designació de filòsofs — i per no fer la classificació massa casuística — hi comprenc també alguns pensadors no sistemàtics; i, dintre de la categoria dels fisiòlegs, els biòlegs moderns i alguns metges, psiquiatres, etc. De més, en alguns dels grups separem un subgrup especial els historiadors de la ciència, durant el període.

L'enumeració dels fundadors de la Psicologia moderna està, en part, presa de l'obra de Stanley-Hall, que porta el mateix títol. Emperò, s'ha deixat de banda el nom de Zeller, citat per ell en primer lloc i en rigor més conegut com el d'un historiador de la filosofia que no pas com el d'un psicòleg. En canvi, sembla del cas corregir el criteri, excessivament germanista, de Stanley-Hall, i donar lloc també en la sèrie a l'americà James i al francès Ribot, l'influència dels quals no es pot en cap manera desconèixer.

Dec el criteri i sistema d'aquesta classificació, així com l'indicació de les fonts, al meu mestre D. Eugeni d'Ors. També em plau consignar els preciosos consells que he rebut per la mateixa del Dr. Joan Alzina i Melis i del professor Torres Ullastres.

Les principals fonts consultades han estat les següents:

Stanley-Hall: *The founders of modern Psychology.*

Rand: *The classical psychologists.*

Dressoir: *Geschichte der Psychologie.*

Münstenberg: *Psychology general and applied.*

Baldwin: *History of Psychology.*

» *Dictionary of Philosophy and Psychology.*

Eisler: *Philosophen-Lexikon.*

I

Des dels orígens fins el Renaixement

a) *Historiadors de la psicologia antiga*

- BENN, A. W.: *History of Ancient Philosophy*. — 1907.
 BAKEWELL, C. M.: *Source-Book of Ancient Philosophy*. — 1907.
 BRETT, G. S.: *A History of Psychology, Ancient and Patristic*. — 1912.
 CHAIGNET, A., Ed.: *Histoire de la Psychologie des Grecs*. — 5 vols. 1885-93.
 DIELS, H.: *Fragmente der Vorso kratiker*. — 1913.
 USENER, H. ed.: *Epicurea*. — 1887.
 ARNIM, J.: *Stoicorum veterum fragmenta*. — 1903-5.

b) *Els filòsofs*

- PITAGORAS: *Golden Verses in Mullach. Frag. Phil. grec.* vol. I.
 ANAXÀGORAS: (En el tractat *De l'Anima* d'Aristòtil).
 PROTAGORAS: (En el diàleg *Theætet* de Plató).

ZENON: (En les *Vides dels filòsofs* de Diògenes Laerci).

- PLATÒ: *Tetet.*
 — *Fedre.*
 — *Fedó.*
 — *Timeu.*

ARISTÒTIL: *De l'Anima.*
 — *Del sentit i sensible.*
 — *Metafísica.*
 — *Retòrica.*

EPICUR: *Sobre la natura.*
 — (En les *Vides dels filòsofs* de Diògenes Laerci).

LUCRECIUS: *De la naturalesa de les coses.* llibre III.

PLOTI: *Les Eniades.*

ST. TOMAS D'AQUIN: *Suma Teològica.*

c) *Els fisidlegs*

GALENUS: *Dels temperaments.*

d) *Els biògrafs*

TEOFRASTE: *Caràcters.*

AUGUSTINE: *Confessions.*

II

Des del Renaixement fins a Wolff

a) *Els filòsofs*

- VIVES: *Anima et vita*. — 1539.
 — *Satellitium animi*. — 1524.
 GRACIÁN: *Agudeza i arte de ingenio*.
 — *Oráculo manual y arte de prudencia*.
 HOBBS: *Humane nature*. — 1650.
 DESCARTES: *Les passions de l'âme*. — 1650.

SPINOZA: *Ethica more geometrico demonstrata*.

LEIBNIZ: *Oeuvres philosophiques*.

b) *Els fisidlegs*

HUARTE: *Examen de los ingenios para las artes*.

c) *Els biògrafs*

BENVENUTO CELLINI: *Vita*.

III

Des de Wolff als fundadors de la Psicologia moderna

a) Els historiadors

- BENEKE: *Die neue Psychologie*. — 1845.
 BLAKEY, R.: *History of the Philosophy of Mind from the Earliest Period to the Present Time*. — 1848.
 STOCKL, A.: *Die spekulative Lehre vom Mensche und ihre Geschichte*. — 1858.
 HARMS, FR.: *Die Philosophie in ihrer Geschichte-I Psychologie*. — 1878.

b) Els psicòlegs

- VON L. WACHLER: *Fiedmans Handbuch der Psychologie zum Gebrauch bei Vorlesungen und zur Selbstbelehrung bestimmt*. — 1804.
 MAINE DE BIRAN: *Essai sur les fondements de la psychologie*. — 1812-22.
 HARTMANN, PH. C.: *Der Geist des Menschen in seinen Verhältnissen zum physischen Leben*. — 1820. 2 ed. 1832.
 STIEDENROTH: *Psychologie zur Erklarung der Seelenerscheinungen*. — 1824 25.
 GARNIER, A.: *Précis d'un cours de Psychologie*. — 1831.
 REINOLD, E.: *Theorie des menschlichen Erkenntnisvermögens*. — 1832.
 SCHEIDLER: *Propädeutik und Grundriss der Psychologie*. — 1833.
 FRIES: *Handbuch der psychischen Anthropologie*. — 1837.

- BANTAIN: *Psychologie expérimentale*. — 1839.
 KLENKE, P. P. HERM.: *System der organischen Psychologie*. — 1842.
 DROBISCH: *Empirische Psychologie nach naturwissenschaftlicher Methode*. — 1842.
 HAGEN, F. W.: *Studien auf Gebiete den Physiologische Psychologie*. — 1847.
 RÖSE: *Die Psychologie*. — 1856.
 WAITZ: *Grundlegung der Psychologie*. — 1846.
 — *Lehrbuch der Psychologie als Naturwissenschaft*. — 1849.
 — *Anthropologie der Naturvölker*. — 1859.
 HAMILTON: *Discussions on Philosophy*. — 1852.
 — *Lectures on Metaphysics*. — 1859-60.
 ERDMANN, J. E.: *Psychologische Briefe*. — 1852.
 HICKOCK: *Empirischen Psychologie*. — 1854.
 WAGNER, R.: *Über Menschenschöpfung und Seelensubstanz*. — 1854.
 BAIN A.: *The Sens and the Intellect*. — 1855.
 — *The Emotions and the Will*. — 1859.
 MOHR, J.: *Grundlage der empirischen Psychologie*. — 1856.
 LAZARUS: *Das Leben der Seele*. — 1856-7.
 LAZARUS UND STEINTHAL: *Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft*. — Revista fundada en 1860.

- WADDINGTON. *De l'âme humaine.* — 1862.
 LELUT: *Physiologie de la pensée.* — 1862.
 NAHLOWSKY: *Das Gefühleben.* — 1862.
 HAZARD: *Freedom of Mind in Willing.* — 1864.
 GARNIER, A.: *Traité des facultés de l'âme.* — 1865. 3 v.
 LEVVISCH: *Psychologie.* — 1865.
 FORTLAGE: *Acht psychologische Vorträge.* — 1869.
 TAINÉ: *De l'intelligence.* — 1870.
 STEINTHAL: *Abriss der Sprachwissenschaft.* — 1871.
 BRETANO, F.: *Psychology von empirischen Standpunkte.* — 1874.
 HARTSEN: *Grundzüge der Psychologie.* — 1874.
 VOLKMANN: *Lehrbuchs der Psychologie.* — 1875-6.
 SPENCER, H.: *Principles of Psychology.* — 1855.

e) Els fisiòlegs

- LAVATER, *Phisionomie*, 1774.
 GALL: *Introduction au cours de psychologie du cerveau.* — 1808.
 FLOURENS: *Recherches expérimentales sur les propriétés et les fonctions du système nerveux.* — 1824.
 MASSIAS: *Principes de la philosophie psycho-physiologique.* — 1829.
 MÜLLER, J.: *Handbuch der Physiologie des Menschen.* — 1834.
 WEBER: *Der Tastsinn und das Gemeingefühl in Wagner's Handwörterbuch der Physiologie.* — 1846.
 GALTON: *Hereditary Genius.* — 1869.

d) Els filòsofs

- WOLFF CHRISTIAN, VON: *Psychologia rationalis.* — Frunkfurt i Leibzig, 1734.
 LOCKE: *An essay concerning human understanding.* — 1690.
 BERCKELEY: *An essay towards a new theory of vision.* — 1709.
 HUME: *A treatise human nature.*
 CONDILLAC: *Traité des sensations.* — 1754. 2 v.
 REID: *Essay on the intellectual powers of man.* — 1785.
 DESTUTT DE TRACY: *Eléments d'idéologie.* — 1801-5.
 CABANIS: *Rapport du physique et du moral.* — 1802.
 BROWN, TH.: *Lectures on the Philosophy of the Human Mind.* — 1820.
 HERBART: *Lehrbuch zur Einleitung in die Philosophie.* — 1821.
 — *Lehrbuch der Psychologie.* — 1816.
 MILL, JAMES: *Analysis of the Phenomena of the Human Mind.* — 1829.
 COMTE: *Cours de philosophie positive.* — 1830-42.
 JOUFFROY: *Mélanges philosophiques.* — 1833.
 REICHLIN-MELDEGG, KARL VON: *Psychologie des Menschen mit Einschluss der Somatologie und der Leher von den Geisteskrankheiten.* — 1836.
 — *Psychologie des Menschen.* — 1837-8.
 MILL, JOHN STUART: *A System of Logic.* — 1843.
 HICKOCK: *Rational Psychology.* — 1848.
 VOGT, KARL: *Kaehlerglaube und Wissenschaft.* — 1854.
 CZOLBE: *Neue Darstellung des Sensualismus.* — 1855.

ASSAIG D'UNA BIBLIOGRAFIA DE PSICOLOGIA

FICHTE: *Anthropologie*.—1856.
GRATRY: *De la connaissance de l'ame*.—1860. 2 v.
TYLOR: *Researches in to the Early History of Mankind*.—1865.
TIEBERGHIEN: *Psychologie*.—1862. 3.ª ed. 1872.
SPENCER, H.: *Data of ethics*.—1879.
CLIFFORD: *Lectures and Essays*.—1879.

BAIN: *De Senses and the intellect*.—1855.
MACH: *Analyse der Empfindungen*.—1886.
STUMPH: *Tonpsychologie*.—1893-90.

e) Els biògrafs

MAINE DE BIRAN: *Journal intime*.
AMIEL: *Journal intime*.—1884.

IV

La Psicologia moderna

a) Els fundadors

GUSTAV THEODOR FECHNER:

(1801-1887)

Nanna, oder über das Seelenleben der Pflanzen.
Zendavesta, oder über die Dinge des Himmels und des Jenseits.
Elemente der Psychophysik.
Über die Seelenfrage.
In Sachen der Psychophysik.
Revision der Hauptpunkte der Psychophysik.

RUDOLF HERMAN LOTZE

(1817-1881)

Medizinische Psychologie.
Mikrokosmos.
System der Philosophie.
Kleine Schriften.
Outlines of psychology.

EDOUARD VON HARTMANN

(1842-1906)

Philosophie des Unbewussten.

Die moderne Psychologie.
Phaenomenologie des sittlichen Bewusstseins.

HERMANN L. F. VON HELMHOLTZ

(1821-1894)

Handbuch der physiologischer Optik. Allgemeine Encyklopedia der Physic V. II.
Die Lehre von den Tonempfindungen

WILHELM WUNDT

(1832-)

Grundzüge der phisiologischen Psychologie.
Gründris der Psychologie.
Physiologische Psychologie.
Wælkerpsychologie.
Einführung in die Psychologie.

WILLIAM JAMES

(1842-1912)

The Principles of Psychology.

THEODUL ARMAND RIBOT

(1839-1916)

- La Psychologie allemande contemporaine.*
La Psychologie anglaise contemporaine.
Essai sur l'imagination créatrice.
La Logique des sentiments.
Essai sur les passions.
Problèmes de Psychologie affective.
La Vie inconsciente et les Mouvements.
L'Evolution des idées générales.
La Psychologie des sentiments.
La Psychologie de l'attention.
Les maladies de la personnalité.
Les maladies de la volonté.
Les maladies de la mémoire.
L'hérédité psychologique.

b) Els historiadors moderns de la Psicologia

- CARUS, F. A.: *Geschichte der Psychologie.* — 1803.
 SIEBECK, H.: *Geschichte der Psychologie* (dividida en dues parts): I. *Die Psychologie von Aristoteles.* II. *Die Psychologie von Aristoteles bis zu T. von Aquino.* — 1880-84.
 GONZÁLEZ-SERRANO, U. *La Psicología contemporánea.* — Madrid, 1880.
 SOMMER, R.: *Grundzüge einer Geschichte der deutschen Psychologie und Aesthetik.* — 1892.
 DESOIR, MAX: *Geschichte der neueren deutschen Psychologie.* — 1894.
 — *Outlines of the History of Psychology.* — 1912.
 BIERVLIET, J. VAN: *La nouvelle psychologie* — 1894.

MERCIER: *Les origines de la psychologie contemporaine.* — 1897.

SCRIPTURE: *The New Psychology.* — 1898.

VILLA, GUIDO: *Psicologia contemporanea.* — Torino, 1899.

LACCETTI: *Facile corso di Psicologia empirica.* — 1900.

STOUT, G. F.: *Manual of Psychology.* — 1901. 2.^a ed.

STOUT: *The Grundwork of Psychology.* — 1903.

STANLEY HALL, G.: *The Founders of Modern Psychology.* — 1912.

RAND, BENJAMIN: *The Classical Psychologist.* — Boston, 1912.

BRETT, GEORGE S.: *A History of Psychology.* — London, 1912.

BALDWIN, J. M.: *History of Psychology.* — (2 vol.) 1913

e) Els tractadistes de Psicologia

STUMPF, C.: *Tonpsychologie.* — 1883.
 VOLKMANN: *Lehrbuch der Psychologie.* — 1885.

PAULHAN: *Psychologie de l'esprit.* — 1885.

— *L'activité mentale et les éléments de l'esprit.* — 1889.

BALLAUF: *Grundlehren der Psychologie.* — 1890.

HÖFFDING, H.: *Outlines of Psychology.* — 1891. (Trad. del danès).

SULLY, J.: *The Human Mind.* — (2 vol.) 1892.

LEHMANN, A.: *Die Hauptgesetze des menschlichen Gefühls leben.* — 1892. (Trad. del danès).

KULPE, O.: *Grundriss der Psychologie auf experimenteller Grundlage dargestellt.* — 1892. (Trad. angl.)

MEINONG, A.: *Psychologisch, ethische Untersuchungen zur Werththeorie.* — 1894.

- BINET, ALF.: *Introduction à la psychologie expérimentale.* — 1894.
- SANFORD, ED.: *A Course in Experimental Psychology.* — 1894.
- TWARDOWSKI, K.: *Zur Lehre vom Inhalt und Gegenstand der Vorstellungen.* — 1894.
- VOLKMAN VON VOLKMAR: *Lehrbuch der Psychologie.* — 1894-95 (4.^a ed.)
- BAIN, ALEX: *The Senses and the Intellect.* — 1894 (4.^a ed.)
- STOUT, G. J.: *Analytic Psychology.* — 1896. (2 vol.)
- *Psychology.* — London, 1896. (2 vol.)
- HOFLE: *Psychologie.* — 1897.
- CORNELIUS, H.: *Psychologie als Erfahrungswissenschaft.* — 1897.
- TITCHENER: *An Outline of Psychology.* — 1897.
- *Experimental Psychology.* — 1901.
- *Experimental Psychology: a Manual of laboratory Practice.* — 1902.
- JASTROW: *Fact and fable in Psychology.* — 1901.
- YODD, F.: *Lehrbuch der Psychologie.* — 1902 (2 vol., 2.^a ed.)
- CALKINS: *An Introduction to Psychology.* — 1902.
- STRATTEN: *Experimental Psychology.* — 1903.
- ANGELL: *Psychology.* — 1904.
- D'ALFONSO: *Lezioni elementari di Psicologia normali.* — 1904.
- REHMKE, J.: *Lehrbuch der allgemeinen Psychologie.* — 1905 (2.^a ed.)
- EBBINGHAUS: *Grundzüge der Psychologie.* — 1905 (1.^a ed.)
- URBAN, W. N.: *Valuation: Its Nature and Laws.* — London, 1909.
- ARNOLD: *Psychology.* — 1906.
- BOIRAC: *La psychologie inconnue.* — 1908.
- MYERS, C. S.: *Experimental Psychology.* — 1908.
- CALKINS, MARY W.: *A First Book in Psychology.* — 1910.
- MC DOUGALL, W.: *Body and Mind, a History and a Defence of Animism.*
- TOULOUSE VASCHIDE ET PIERON: *Tecnique de Psychologie expérimentale.* — 1911.
- DUNLOP, KNIGHT: *A System of Psychology.* — 1912.
- MORTON PRINCE: *The Unconscious.* — 1914.
- MALCOLM STRATTON, G.: *Experimentale Psychology.* — 1914.
- STOUT, G. F.: *Manual of Psychology.* — 1915.
- BARATONO AD: *Fondamenti di Psicologia sperimentale.* — 1916.

d) Els fisiòlegs i biòlegs

- ROMANES: *Mental Evolution.* — 1878.
- DREHER, E.: *Beiträge zu einer exacten Psychophysiologie.* — 1880.
- RABIER, ELIE: *Psychologie.* — 1881.
- BASCOM: *The Science of Mind.* — 1881.
- STRÜMPPELL: *Grundzüge der Psychologie.* — 1884.
- RICHE, C.: *Essai de psychologie générale.* — Rev. fil. 1887.
- LLOYD MORGAN: *Animal Life and Intell ect.* — 1890.
- KROMAN: *Kurzhefte v. Logic und Psychologie.* — 1890.
- GRASSET: *Le psychisme inférieur.* — 1907.

e) Els filòsofs

- ROSMINI: *Psicologia.* — 1887.
- AVENARIUS, R.: *Kritik der reinen Erfahrung.* — 1888. (2.ª ed.)

- RIEHL, A.: *Introduction to the Theory of Science and Metaphysics*. — London, 1894.
- LADD, GEORGE T.: *Philosophy of Mind*. — 1895.
- FOUILLÉE: *La Psychologie des idées forces*. — 1895-97. (4 v.)
- BÉRGSON: *Matière et Mémoire*. — 1896.
- *L'évolution créatrice*. — (6.^a ed.) 1910.
- BALDWIN, J. M.: *Social and Ethical Interpretations in Mental Development*. — 1897.
- *Social and Ethical Interpret of Mind*. — 1897.
- *Development and Evolution*. — 1902.
- EHRENFELS: *System der Werththeroic*. — 1897-98. (2 v.)
- MÜNSTERBERG, HUGO: *Psychology and Life*. — 1899.
- *The Eternal Values*. — 1909.
- ROYCE, J.: *The World and the Individual*. — 1900. (2 vol.)
- MAUDSLEY: *Life in Mind and Conduct*. — 1902.
- WARD, JAMES: *Naturalism and Agnosticism*. — London, 1903. (2 vol.)
- STRONG, C. A.: *Why the Mind has a Body*. — 1903.
- TAYLOR: *Elements of Metaphysics*. — 1903.
- MEUMANN: *Intelligenz und Wille*. — 1908.
- FAWCETT, EDWARD D.: *The Individual and Reality*. — 1909.
- MARSHALL, HENRY R.: *Consciousness*. — 1909.
- MC DOUGALL, WILLIAM: *Body and Mind*. — 1911.
- HOLT, EDWIN B.: *The Concept of Consciousness*. — London. 1914.

f) Diccionaris

- JOEL, JUL.: *Psychologisches Wörterbuch*. — Berl., 1858-59.
- BALDWIN, J. M.: *Dictionary of Philosophy and Psychology*. — N. Y. i London, 1901-1905. Vol. I, II, III.

g) Congressos

- International Congress of Experimental Psychology*. — London, 1892.
- Volums dels Congressos internacionals de psicologia*. — III Congrès, Munich; IV id., Paris; V id., Roma; VI id., Ginebra.

h) Revistes

- Mind: A quarterly review of psychology and philosophy*. G. F. Stout, director—London, 1876 (i seg.)
- Psychische Studien*.—Leipzig, 1887 (i seg.)
- American Journal of Psychology*. —1887 (i seg.)
- Voprosy filosofii i psichologii*. Moskau I. — 1889 (i seg.)
- Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane*. Ebbinghaus i Arthur König. — Hamb. 1890 (i seg.)
- Psychical Review*. — 1893 (i seg.)
- Psychological Review*, amb Index anual i Suplements. J. M. Baldwin, H. C. Warren i C. H. Judd. — N. Y., 1894 (i seg.)
- L'Année Psychologique*, par H. Beannis et A. Binet (avui H. Pieron). — Paris, 1895 (i seg.)
- Beiträge zur Psychologie und Philosophie*, von Goetz Martins. — Leipzig, 1896 (i seg.)

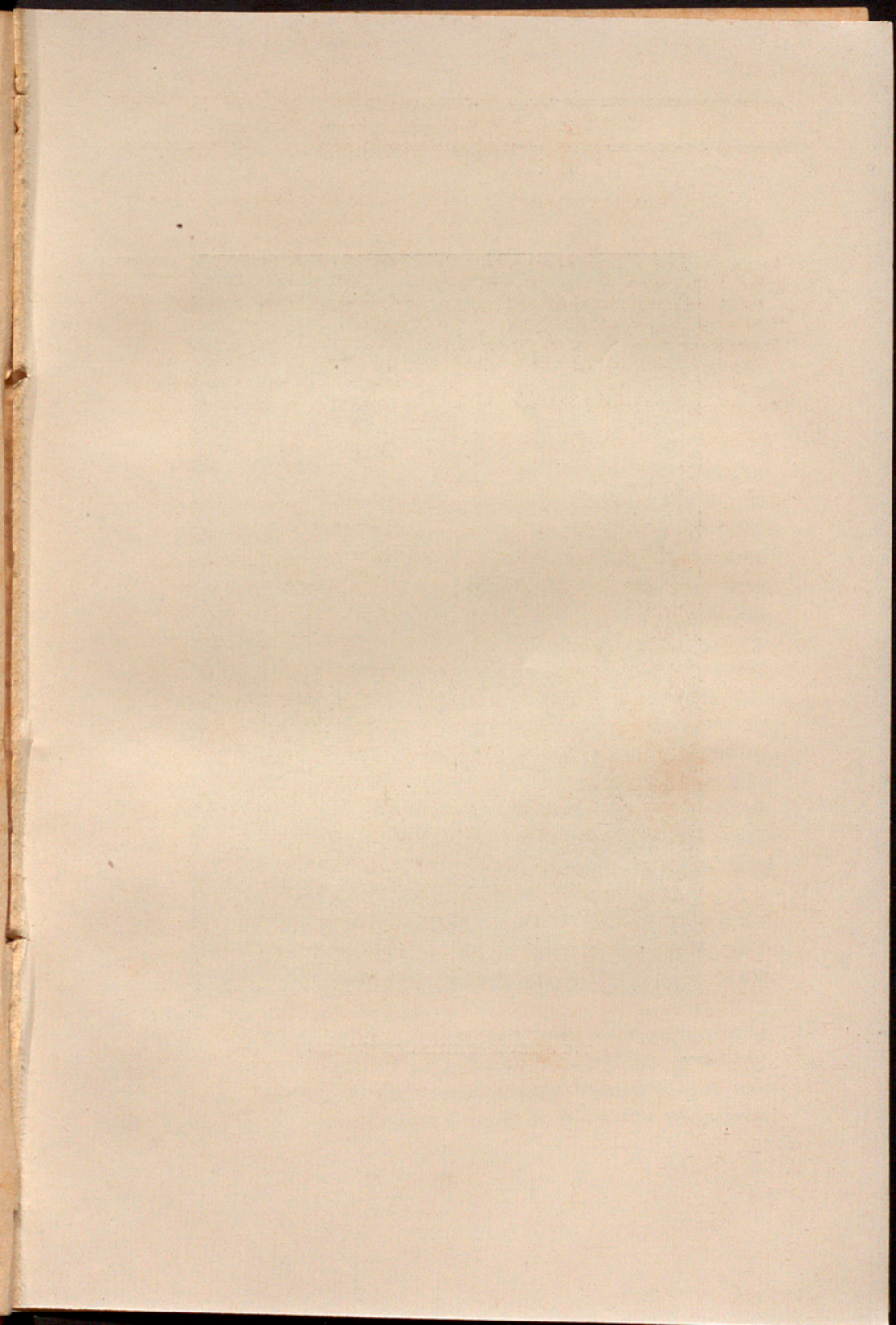
- Psychologische Arbeiten.* Kraepelin. — Leipzig, 1898 (i seg.)
- Archives de Psychologie*, par Flournoy et Claparède. — Genève, 1902 (i seg.)
- Archiv für die gesamte Psychologie*, von E. Menmann. — Leipzig, 1903 (i seg.)
- Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Method.* — New York, 1904 (i seg.)
- Journal de Psychologie Normale et pathologique* par P. Janet et G. Dumas. — Paris, 1904 (i seg.)
- Wundt's Studien.* — Leipzig.
- Rivista de psicologia applicata.* (Avui *Rivista de psicologia*.) — Ferrari Imola-Bologna. 1904.
- Journal of Philosophy, Psychology and Scientific methods.* Woodbridge. New York — 1904 (i seg.)
- British Journal of Psychology.* J. Ward Cambridge. — 1904 (i seg.)
- 1) Bulletins de Laboratoris**
- Studies from the Laboratory of Experimental Psychology of the University of Wisconsin.* Amer. J. of Psychology. — III, 1891; IV, 1892; V, 1893.
- Studies, minor, from the Psychological Laboratory of Clark University.* Psychol. Rev. — V, 1893; VI, 1894; X, 1899; XI, 1900.
- Studies from the Psychological Laboratory of Harvard University.* Psychol. Rev. — I, 1894; III, 1896; IV, 1897; V, 1898.
- Studies from the Princeton Psychological Laboratory.* Psychol. Rev. — II, 1895; IV, 1897; V, 1898.
- Studies from the Psychological Laboratory of Wellesley College.* Psychol. Rev. — II, 1895; VII, 1900; IX, 1902.
- Studies from the Moscow Laboratory.* Zapiski Psychol. Lab. — I, 1896.
- Studies from the Psychological Laboratory of the University of Iowa.* Psychol. Rev. — III, 1896.
- Studies from the Psychological Laboratory of Columbia University.* Psychol. Rev. — III, 1896.
- Studies, minor, from the Psychological Laboratory of Wellesley College.* Psychol. Rev. — VII, 1896; XII, 1900.
- Studies from the Psychological Laboratory of the University of Chicago.* Psychol. Rev. — III, 1896; V, 1898; VIII, 1901; IX, 1902.
- Studies from the Psychological Laboratory of Cornell University.* Am. J. of Psychol. — VIII, 1897; IX, 1899.
- Studies, minor, from the Psychological Laboratory of Leland Stanford Junior University.* Psychol. Rev. — VIII, 1897; IX, 1900.
- Studies, minor, from the Psychological Laboratory of the University of Michigan.* Amer. J. of Psychol. — XII, 1900.
- Studies from the Psychological Laboratory of the University of California.* Psychol. Rev. — VII, 1900; IX, 1902.
- MÜNSTERBERG, H. (Ed.): *Harvard psychological studies.* Psychol. Rev. I (Suppl.) — N. Y., 1903.

1) *Bulletins de Societats*

ALLIN, A. (Ed.): *Investigations of the departement of psychology of the University of Colorado*. — Boulder (Col.), 1903.
Proceedings of Society for Psychical Research. — London, 1883 (i seg.)
Proceedings of American Society for

Psychical Ressearch. — Boston, 1885-89. (Vol. I.)
Schriften der Gesellschaft der Psychologischen Farschung zu Berlin. — Lpz., 1889 (i seg.)
Proceedings of the American Psychological Assotiations. In *Psychol. Rev.* — 1895-1904. Vols. I-XII.
Bulletin de l'Institut générale Psychologique. — Paris, 1909 (i seg.)

DOLORS HOSTALRICH

RUDOLPH HERMANN LOTZE

SET INICIADORS
DE LA PSICOLOGIA ACTUAL

RUDOLPH HERMANN LOTZE

Rudolph Hermann Lotze nasqué en 1817 a Zittau, on estava destinat el regiment del seu pare, que era metge militar. En el gimnàsium d'aquesta població estudià durant sis anys i allà rebé les primeres nocions de filosofia. Entrà més tard a l'Universitat de Leipzig, dedicant-se especialment a la medicina, però seguint també els cursos de poesia i art i un de filosofia que explicava el hegelianisme Weisse. A 21 anys era doctor en medicina. Un any més tard fou professor a Leipzig, on donà varies conferències sobre patologia general i enfermetats nervioses, filosofia natural i antropologia, medicina i terapèutica orgànica.

Als 27 anys fou cridat a Göttingen per succeir a Herbart, qui acabava de morir. Allí romangué 37 anys i allí realitzà la major part dels seus treballs, i a l'escalf de les seves lliçons sorgiren de l'escola de Göttingen els noms prestigiosos de Teichmüller, Stumpf Longenbeek i G. E. Müller, cridat aquest últim a succeir al mestre en el seu càrrec.

En els primers anys, Lotze disertà principalment sobre patologia i terapèutica general i, en el *Handwörterbuch der Physiologie* de Wagner escrigué articles sobre la vida, el sexe i l'instint, que suscitarren infinitat de discussions.

Els seus punts de vista en moltes matèries foren ja fixats des de la seva joventut. Als 26 anys havia formulat les seves opinions més característiques, les quals conservà durant tota la seva vida. Les relacions entre l'ànima i el còs, la física i la metafísica,

la natura i l'història, l'esperit i la matèria, la psicologia i la lògica, lo real i lo ideal, Deu i el món, tals eren els seus temes favorits. Emperò, pot dir-se que estudià i discutí les alternatives solucions a què donà lloc l'interpretació de tots els grans problemes: l'espai, el temps, la causa, la substància, el jo, amb coneixement científic, profunditat de judici i remarcable imparcialitat. Amb les seves conclusions filosòfiques no solament coopera al desenrotlle de la psicologia científica, sinó que l'eleva a la categoria de ciència fonamental.

Pot dir-se de Lotze que és el més genuí representant de l'espiritualisme modern, fundat en la psicologia inductiva i analítica, i un dels més influents i reverenciats mestres de la moderna filosofia.

El seu treball intítulat *Psicologia Mèdica* marca la transició d'una metafísica psicològica a una metafísica basada en l'inducció dels estats físics. És considerat com un dels fonaments de la psicologia fisiològica. En ell sosté una teoria de la relació entre l'ànima i el còs segons la qual *la crítica, posada en front de l'interacció teòrica, toparia amb l'absurde, a no ésser que adoptem un estricte paral·lisme*. L'acte volitiu fóra causalment efectiu en el moviment voluntari, com ho fóra també l'estímul dels sentits sobre l'ànima; mes ambdós es limitarien en els seus efectes dins el restringit sistema dels canvis psico-físics.

En la seva concepció genètica del món tendia Lotze a harmonitzar la ciència — amb la seva severa lògica de *causa i mecanicisme*, llei, ordre, conservació de l'energia, mesures i proves — i el cor humà amb els seus temors, esperances, desitjos i somnis: és ço que Lotze anomenava «una filosofia de sentiment», «anhels profètics», etc. Tota la filosofia de Lotze no és més que un esforç per relacionar aquests dos punts de vista i per mostrar que cada ser deu i pot contenir-los ambdós al mateix temps.

La seva concepció de la substància, en la que intentava harmonitzar l'individualisme i el panteisme, suscità moltes controvèrsies.

En un notable anàlisi de causes i efectes, en el qual comprenia tot canvi en el món físic, mostra l'impossibilitat d'una acció purament mecànica, això és, l'acció deguda al xoc com a tal: tota acció física pressuposa l'acceptació d'un llaç d'unió o una organització previament establerta; això és també cert quan es tracta dels àtoms, components últims de la massa física.

La seva noció dels àtoms és una genuïna representació de la seva disposició mental: no és necessari que els àtoms siguin absolutament simples i inextensos; és suficient que diguem que són hipersensibles. Els àtoms són simplement l'últim element al qual l'anàlisi intel·lectual és capaç de referir els canvis de la natura. La sola analogia profitosa per l'interpretació del canvi físic és l'induida de l'organització del contingut mental, especialment en la forma que assumeix en les re'acions socia's.

El fonament de tota vida són e's canvis químics; aquests no són modificats o controlats per una força vital, sinó que ells mateixos constitueixen tot el procés d'assimilació i secreció pel qual el còs creix, s'alimenta i es manté.

La seva obra més important porta el títol de *Microcosmos*, en el que considera l'home com una còpia simètrica, com un reflexe del «macrocosmos» o univers. Coneixent-nos a nosaltres mateixos podem conèixer l'estructura del món, del qual som un compendi.

En la metafísica s'emancipa del hegelianisme del seu mestre Weise, al mateix temps que mostra que no és un continuador de les doctrines del seu predecessor Herbart.

La seva teoria dels signes locals és originalíssima.

Tot el positivisme de la doctrina de Lotze està compendiat en aquesta frase: «Sols allò que és una entitat real, és», o, en altres paraules, que el món de les formes i dels processos està subordinat al dels éssers i de les fins.

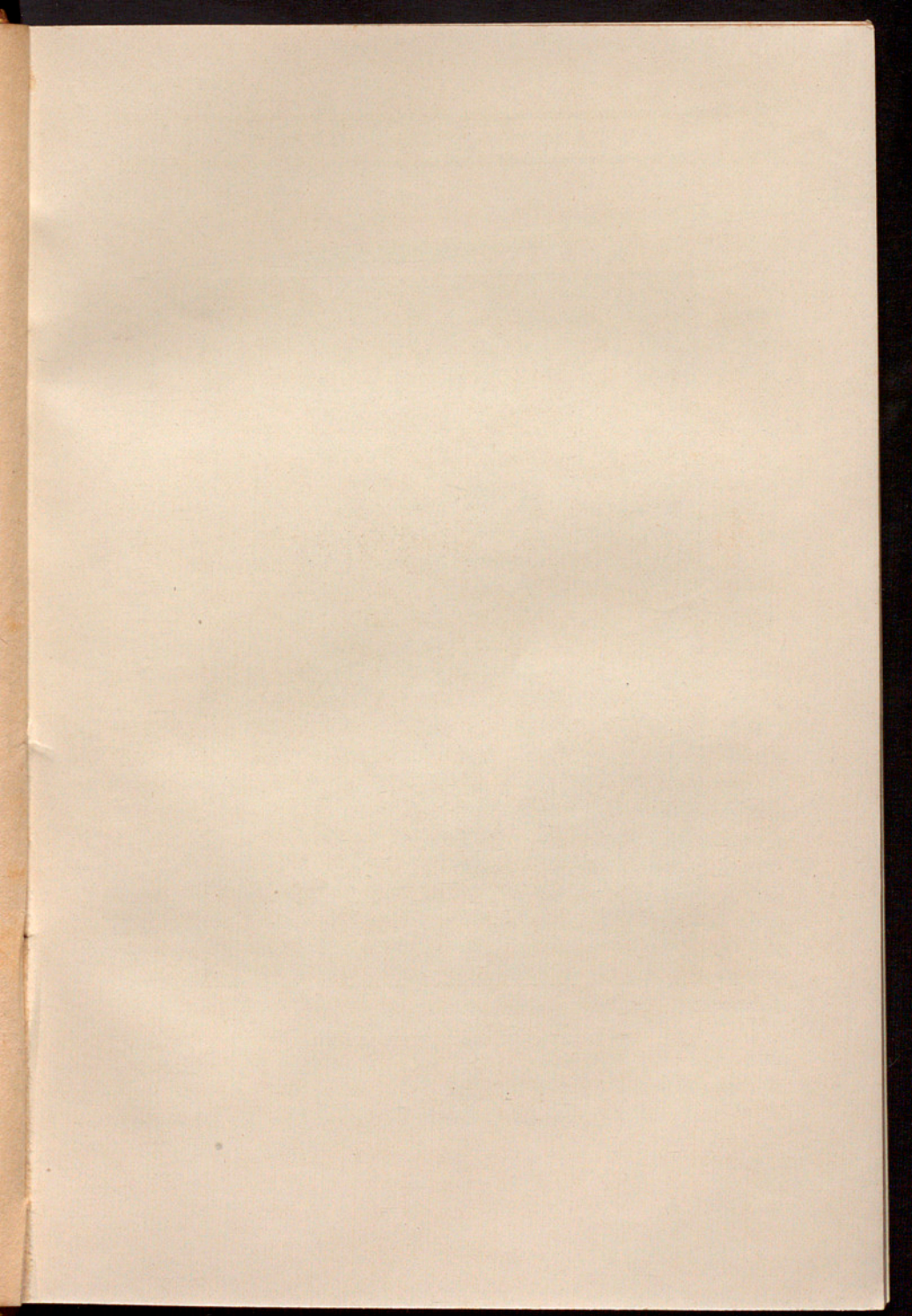
A més de les seves obres de filosofia, en publicà també de referents a les ciències mèdiques, en les quals fou una gran autoritat.

Publicà també poesíes i una història crítica de l'estètica, en les quals demostrà estar dotat de sentit artístic i d'un delicat esperit de finor.

En 1881, a la mort de Harms i per influència de Zeller, qui va fer un viatge exprés a Göttingen per convence'l i de Helmholtz, qui fou el seu ardent advocat, fou cridat a Berlín. Després de molta resistència, acceptà. El primer d'abril començà dos cursos: un de psicologia que despertà gran interès, i un altre de metafísica que no tingué tant d'èxit. Tres mesos després, el primer de juliol, morí de pneumonía a l'edat de 64 anys. Göttingen, la ciutat on havia passat la major part de la seva vida, guarda la seva tomba.

La seva correspondència, que és molt interessant, es conserva en gran part.

Els apunts de les seves lliçons sobre lògica, metafísica, ètica, psicologia, estètica i religió han estat impresos, formant una sèrie de petits manuals.

GUSTAV THEODOR FECHNER

GUSTAV THEODOR FECHNER

En tractar dels estudis realitzats sobre les relacions psico-físiques, és aquest nom prestigiós el primer que s'acut a la memòria. La moderna psicologia experimental el reverència com a pare.

Es diu que el matí del 22 d'octubre de 1850, estant al llit discorrent sobre el problema que tant el preocupava de les relacions entre l'ànima i el còs, tingué de sobte l'intuïció que la sensació ha d'ésser proporcional a la força de l'estímul; podem apreciar que una ratlla és doble que una altra, que un pes és doble que un altre, però no podem dir que un sò o una claror siguin deu vegades més forts que un altre, i si sentim desparar deu fusells a l'hora no podrem conèixer si se n'hi afegeix un. D'aquesta observació parteix Fechner per deduir la seva doctrina de mesura de la sensibilitat; mes no la busca en el camp de la pura especulació, en el que durant tant de temps es cregué només ser dat resoldre les qüestions que pertanyen a l'esperit. Fechner, des d'aquest punt, comença a mesurar i ponderar; multiplica els experiments, utilitza els verificats per E. H. Weber, i ve a condensar els resultats en una fórmula quantitativa coneguda amb el nom de «lei psico-física de Fechner». Segons aquesta llei, la quantitat o intensitat de la sensació varia amb la quantitat o intensitat de l'excitació, però no en raó directa, és a dir, d'un augment d'excitació no en resulta un creixement de sensació relativament equivalent, puix que mentre l'excitació pot créixer en raó aritmètica, la sensació creix en raó geomètrica. Reduït a matemàtiques, això és equivalent a dir que la sensació augmenta com el logaritme de l'excitació.

A Gross-Sœrchen, i en 1801, nasqué Fechner; cinc anys més tard moria el seu pare, un pastor protestant d'esperit obert i entusiasta per tot el que fos progrés científic. Fins als catorze

anys assistí Fechner al gimnàsium de Gross-Sœrchen; als setze entrà a l'Universitat de Leipzig, on estudià medicina i cirurgia. En aquesta ciutat romangué tota la seva vida. En la seva joventut escrigué algunes obres literàries. A l'Universitat s'aficionà a l'història natural, i més tard esdevingué un entusiasta deixeble de Schelling. La medicina, que llavors encara careixia de mètode científic i era quasi totalment formada de regles empíriques, no satisfé les seves aspiracions intel·lectuals; l'abandonà per seguir els estudis psicològics, en els quals tan transcendents innovacions havia de realitzar.

Amb el pseudònim de Dr. Mises publicà alguns articles-sàtires ridiculitzant la medicina del seu temps. Es molt ingeniosa la seva *Anatomia comparada dels àngels*.

Publicà també una taula de logaritmes que serví de basa a les normes que cercava en les relacions psico-físiques.

La seva inclinació a l'especulació en assumptes psicològics fou considerada per molts en el seu temps com una candidesa irrealitzable; per aquesta causa es veié menyspreat fins per homes de valúa, que el tractaren amb evident desconsideració, havent-se arribat a dir que el seu intent era una de les més grans necieses que s'hagin volgut portar a cap.

Els experiments que en l'estudi sobre les colors subjectivament complementaries va fer servint-se dels propis ulls continuament, li produïren una malaltia a la vista que l'obligà a sospendre per llarg temps tot treball; no podia resistir la llum, de manera que sempre tenia d'estar a les fosques, no valent-li els lentes de cap classe; si sortia al carrer, tenia de ser amb els ulls embenats. S'empitjorà, sofrint dolors terribles que, acabant amb les seves energies, el sumiren en un lamentable estat de postració física i moral, interromput per curts intervals de sobreexcitació en què donava l'impressió d'haver recuperat totes les forces. Per fi, i quan es començava a perdre tota esperança de millorament, s'alivià d'una manera inesperada i relativament ràpida.

Els sofriments, però, havien deixat un solc profunde en l'ànima

del gran home; Fechner els creu un advertiment i una preparació per deixar de *preocupar-se preferentment de les coses que l'envolten*, i des de llavors la vida futura va ser l'objecte principal de les seves especulacions filosòfiques.

Creu que l'immortalitat provada per la consciència és una propietat inherent a la natura tota. En aquest sentit escrigué *Nanna*, primer fruit de la seva nova vida.

Les plantes, el mateix que els animals, no obstant tenir la seva ànima pròpia, participen de l'ànima universal del cosmos. Els àtoms no són per ell transcendents, sinó estructures ideals, és a dir, no són matèria, sinó lleis de força. Totes les seves teories filosòfiques es troben compendïades en el *Llibre de la vida després de la mort*.

Sempre sentí un gran amor per l'art, estant dotat de delicadíssims sentiments artístics. Publicà un tractat d'estètica.

El que més interessava a Fechner eren, però, els problemes teleològics: els problemes de la fi i del futur. Per això s'ha pogut dir que era el més oriental de tots els pensadors occidentals.

El 18 de novembre de 1887 morí als 86 anys, havent treballat quasi fins a la seva darrera hora.

Aquest gran enamorat de la claror semblava perseguit per les tenebres: uns quants anys abans la seva mort, els seus ulls tornaven a enfosquir-se i cegaren coberts pel vel de les catarates. Una operació quirúrgica li retornà la llum.

HERMANN L. F. VON HELMHOLTZ

Nasqué a Potsdam (Prussia) en 1821. De petit era malaltís, raó per la qual rebé la primera instrucció en sa pròpia casa: el seu pare li ensenyà llengües i filosofia; als dotze anys llegia l'arab i el llatí i coneixia els sistemes filosòfics de Kant i Fichte. En l'Universitat de Berlín cursà matemàtiques i física. Gustav Magnus i Johannes Müller foren els seus mestres, particularment l'últim influí poderosament en la formació intel·lectual del jove Helmholtz.

Fou professor de diferents matèries en diverses ciutats alemanyes, fins que en 1871 va ser nomenat professor de física i Director de l'anomenat «Temple de les Ciències Físiques» de Berlín.

En 1887 organitzà i dirigí el *Physikalisch-Technische Reichsanstalt* de Potsdam, que tenia per objecte aplicar a la tecnologia la física i la química.

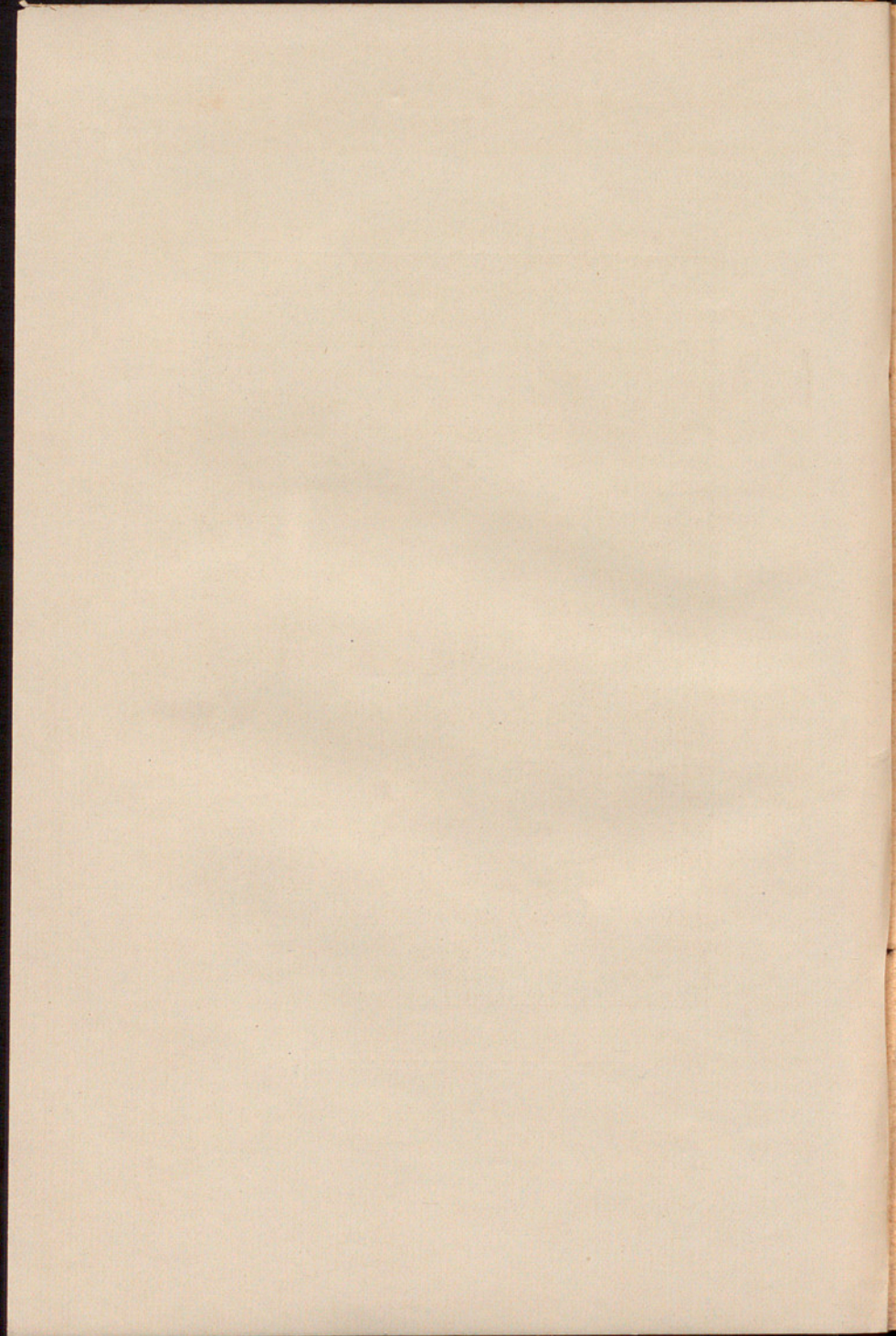
En 1893 visità l'exposició de Chicago; ja de tornada, caigué en el vaixell amb tan mala sort, que estigué greument malalt; es va millorar, però mai va arribar a restablir-se, morint l'any següent (1894) a conseqüència de la caiguda, als 73 anys d'edat.

Es va casar dues vegades: la primera esposa morí després de deu anys de matrimoni, deixant-li un fill i una filla. En 1861 es casà amb una dama de l'aristocràcia, que va fer de la seva casa un centre on es reunia la societat més selecta d'artistes, savis i literats.

Són curiosos, per l'originals, els seus procediments pedagògics. Contra el que era general en el seu temps, no usava mai les demostracions ja elaborades, ni dibuixos, ni aparells il·lustratius; escrivia ràpidament a la pissarra les més complexes equacions, deixant moltes vegades les més importants deduccions per a desenrotllar perquè els seus deixebles ho fessin, i no era rar que aquests hi trobessin errors de càlcul. Mai preparava les seves

HERMANN L. F. VON HELMHOLTZ

lliçons. En el laboratori, que sempre estava ple d'estudiants, Helmholtz passava hores i hores dirigint els experiments, inventant medis i instruments nous. En aquests treballs tenia el costum de pensar alt monologant com si ningú l'escoltés. Semblava més interessat a recercar i descobrir que a ensenyar: noresmenys va ser potser més que cap altre l'ídol dels seus deixebles, entre els que s'hi comptaven molts grans homes d'ahir.

Inventà el miògraf, que li permetè mesurar la rapidesa de les impressions nervioses, donant una valor quantitat: no l'impuls sensorial i descobrint que la calor accelera i el fret retarda aquesta quantitat.

Prengué part en les grans discussions matemàtiques que respecte els axiomes d'Euclides es suscitaren en el seu temps. Havent estat sempre per ell una de les qüestions fonamentals en Psicologia la de l'origen i naturalesa de la noció d'espai, conclou que l'espai és monodrònic i que l'infinitat de petits elements de l'espai són congruents, apart d'algunes consideracions dels seus límits i llocs.

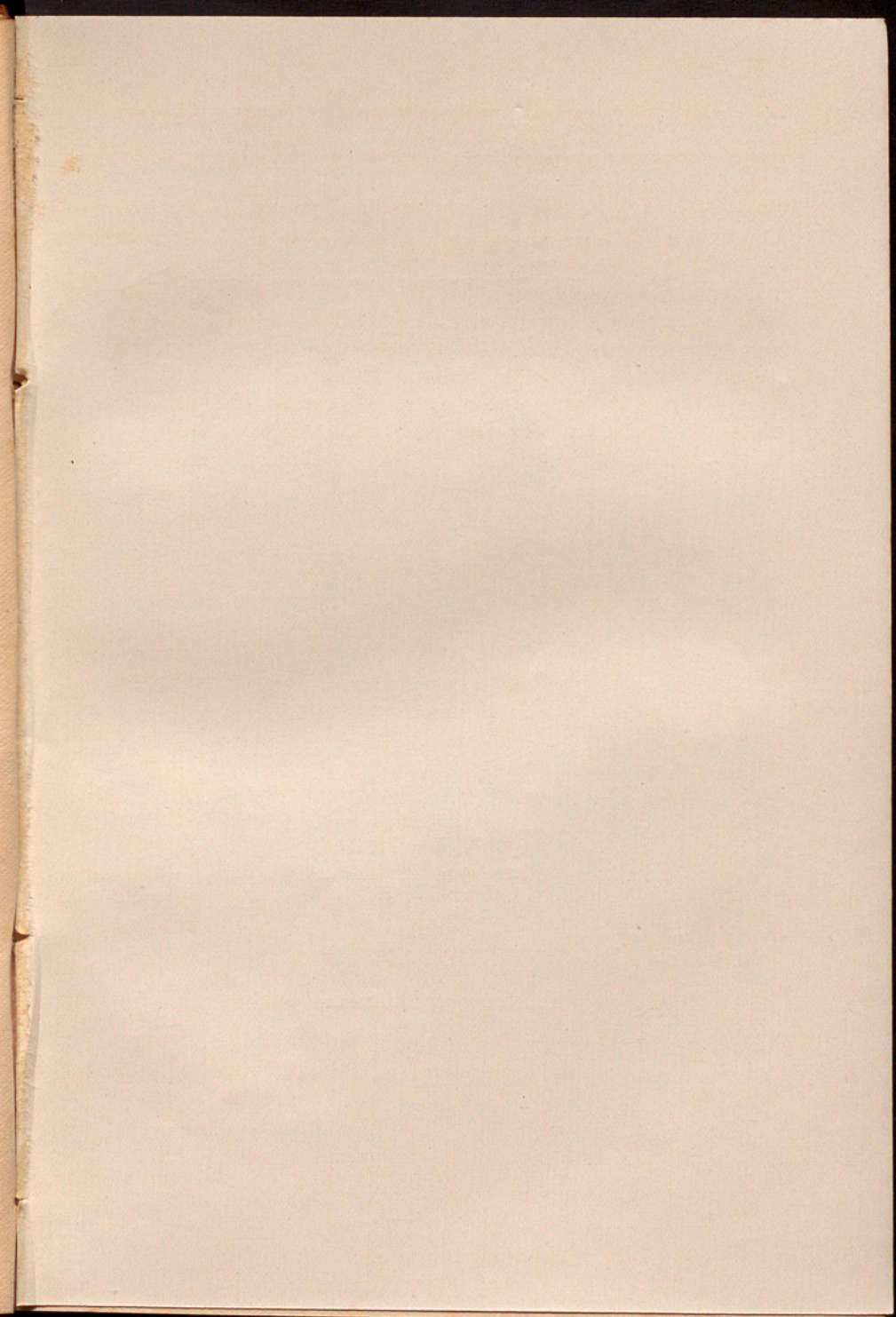
L'obra més famosa de Helmholtz és el *Tonempfindungen*, en el qual fa un estudi detallat i original del sò i dóna la mida de les ones de diversos sons. Fa observar que quan sentim de lluny una conversa que no podem entendre ens sorprèn la riquesa d'inflexions de la veu humana, «la música del llenguatge», la qual no percebim quan entenem el que ens diuen, perquè la nostra atenció està fixada en el sentit de les paraules; en canvi, quan sentim cantar, amb dificultat entenem el que diuen. Estudià també els tons unissons, referint el desacord a l'interferència de les ones. Fa una interessant història de la Música. Acaba el treball amb la seva famosa teoria de l'Estètica: per Helmholtz, la bellesa deu conformar-se a les lleis i regles inherents a la natura de la raó humana. La bellesa no pot ser mai mirada com casual o individual.

En 1856 publica la *Óptica Fisiològica*, en la que resum i critica els treballs anteriors a ell fets en aquesta branca i dóna el fruit

de les seves observacions; en aquesta obra fa per l'estudi dels fenòmens de la visió lo que amb *Tenempfindugen* va fer pels de l'oïdo. Ambdúes obres són de les que formen època.

L'elecció dels problemes que estudiava era feta per Helmholtz amb una sagacitat ben remarcable i tan oportunament que la seva ment és quasi l'oracle de la consciència científica del seu temps.

El seu estil és clar, i tant les seves conferències com els seus escrits tenen la gràcia exquisida de la naturalitat.

EDUARD VON HARTMANN

EDUARD VON HARTMANN

Nasqué a Berlín el 13 de febrer de 1842. Va ser un infant precoç que avançava en els estudis almenys de tres o quatre cursos als de la seva edat; mal avingut amb la vida rutinària de l'escola, declara que el dia més feliç de la seva vida va ser aquell en què se'n despedia: havia complert els setze anys. S'aficionà a la Filosofia, estudiant preferentment les concepcions de Herbart; mes, cedint als gustos del seu pare, entrà a l'Escola d'Artilleria decidit a seguir la carrera de les armes. Un atac agut de reumatisme en els genolls l'obligà a abandonar aquesta carrera i el deixà quasi impossibilitat de caminar; sols per donar uns quants passos deixava breus moments el seu silló d'invàlid. Llavors es dedicà a la pintura, però ben aviat es pogué convèncer que no era aquell el seu camí; malgrat de tot l'entusiasme i l'amor que posà en el conreu de la música, tampoc va reeixir: compongué algunes obres, mes no passà, en elles, de ser una mitjanía. El seu veritable camí de vocació, el va trobar en els estudis filosòfics.

Des de molt jove s'havia acostumat a apuntar les seves reflexions, i als setze anys ja havia intentat demostrar que l'ànima després de la mort perd la seva individualitat per ser absorbida en l'Absolut; i havia compost gran nombre d'aforismes respecte la coqueteria, l'amistat, l'honor, la consciència, etc.

Les seves maneres, com el seu tipus, eren singulars; era baix i tenia el cap massa gros a proporció del còs, la barba i la cabellera llargues i riçades; en els seus ulls, bellíssims, molt expressius i somniadors, s'hi llegia alhora la profunda sensibilitat d'un poeta i d'un invàlid i tot l'esclat de la seva intel·ligència portentosa.

Era amable i suau en el tracte, atent a les trivialitats, i tan aficionat a la conversa que fins en les llargues temporades que

els seus sofriments l'obligaven a estar al llit li agradava reunir a la seva cambra uns quants amics per enraonar amb ells. Isolat com estava del món, s'interessava vivament per totes les qüestions intel·lectuals, polítiques i socials que es suscitaren en el seu temps. En els seus escrits lluminosos mai s'hi trasllua la tragèdia de la pròpia existència.

Als 29 anys es casà amb Agnès Taubert, una dona de cor i intel·ligència que fou la seva entusiasta cooperadora; influïda per l'ensenyament del seu marit escrigué ella meteixa una obra sobre el pessimisme, que fou molt celebrada. Poc temps durà la felicitat en la llar de Hartmann: la seva esposa morí prematurament, deixant-li un fill. Cap d'un any i mig es tornà a casar amb Alicia Lorenz, una mestra que fou tota la vida la seva fervent admiradora

Publicà moltes obres: la *Phänomenologie des sittlichen Bewusstseins* i diferents treballs de història de la metafísica, psicologia, problemes de la vida, frenologia, etc., que no van atreure l'atenció del públic. A l'escriure, mai s'havia preocupat d'adquirir fama, sinó simplement de donar a conèixer el que ell sentia ser la veritat. En canvi, el seu Sistema Filosòfic suscità veritables tempestes d'opinió, sent per uns enèrgicament combatut, menyspreat per altres i lloat sobre tota ponderació per molts.

És solament en Hartmann que les teories voluntaristes entren en el camp de la ciència; cerca una confirmació sistemàtica de la presència d'una voluntat en la natura, fundant-la en l'instint i l'impuls animal a través de la vida en el món. Les teories voluntaristes porten de la mà la doctrina de lo inconscient. Per Hartmann la substància, el subjecte absolut, l'idea, la força de l'univers és lo inconscient que participa d'intel·ligència i de voluntat inseparables en l'ànima humana. El llenguatge és producte de lo inconscient, és una creació de l'instint; a la raó li correspon esbrinar quins sien en el llenguatge els elements preexistents; els principis fonamentals de la lògica també són innats.

Hartmann era pessimista; però tan ferventment, que en ell

el pessimisme era quasi una religió. Deia que sols entre els pessimistes s'hi podien trobar rostres on s'hi retratés la felicitat i l'alegria; que el pessimisme no porta al quietisme, sinó que, al contrari, és el més gran estímul de tots els motius possibles cap a l'activitat. Els plaers i tristeses essencials de la vida són assequibles a tots. La riquesa i la pobresa, la fama i l'obscuritat, etc., són concepcions socials artificials que al ser indègudament lloades o temudes, han fet néixer l'idea d'una compensació en la vida futura. Res és transcendent, tot és immanent: una virtut que no porti en sí mateixa tot el seu premi, no és virtut; així mateix, l'únic mal en l'univers és ser culpable, i el sentiment de la pròpia culpa és el sol càstig.

En la seva *Història de l'Estètica des de Kant* i en *La Filosofia de lo bell* desenrotlla la teoria que la bellesa és l'expressió de la veritat: una obra d'art és el més verdader de tots els fenòmens, perquè és el que millor representa la realitat metafísica. L'artista sols arriba a la perfecció quan lo inconscient que és en ell el transporta irresistiblement i espontàniament a la traducció de la natura, a la qual ell llavors supremament antropomorfitza.

La seva miscelània d'assaigs publicada de 1867 a 1874 és una col·lecció de treballs sobre diferents qüestions en la qual presenta molts tòpics i explica els seus principis filosòfics.

En 1875 publica *La veritat i l'error del Darwinisme*, que és una amplificació de les opinions expressades en la *Filosofia de lo inconscient*.

Publicà moltes obres sobre diferents assumptes. Totes elles revelen una personalitat notabilíssima i el més petit dels seus treballs porta el segell d'una originalitat profunda.

Morí l'any 1906 d'una enfermedat d'estómac.

WILHELM WUNDT

Nasqué a Neckarau l'any 1832. Estudià a l'Universitat de Heidelberg, en la qual més tard va ser ajudant de Helmholtz. Després fou nomenat professor de Filosofia a Zurich i a Leipzig.

En el seu primer llibre, publicat en 1862, desenrotlla el pensament de Leibniz, «nihil est in intellectu quod non fuerit in sensu, excipe nisi ipse intellectus», fent al mateix temps l'història de les teories de la visió molecular i binocular.

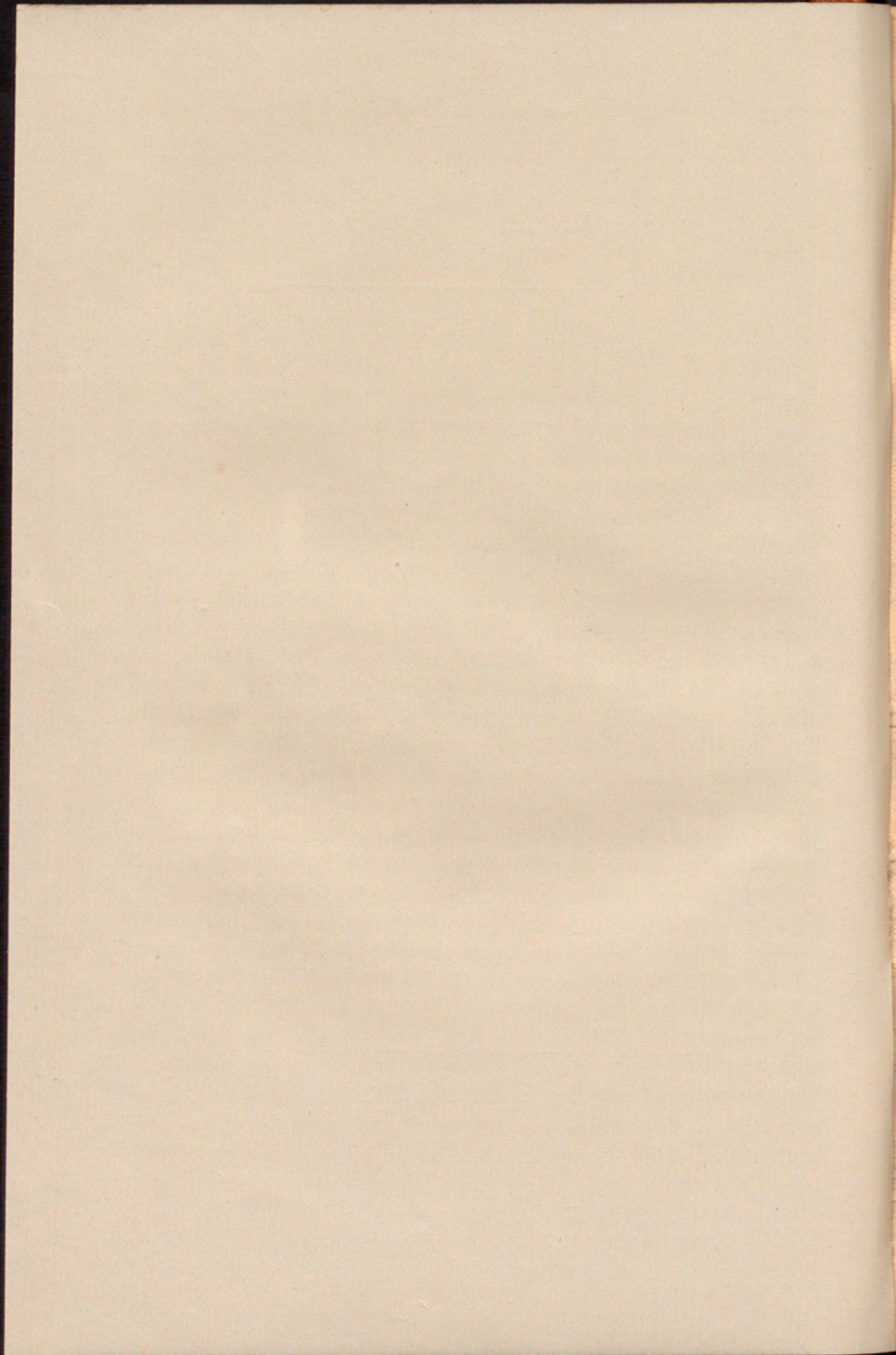
En 1866 publica *Lehrhuch der Physiologie des Menschens* i poc temps després *Medicinische Physik*.

Però la seva obra mestra, obra verdaderament monumental, és la *Psicologia fisiològica*, el catecisme de tots els laboratoris de psicologia, de la qual es pot dir que el defecte principal és ser massa resumida. Fa un recull de les més importants opinions i punts d'ovir sobre psicologia, les compara i relaciona. Wundt ha compendiat en aquesta obra, d'una manera meravellosa, els grans ideals que han integrat el camp de la Psicologia. En ella postula que el sistema nerviós és lo més característic de la vida animal: tot el procés de desenrotlle d'un còs animal està sota l'influència del sistema nerviós. Tots els secrets de l'ànima, segons la seva doctrina, es relacionen amb les cèl·lules i fibres nervioses. Les pures sensacions són productes d'abstracció i sols posseeixen intensitat i qualitat sense elements d'espai i temps.

L'intensitat de les sensacions no creix en raó directa de l'intensitat de l'estímul; arribat a un cert grau l'estímul no causa sensació. Si la llei psico-física ens arribés a donar una mida exacta de l'intensitat de les sensacions, la psicologia seria una ciència exacta; però sempre ens trobem amb la dificultat de prescindir d'altres estímuls interiors i partir del zero de sensació. Fa un estudi molt detallat de l'excitació i sensació en els nervis dels òrgans especials i en tota la perifèria del còs.

WILHELM WUNDT

Per Wundt la psicologia és una ciència natural: el seu progrés depèn del progrés dels mètodes d'investigació; és l'única ciència que no necessita l'impuls de nous mètodes empírics.

En 1889 publicà el *Sistema de Filosofia*. Estudià les relacions de la filosofia amb la religió i la ciència i la teoria del pensament. Més endavant publicava encara la seva famosa *Völkerpsychologie*, en el sentit de Psicologia col·lectiva, estudi minuciosíssim dels fets de llenguatge, mitologia, art popular, jòc, etc.

És el més gran definidor que hagi escrit en el camp de la Psicologia: sensacions, percepcions, instints, voluntat, desig, sentiment, impuls, el jo, causa, motiu, reflexió, atenció, raó, etc., han estat definits per ell, des del punt de vista de la lògica, ètica, metafísica, història de la filosofia, mitologia, estètica, psicologia, i no d'acord amb la lògica de les escoles, sinó després de descrites i amb la paraula justa que precisava perfectament els seus límits d'extensió i comprensió.

Entreveu camins per on no pot anar, però els anuncia als seus successors; es complau en tenir seguidors i els obria noves portes; és un gran iniciador, al mateix temps que un gran ordenador, un sistematitzador, un crític, el príncep del pla i el taxonomista de la ment, bastant més potser que un creador original.

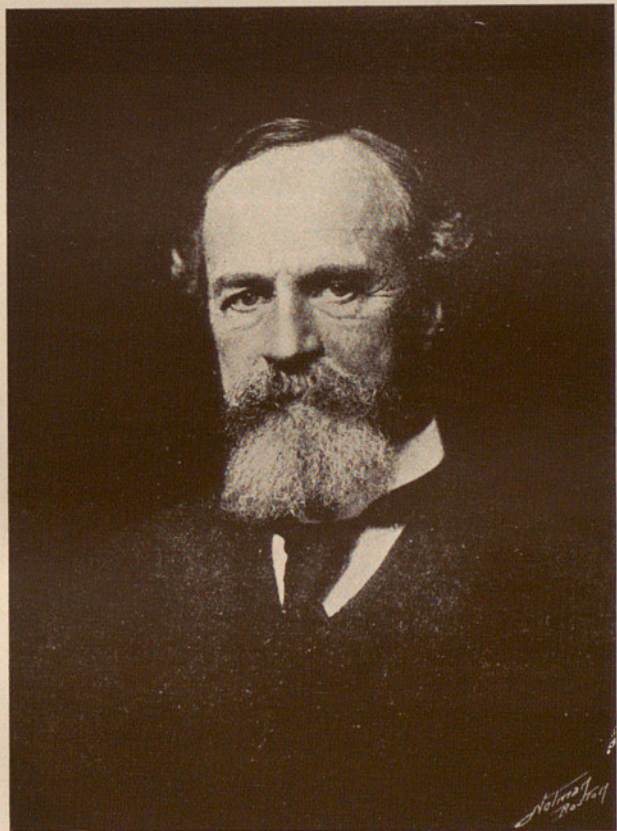
El seu estil és poc atractiu i un xic difús.

WILLIAM JAMES

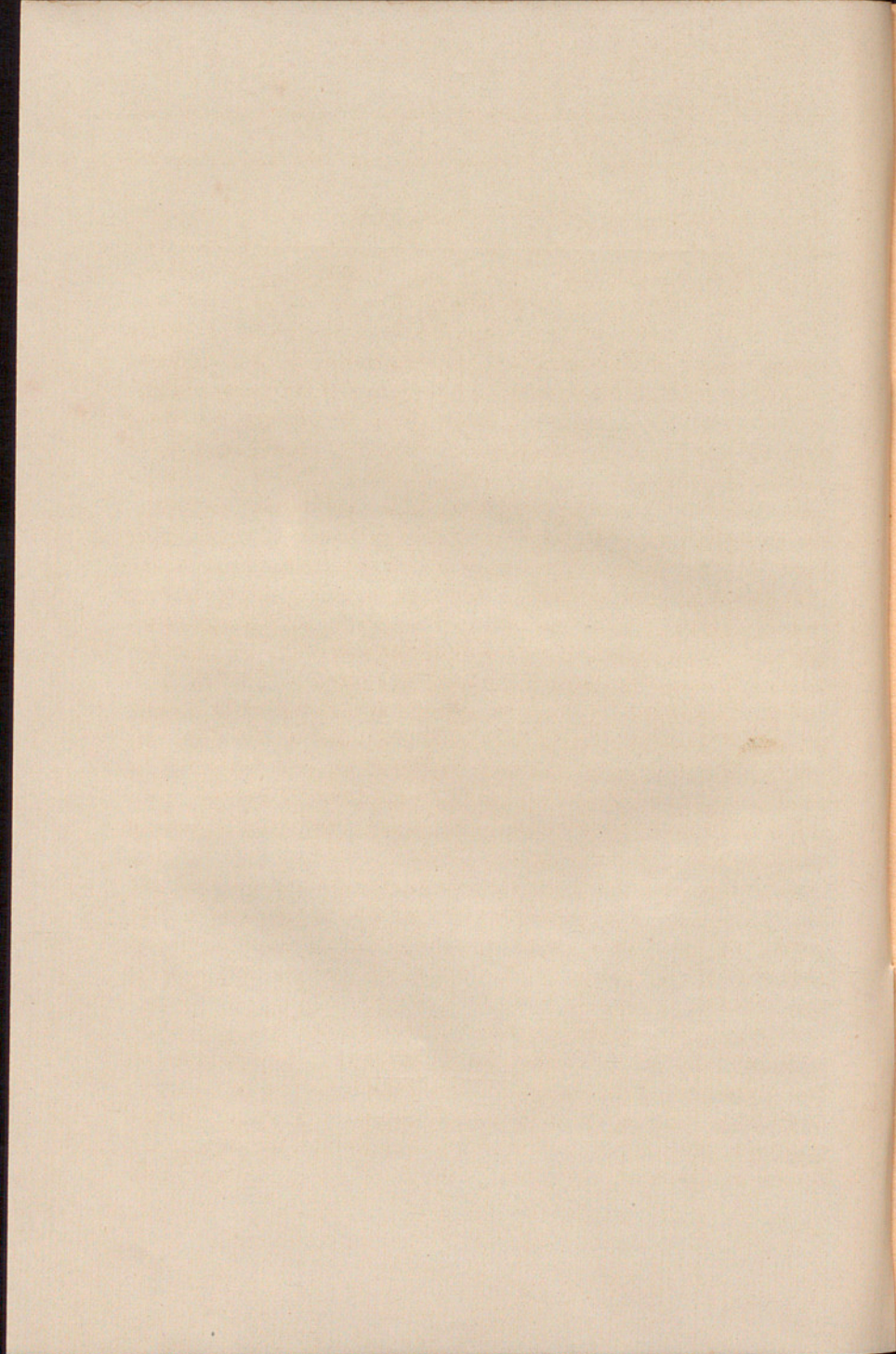
Fill del cèlebre fisiòleg Dr. James, nasqué l'onze de febrer de 1842 a New York, William James, destinat a ser un dels més eminents psicòlegs que il·lustraren la segona meitat del segle XIX i potser el més conegut de tots ells, no solament en els centres científics, sinó també del gros públic: les obres de James arribaren a ser populars als Estats Units i en molts països d'Europa. Estudià ciències fisiològiques i mèdiques a l'Universitat de Harward. En 1869 es doctorà, essent nomenat aviat professor de fisiologia de la mateixa Universitat, en la qual més tard ocupà una càtedra de filosofia. Durant la seva llarga vida va fer freqüents viatges a Europa; malalt de mort hi venia per última vegada a consultar les eminències mèdiques de París per veure de trobar un remei a l'arterio-esclerosi que sofria, i de la qual morí al poc temps d'haver retornat a la seva patria, el vintiset d'Agost de 1910, a l'edat de seixanta anys.

Influit pels filòsofs Lotze i Renouvier, va ser contrari del atomisme i de l'associacionisme imperants en els psicòlegs de l'escola anglesa, que prenién el coneixement com una suma d'elements psíquics. A l'estudiar l'esperit, fa observar també el caràcter biològic, teleològic i immanent dels fenòmens psíquics. La metafísica pot admetre una substància espiritual i immortal que està en acció recíproca amb el còs, però la psicologia deu limitar-se, segons James, a l'estudi de la correspondència dels estats psíquics amb els estats fisiològics i pendre lo espiritual com procés (actualisme).

El coneixement, el caracteritza James de quatre maneres: *a*) cada situació es presenta amb la pretensió de ser participant d'un coneixement personal; *b*) en cada coneixement personal varíen les situacions; *c*) cada coneixement personal és perceptible;

WILLIAM JAMES

d) el coneixement és preferit per l'interès que presenti, i escullit, segons ell, entre els diversos estimulants i objectes. El coneixement no és mai purament passiu, sinó reactiu o actiu, particularment en l'atenció, en el pensament i en la voluntat. La sensació és un sentiment extensiu (*original sensation of space*) propi (*element of voluminousness*). L'idea del temps fonamentada en el procés del treball cerebral (*the feature of the brain process*) és purament fisiològica. L'associació no es troba entre les idees, sinó en els objectes conscients: la causa de l'associació és el costum.

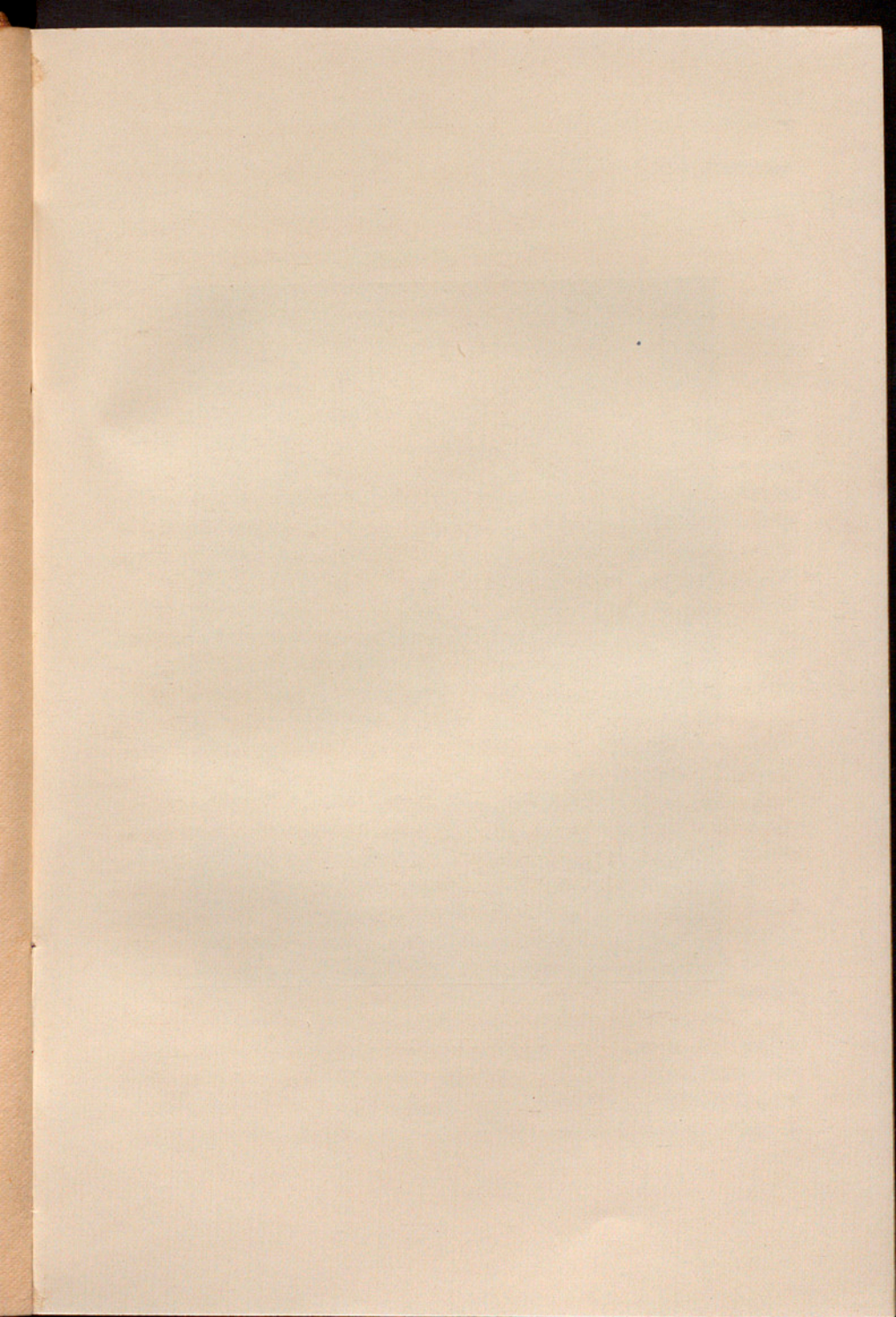
L'esforç de l'atenció és l'essència de la voluntat. És un ordre, una resolució, un sentiment; el «Fiat» és l'element propi de la voluntat (*the element of consent or resolve that the act shall ensue*). Els afectes no són causes, sinó efectes orgànics, estats motors que es desprenen directament cap a la percepció: estem tristos perquè plorem, estem irritats perquè ens colpegem. En el coneixement personal l'identitat funcional és l'única.

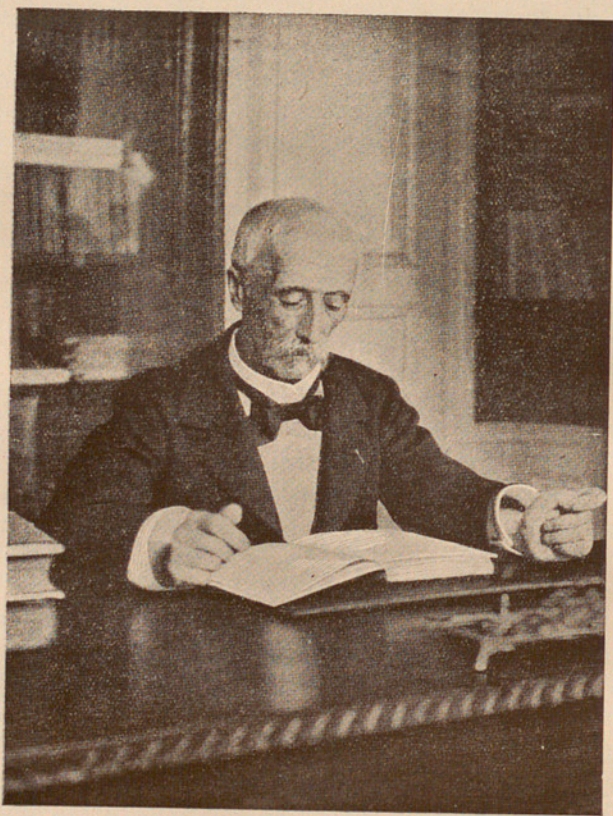
El *pragmatisme* de James es presenta aproximadament com els de Peirce, Dewey i de J. C. S. Schiller postulant una filosofia que s'obri pas vers el món real de la vivacitat humana. El judici ha estat senyalat i valorat segons mètodes pragmàtics per examinar les seves conseqüències «pràctiques»; si entre dos judicis no existeix una diferència pràctica, llavors la lluita és inútil, i el problema insegur. El pragmatisme es preocupa del resultat; és, per tant, actiu. Per James les teories són només que instruments, el valor dels quals es mesura per la seva producció «*power to work*». La millor teoria serà la que permeti obtenir més resultats.

James aplica el pragmatisme en especial a la religió. L'intel·lectualisme i el racionalisme estan en lluita, si es constitueixen pels drets de la vida personal i dels sentits. La *fe* és el sentit de la realitat. El desig de la fe és una necessitat de creure. James estudià el fet religiós en totes les seves formes psicològiques i també patològiques. El fonament de la religió en la vida d'un

home és la sensació. La religió és verdadera si és pràctica. Vàries religions són possibles mentre existeixi en elles més enllà de l'home una altra força més gran que el jo conscient que'l porti a realitzar el bé. No és necessari que aquest poder sigui infinit i únic. Poden existir pluralitat d'ànimes en una sola persona i del mateix mode considera vàlit el politeisme.

James es caracteritza també per donar consistència científica a les qüestions metapsíquiques.

THEODULE RIBOT

THEODULE RIBOT

Theodule Ribot nasqué a Guingamp, el 18 de desembre de 1839. Va ser educat en el Lycée de St.-Brieux. En 1862 entrà a l'Escola Normal Superior. En 1885 començà els seus cursos de Psicologia experimental a la Sorbona i tres anys més tard fou nomenat professor de la mateixa ciència en el Collège de França. Aviat, però, es retira de l'ensenyança dedicant-se per complet al seu treball científic i a la direcció de la *Revue Philosophique*, de la qual durant quaranta anys ha estat l'ànima i en la qual ha publicat infinitat de valiosos treballs. Aquesta revista fou fundada en 1875 per a l'aplicació dels mètodes del positivisme a la Filosofia; si s'hagués limitat a complir l'intent perquè fou creada la *Revue Philosophique* hauria ja desaparegut emportada pels corrents dels temps, però després amplia el seu criteri i això li ha permès arribar fins als nostres dies després de quaranta dos anys de publicació.

Dumas fou l'encarregat de substituir a Ribot en la seva càtedra de la Sorbona; Janet el substituï en el Collège de France; avui la direcció de la Revista, l'ha substituït Levy-Bruhl.

No fou potser Ribot un veritable descobridor de fets nous ni realitzà, com d'altres, interessants treballs en els laboratoris. Però més que ningú contribuï a separar els camps de la filosofia i de psicologia, donant a aquesta última ciència vida pròpia i independent. La filosofia és una ciència empírica que estudia els mètodes interns acompanyats subjectivament i objectiva. Mentre que l'objecte de la psicologia no són les facultats inconscients de l'ànima, sinó les seves causes i lleis immediates.

El pròleg de la seva obra, la *Psychologie anglaise contemporaine*, és un verdader programa en què queden perfectament delineats els límits de la psicologia: el psicòleg deu limitar-se segons Ribot a observar els fets deixant apart les discussions sobre la

facultat o la capacitat de l'ànima i totes les qüestions que escapen a l'observació directa. Ribot, fidel a aquesta concepció seva no invadí mai el camp de la Filosofia.

En la vida de l'ànima considera principalment l'aspecte biològic i fisiològic de la mateixa, donant gran importància als factors patològics: defineix l'estat conscient com un aspecte fisiològic acompanyat de processos nerviosos, en la seva obra *Maladies de la personnalité*, diu: «*L'activité nerveuse est beaucoup plus étendue que l'activité psychique: la conscience est donc quelque chose de surajouté.*»

En altres treballs posteriors considera més la part activa de la consciència. Sols admet com els únics estats inconscients possibles els estats cerebrals, tots els altres cauen dins l'esfera de la consciència.

La funció dels reflexes és la basa de l'activitat psíquica, al mateix temps que el tipus del procés orgànic. En aquest sentit la psicologia i la fisiologia guarden un perfecte paral·lelisme.

Les seves obres: *Les Maladies de la Mémoire*, *Les Maladies de la volonté* i *Les Maladies de la personnalité*, són una prova de la fecunditat del seu mètode, al mateix temps que una excel·lent iniciació als estudis psicològics.

La memòria és un fenomen orgànic i biològic; és una suma d'associacions dinàmiques, des de la més gran a la més insignificant estabilitat; com a producte d'exercici és condicionalment fisiològica. La memòria és una localització temporal. La llei de l'oblit — llei regressiva — diu: l'oblit va de lo present a lo passat: primerament el record disminueix, més tard en resta una idea, després la sensació i últimament l'oblit. L'oblit és una conseqüència del record.

L'atenció conté quelcom de motriu, està caracteritzada generalment per la suspensió del moviment muscular; és un estat afectiu de transmissió que va del centre als sentiments o sensacions.

La voluntat en sentit estricte no és un judici, ni una acti-

vitat: tot estat de voluntat és dual, conté un acte de consciència un *jo vull* ineficaç, i una mecànica psico-fisiològica activa.

Ribot posa de relleu l'importància dels sentiments, l'influència dels quals es fa sentir fins en la lògica, *Logique des sentiments*. El sentiment és una tendència orgànica, un anunci de les aspiracions satisfactòries o no satisfactòries, un índex fisiològic que beneficia o molesta els òrgans. Cada estat conscient intel·lectual té una tendència ideomotriu, una idea unida amb l'emoció.

L'esperit rigorosament positiu dels mètodes de Ribot li permet d'afrontar problemes importants i als quals no s'havia gosat tocar abans, per exemple, el fenomen religiós. La psicologia estudiava el fet religiós i les seves transformacions sense considerar-se dotada de cap mena de competència per discutir el seu valor objectiu i la seva legitimitat. El mateix fa respecte als fenòmens morals, socials i d'intel·ligència.

Ribot no estudiava l'ànima separatament del còs, sinó que considera enllaçada la vida psíquica als moviments del còs per mitjà dels sentiments.

Creu que així com la biologia no es limita a l'estudi de la vida en l'home, tampoc la psicologia deu limitar-se a l'estudi de l'ànima humana.

La psicologia moderna ha estat endolada per la mort recent d'aquest autor, ocorreguda a les acaballes de l'any 1916.

CONSOL PASTOR

DEWEY I FICHTE

I

Un llibre sortit a Itàlia recentment i escrit per Luigi Visconti—contrincant meu antany, en discussió amigable però pública, de qualche petit tema ideològic, — un llibre sobre *La pedagogia del romanticismo tedesco*,—ens mostra i subratlla l'històric enllaç entre els esforços dels pedagogs contemporanis i les doctrines i aspiracions que constituïren el fons comú d'aquella magnífica constel·lació de pensadors i de poetes que lluí a Alemanya entre les borrasques dels temps de *Sturm und Drang*.

Les vàries direccions que, en aquell ordre, es disputen avui la nostra atenció tenen un origen complexe. No únicament Rousseau és precedent, no únicament Pestalozzi. Són també precedents i de transcendència molt decisiva, Goethe, Schelling, els Schlegel. Els mètodes genials de Ligthart, per exemple, el famós innovador holandès, que ens mostrava sos resultats a La Haya, l'any 1912, tenen una ascendència pestalozziana evidentíssima. Però els mètodes de John Dewey, són altra cosa que la necessària conseqüència de les teories de John Dewey? I les teories de John Dewey no procediren, per ventura, en dreta línia, de les teories de Fichte? I no és tingut John Dewey entre tots els grans educadors d'ara, com el més independent, el més original i aquell l'influència del qual en els altres s'ha deixat més vivament sentir? Fils de finíssima tradició entren tothora en la vivent trama de l'història de la cultura. Deu no hi deixa ni un cap perdut. Deu és un sobirà teixidor.

Diu en alguns historiadors de la pedagogia contemporània que la prèdica i l'exemple de Dewey ha portat una revolució, que anomenen *coperniciana*, acomparant-la amb aquella que un jorn introduïa en la cosmografia usual el sistema de Copèrnic. El mot

és de John Dewey mateix; i segons Claparède ha recordat, el pronunciava ja un mestre d'aquell, Stanley Hall, el clàssic de les pacients enquestes. Com Copèrnic va canviar el centre de l'univers, així es diu que aquella obra ha canviat el centre de la tasca educativa, fent-lo passar a l'infant mateix, el qual ja no és més considerat com *objecte*, més com *subjecte* d'ella. Ja no es tracta d'*ensenyar* l'infant, sinó que el noi s'*ensenyi*. No, de col·locar-lo en actitud d'informació, sinó en actitud d'invenió. Com a ésser essencialment actiu és pres, no com a recipient on les coneixences s'aboquin; i el respecte i el cultiu d'aquesta activitat, d'aquesta originalitat no substituïble són ara la primera llei de la didàctica...

Les tals idees s'han obert més tard molt de camí. Algunes han esdevingut ja familiars als medis selectes d'educadors. Però els seus èxits no disminueixen el valor de qui les portava a l'ideologia nova. I quan Dewey, en 1896, va fundar, segons elles, una escola a Chicago, com anexe experimental del seu ensenyament universitari, hi hagué prou qui va cridar a escàndol i qui, en nom de lo anterior — fos lo anterior rutina o herbartisme — inculgué en el món dels revolucionaris perillosos aquell seriós reformador.

II

Les raons dels mètodes de Dewey són totes psicològiques, Es troben, vertebralment, en la seva crítica de la teoria de l'interès. A la dura didàctica d'antany havia anat reemplaçant poc a poc, en el curs del XIX^è segle, una didàctica de llei blana: son *Deus ex machina* estava en la provocació de l'*interès* en l'alumne. Fer les coses amables, fer les coses *interessants*, heu's-aquí el principi, segons això, de l'art pedagògic. Dewey-Copèrnic surt en campanya contra la superficialitat del postulat. No «fer les coses interessants», dirà ell; sinó «fer les coses». I no que les faci l'educador, sinó que les faci l'educat.

«Quan és necessari — escriu el mestre de Chicago, en son assaig

superb sobre *L'interès i l'esforç*, — quan és necessari crear l'interès entorn d'un objecte o d'una idea, és justament perquè aquesta idea o aquest objecte manquen d'interès... I s'esdevé, a més, que aquest interès que s'ha volgut crear no ha realment existit. No han estat fetes interessants coses que no ho eren. Simplement, allò que s'ha fet és una apel·lació a l'amor, al plaer. S'ha excitat l'infant en una certa direcció, amb l'esperança que, d'una manera o d'una altra, s'assimilarià, durant aquest període d'excitació, materials que res d'atractiu tenien per ell. Mes hi ha dos tipus de plaer. Hi ha el que acompanya l'activitat. Se'l re-troba per tot arreu on el jo s'expressa plenament. És l'energia que es desplega prenent consciència d'ella mateixa. Aquesta manera de plaer és sempre absorbit per l'activitat mateixa. *No té*, doncs, aquest plaer, en la consciència, una existència independent. És aquest tipus de plaer el que acompanya l'interès legítim. És produït per les exigències del nostre organisme. L'altra espècie de plaer prové d'un contacte. És el producte de la nostra receptivitat. És suscitat per l'exterior. Prenem interès: diem que obtenim plaer. Aquest tipus de plaer pot ésser isolat dels seus concomitants. Existeix en la consciència com un plaer, i no com el plaer de l'acció... Quan els objectes són fets interessants per l'educador, és el segon tipus de plaer el que entra en joc. S'aprofita el fet que l'excitació d'un cert orgue s'acompanyi d'una certa suma de plaer. Aquest últim és utilitzat per omplir el gran buit que separa el jo actiu d'un cert objecte que manca d'interès per ell.»

Mes, si Dewey rebutja el postulat de la didàctica blana, poc és per tornar a les rutines de la didàctica dura. No el mite del fals interès; però el mite de la falsa disciplina tampoc. En l'una troba certament el mateix inconvenient que l'altra: la divisió, la dispersió esterilitzadora de les energies del jo. «En el cas de l'esforç desagradable, la divisió de les energies és simultània; en el cas del plaer passiu, la divisió és subsegüent.» Quina fórmula, doncs? Simplement, la que no dispersi, sinó que centri, aquelles ener-

gies. La gran concentradora, l'activitat. No més exercici de la receptivitat isolada; l'activitat sempre. «En l'activitat, el jo s'identifica amb l'idea o amb l'objecte.» El jo ha trobat en l'idea o en l'objecte el mitjà... El mitjà de què? D'*impressionar-se*? D'entendre? De concebre?... No, ha trobat el mitjà d'*expressar-se*.

III

Aquest empleu per Dewey d'una terminologia pròpia de les accions centrífugues — «expressió», «expressar» — allà on és d'ús l'empleu de la terminologia centrípeta — *impressionar*, *impressió* — constitueix ja per a nosaltres un indicatiu que, si d'altres manquessin, ens faria descobrir, tot sol, la filiació de tals idees dins l'història de la filosofia. Aquests mètodes, tan genuinament americans de segell, s'enllacen amb la metafísica alemanya, en el llur fons significatiu... Senyalem aquí el mig camí d'aquest trànsit en un autor familiar a molts dels nostres lectors. Itàlia serà per nosaltres el «mitjaner plàstic» entre Amèrica i Alemanya. Itàlia, pàtria de Benedetto Croce. Què és lo fonamental en l'estètica de Benedetto Croce? No és la noció de l'impressió-expressió, l'identitat entre el procés receptiu i el procés expressiu? I no és Croce avui el representant més clar, potser, de la tradició dels grans pensadors romàntics de Jena i Berlín? I quina altra cosa fa Dewey en la pedagogia sinò partir del principi de què parteix Croce per a l'estètica?

«No hi ha intuïció sense paraula» — ens dirà l'un. — «No hi ha aprehensió sense producció, no hi ha possible aprenentatge sense efectiu treball, no hi ha «escola» sense «manufatura» — precisarà l'altre... Són idees que ens poden, un cop anunciades, semblar fàcils, tanta és la llur claretat. Mes, com ha costat per primer cop fer-ho passar per damunt de les preocupacions dels retòrics sobre el *subjecte* i l'*objecte* de la literatura, sobre la dualitat entre *forma* i *fons*! I com ha costat d'obrir el camí, en què tots els pedagogs contemporanis han arribat a moure's tan desembrança-

dament, aquell camí que Dewey començava vint anys enrera entre les tradicionals preocupacions de l'aprenentatge per receptivitat, fins a conduir-nos a la nova fórmula de l'aprenentatge per activitat!

IV

La primera temptativa que s'incloué en el tipus pedagògic de les realitzades i preconitzades per Dewey es produí a l'Anglaterra, per obra d'Armstrong. Tot seguit entraven aquests mètodes a Alemanya, on havia de fer-los ràpidament simpàtics la llur progènie idealística. La *Arbeitschule*, tal com ja Kerschensteiner la definia en la seva obra esdevinguda clàssica (definició de sentit un poc més estretament professional, més utilitari que el que li dóna Dewey), s'estengué ràpidament i rebé l'aprovació de fortes autoritats en la matèria. Michelsen a Hildesheim, Biedermann a Leipzig proposaren de fondre sempre, sistemàticament, la *Volkschule* i la *Arbeitschule*. I de Pabst és la sentència famosa que el treball manual dels infants i l'exercici de les seves capacitats en el tacte, no és una disciplina apart, sinó el principi i fonament profunde de tota la tasca educativa, en els seus variats aspectes.

Ja havem dit una de les raons d'aquest èxit local. Afegim-ne una altra: no solament les idees estaven ja preparades a Alemanya, sinó els mètodes mateixos. Hi havia hagut un Fichte; però també hi havia hagut — seqüència encara de Fichte i del romanticisme de la *Sturm und Drang* — un Fröbel. I Fröbel és un germà gran de Dewey, més encara d'allò que a primera vista pot semblar. Almenys en dos capítols de l'obra didàctica, en els referents al desenrotlle del llenguatge i de l'escriptura, Fröbel endevina ja el valor de l'activitat creatriu, substituïda a la receptivitat. L'escriptura, segons aquest gran educador, neix com la paraula d'una manera espontània i el fenomen d'escriure s'esdevindrà en l'infant, àdhuc quan aquest no hagués vist escriptura d'altri. Es sempre

l'escriptura el poder creatriu, entès com poder d'expressar-se a l'exterior. «Amb tals concepcions — escriu L. Visconti — superava Pestalozzi, el qual en realitat donava més importància als monòtons exercicis dels sentits, preocupat màximament d'introduir l'ordre en l'observació, de desenrotllar les idees elementals del nombre i de la forma, com a mitjà d'exercitar el judici. Al contrari, reconeixent la relació entre la natura i el món de l'esperit, guiat pel coneixement de la vida infantil i de ses exigències, Fröbel s'esforça en presentar els ideals de la raó amb les imatges de la fantasia i així preparava al descobriment del pensament. El falsejament de sentit en el simbolisme del «jardí d'infants» és degut que no s'ha sabut bé la relació entre les formes superiors i inferiors de l'intel·ligència...» Però la culpa d'això no està en Fröbel; el qual (com sol esdevenir sovint en semblants casos) està probablement més a la vora de Dewey que tots els fröbelians.

V

Mes tornem a la font. Remuntem a l'ancestre il·lustre de l'activisme. Fichte va ser el pensador que legava als homes aquesta sentència: «Tan sols s'entén allò que es fa.» Cal dibuixar, per ben entendre de dibuix. Cal saltar, per ben entendre de gimnàstica. Cal governar, per ben entendre de política. L'activitat personal i productiva és el factor essencial del procés intel·lectiu, i, per consegüent, del procés educatiu.

El món i la vida, segons Fichte, únicament prenen valor, únicament prenen sentit, quan esdevenen instrument del jo, organ de la nostra llibertat moral. Únicament quan el jo omple el món de les idees amb la plenitud de la pròpia força és quan aquestes deixen d'ésser buides i vanes i de pertànyer a lo aparent. «Un punt essencial de la concepció educativa de Fichte — llegim en Visconti — s'ha convertit ja en una adquisició preciosa de la ciència de l'educació.» L'esforç físic, intel·lectual i moral, en una

paraula: la dinàmica de l'esperit importa l'accentuació d'una energia activa; i és, doncs, la feina de l'instrucció no tant fer emprar una suma de nocions, com desvetllar les funcions i ensenyar l'ús de les pròpies forces.»

Solament pel mètode de fer que l'alumne pensi, treballi, «creï» per compte propi, pot, segons Fichte, acostumar-se l'esperit a trobar joia en l'estudi i en la coneixença. La felicitat de sentir-se en moviment, de poder expressar i realitzar les pròpies iniciatives és el veritable signe que l'esperit es troba en pugna del seu treball interior. L'ideal de l'educació antiga era la passivitat i la còpia, exclama el filòsof en un punt dels seus famosos *Discursos a la Nació alemanya*. L'ideal de la nova educació serà el desenrotlle de l'activitat pròpia i de l'originalitat de l'esperit.

VI

Res, en la metodologia dels pedagogs contemporanis, que no vingui de la pedagogia de Dewey. Res, en la pedagogia de Dewey, que no vingui de la psicologia de Dewey. Res, en la psicologia de Dewey, que no vingui de la filosofia de Fichte... Heu's aquí una tesi, no imprevista, sens dubte, però a l'establiment de la qual la monografia de Luigi Visconti porta més d'una útil suggestió. Pensem que el recollir-la, el desenrotllar-la, pot ser una bona obra, com ho és sempre la de portar a tota disciplina, i més si ella toca tan aprop les qüestions centrals de la cultura com la disciplina pedagògica, un sentit històric — l'únic que pot donar als esperits per damunt la lliçó de la ciència feta la lliçó de la ciència que es fa.

Res tan esterilitzador, res que fins a tal punt faci avortar tot impuls de treball personal i d'originalitat científica, com presentar, en determinat ordre de coneixements constituïts en còs de doctrina, l'obra d'un autor o d'una escola sense l'influència civil dels concomitants, sense l'ironia que fa preveure, en l'enunciar cada llei i cada principi, la possibilitat dels progressos futurs, de les imminents

rectificacions. Si Cultura és col·laboració sempre, col·laboració amb els vius i els morts, col·laboració amb el passat i àdhuc amb l'avenir, tot allò que sia seguir el curs subtil de les idees, presentar d'aquella doctrina, no l'esquelet rígid, sinó la blanca i canvianta cara, serà tasca de Cultura, per definició. Deixeu-vos d'ella, si el vostre objecte és torçar intel·ligències i, en flor, matar-les; acudiu a ella si voleu, en canvi, nodrir-les de mèdules substancials i acréixer son poder.

Barbàrie no vol dir precisament absència del llibre. Sense el llibre, un esperit sà pot apendre i tot, de la contemplació dels objectes, moralitats molt fines. Barbàrie és imperi exclusiu d'un sol llibre. D'un sol llibre, que detura a la vegada de cercar la ciència en els altres llibres i de cercar-la en la pura realitat.

EUGENI D'ORS

SOBRE LA PSICOLOGIA ANIMAL

No és infreqüent llegir a revistes de pes articles més o menys extraordinaris sobre la psicologia dels animals, en els quals no es fa més que traslladar a un pla diferent les facultats o aspectes del psiquisme humà. L'obsessió antropomòrfica o tal volta, millor encara, l'obsessió simplicista atribuint una valor absoluta a analogies evidents i dubtoses compòn ara sobre problema tan delicat les mateixes fantasies absurdes que es van compondre anys enrera a propòsit dels criminals i l'home prehistòric i amb què s'entretingueren amb els deficients i el noi normal; la deficiència mental corresponia a edats diverses de l'infant sà d'intel·ligència i els criminals representaven una supervivència atàvica dels primers representants de l'espècie humana. El mateix esperit frívol que fa veure prodigis d'intel·ligència a tantes dames sensibles en els llurs *fox-terriers*, inspira als homes de ciència que atribueixen a les bèsties una mentalitat del mateix tipus de l'humana. Quantes coses s'han escrit a propòsit dels cavalls d'Elberfeld o del cà de Manheim que no toleren una crítica elemental! Gran part dels paral·lels i de les deduccions que parlant d'ells s'estableixen, són d'una arbitriietat barroera, projecten sobre la psicologia animal la psicologia humana, sense altra guia que una interpretació gratuïta de reaccions externes, sense preocupar-se sisquera d'investigar els caràcters pels quals pot reconèixer-se, sense greu perill d'error, la naturalesa psíquica d'un fet fòra de la pròpia consciència humana.

Tot axò no significa que nosaltres considerem baladí i sense interès els problemes que a la psiquis animal es refereixen; ans al contrari, creiem fecunde el llur estudi i digne d'ésser agredit per la via del rigorós experiment; participem, en resum, del parer que, així com la Biologia i la Medicina han obtingut aventatges incalculables estudiant els organismes inferiors i els llurs

trastorns morbosos, la Psicologia i la Psiquiatria igualment rebràn una eficaç contribució de l'investigació comparativa del psiquisme animal i el psiquisme humà. Condió ineludible, però per l'eficàcia d'aquestes recerques serà la prudència, la perspicàcia i el plantejar la qüestió amb sos antecedents i conseqüents. Si les reaccions d'un boig deixen sovint perplexe l'observador diligent; si resulta sovint impossible desxifrar satisfactoriament el llur significat, amb quin compte no s'haurà de procedir tractant-se d'un ésser tan diferent de nosaltres com l'animal; car la comparació del cervell humà amb el de les altres espècies, basa essencial per tota exploració en aquests camps, demostra diversitats tan marcades de volum, forma i estructura entre un i altre, que forçosament han de correspondre no sols a diversitats en l'intensitat dels processos psíquics, sinó també en la valor o qualitat; fins l'estudi histològic de determinades regions de l'escorça, com la visual dels ocells, revela veraders abismes que les separen per quantitat i qualitat de les corresponents en l'home.

El dia que els experimentadors obraran convençuts d'una veritat tan clara com la que l'animal no és l'home i, abandonant la vana inclinació zoofílica per un esperit d'objectivitat, esmentaran que a sistemes nerviosos diferents corresponen funcions diferents, llavors es podrà dir en veritat que s'ha descobert un nou ordre d'estudis capaç d'il·luminar la mateixa Psicologia de l'home i districtes afins en son aspecte normal i patològic. Avui, d'altra banda, així com la Psicologia ja no es reclusa a la mesquinesa de l'aparell, tampoc la Psiquiatria es reduïx a col·leccionar els símptomes mentals, sinó que es van individualitzant sempre més les malalties segons els factors causals i histopatològics; hi ha, doncs, excel·lents punts de partença per intentar eixamplar el camp de la Patologia comparada reproduint en lo possible en l'animal la rica Patologia mental, i aclarir d'aquesta manera tants de punts obscurs sobre la gènesi, l'evolució i les pertorbacions pròpies de moltes formes de bogeria.

A nosaltres l'estudi de certes qüestions dubtoses d'histopatologia cerebral ens ha portat a observar en diversos animals algunes curioses manifestacions de les quals volem discórrer breument.

Desitjàvem investigar les lesions que produeix la cocaïna en els centres nerviosos del gos. Amb tal fi injectàrem en quatre exemplars dosis fortes de clorhidrat de cocaïna, 2 centímetres cúbics d'una solució al 1 per 100 per kilo de pes de la bestiola. El complex fenomenic presentat ens sorprengué fortament; els gossos, contra l'observat pel Prof. Ugo Cerletti en els gats subjectes a una intoxicació aguda de morfina, no es mostraven exageradament inquietos, sinó més aviat tranquils, alegres; solament en els membres s'hi veien de vegades tremolors o contraccions involuntàries que els feien executar moviments isolats de flexió, d'abducció i semblants. En un cert moment, però, els gossos ensumaven fixament per terra com si seguïssen un rastre, corrien, saltaven sobre un objecte invisible que estrenyien després fortament, com si haguessen caçat un conill, per exemple. No coneixien l'amo, no es dirigien freturosos a l'escudella per beure i per menjar, sent necessari posar l'aigua i el menjar a la llur boca mateixa perquè mengessin. Si s'allunyaven de la casa coneguda, no eren capaços de tornar-hi per si sols. Daven, això sí, la pota quan se'ls ho manava, feien de vegades, no sempre, els jocs acostumats però no acudien al cridar-los amb xiulets i ballmanetes.

Abans de morir eren més extraordinaris encara els trastorns dels cans. Lladraven furiosos, saltaven i embestien punts determinats on no hi havia res que pogués explicar aquelles manifestacions. Començaven parant-se amb els ulls fixos i oberts com si atalaiessin un enemic; lladraven sordament i als pocs segons rabiosament, llençant-se, per últim, amb la boca oberta i executant tot seguit l'acte de destrossar ràpidament l'objecte de la llur ràbia. Els actes aquests duraven en ocasions vint i cinc minuts. No observàrem nosaltres atacs convulsius.

Ens guardarem bé d'assegurar que les pertorbacions descrites responguin a les hal·lucinacions que estem habituats a compro-

var en els boigs. Veritat és també que moviments tan complicats de cap, ulls, de tot el còs, accions tan variades i executades amb ordre, no poden ser purs reflexes elementals, amb tant més motiu quan es repetíen amb constància en tots els casos. Per aclarir-ho caldria extirpar les zones sensorials respectives, la visual o l'olfatòria, per exemple, i fer llavors l'experiment, car és ben sabut que les hal·lucinacions depenen d'una particular irritació, immediata o mediata, de les regions sensorials de l'escorça.

Interès té comparar els fets descrits amb els observats per Cerletti (XIV Congrés de la Societat Freniàtrica italiana) i Dexler, autor de l'obra *Zur Diagnostik der psychotischen Krankheiten der Tiere*, model de prudència i de sentit crític que haurien de pendre com a norma tants de connacionals seus, comentadors fantàstics de miracles zoològics.

Gats intoxicats amb tres centímetres cúbics de morfina al 0'50 per 100 per kilogram de pes, canviaven el llur ésser ordinari amb notable i creixent agitació, caminant sense repòs, voltant el cap d'una part i d'altra, dirigint l'esguard ara a una banda, ara a l'altra, botant; prenien actituds de defensa semblants a la de qui es veïés caure sobre un volum esclafant; s'arrufaven ventre a terra amb el cap amagat, les orelles baixes i els ulls plens de terror i fins es retiraven amb llestesa de cap a la paret fugint d'un perill, al que sembla. Altres vegades l'animal apar que correu darrera un objecte imaginari, el seguía amb pertinàcia i saltava i l'aferrava amb els membres anteriors.

Dosis menors produïren accessos convulsius de naturalesa epileptiforme. Tals atacs veníen precedits de fenòmens singulars que obliguen a pensar en els raptos de furor, en les temibles agressions i violències fulmínes tan freqüents en els malalts d'epilèpsia abans dels atacs convulsius i en altres circumstàncies; els gats durant alguns minuts bufaven ferament en una direcció determinada, amb l'esquena corba, la cua estirada, el pèl arrufat i les orelles baixes: s'hauria cregut que reaccionaven contra una visió enemiga.

Ugo Cerletti ha observat també amb gran cura l'evolució del *moquillo*, infecció freqüent dels cans, que altera de moltes maneres el sistema nerviós. Les formes catarrals agudes donen lloc, molts mesos després de curades, a una epilèpsia genuïna i en certs casos a un estat particular que el diligentíssim i original psiquiatra italià no vacil·la de classificar de demencial. Paulatinament, el caràcter del goç es transforma de tal manera que tots el troben estúpid; si ix de casa, es perd, i per sí sol no hi sab tornar; no sab seguir la petja de l'amo ni acudir quan se'l crida; perd les seves aptituds per la caça i no és capaç de custodiar fidelment com abans els llocs acostumats; ho embruta tot; no dona la pota ni distingeix els estranys dels de casa; perd les antigues habilitats, no salta el bastó ni fa cabrioles per exemple; a les comandes conegudes no respòn o apenes respòn, remenant lentament la cua; no ensuma els recons; res l'interessa; bé menja amb voracitat quan li en donen, bé passa dies sense menjar res; i, finalment, mor de debilitat i misèria orgànica.

El conjunt resumit té molts punts de contacte amb algunes malalties mentals, amb certes formes de demència greu, progressiva, sense episodis tumultuosos, com es solen presentar en la paràlisi general progressiva, i així, altrament, l'han qualificada alguns veterinaris. L'investigació microscòpica mateixa ha descobert lesions cerebrals que presenten semblances remarcables amb les de la demència paralítica dels manicomis; disposant, doncs, d'un nombre suficient d'exemplars malalts se podrien estudiar experimentalment nombrosos i importants problemes generals referents a les encefalitis cròniques, essent d'aquesta naturalesa ambdúes dolències, la descrita en els cans i la paràlisi progressiva humana.

Havent inoculat, no fa gaire temps, gossos amb cultures virulentes d'estreptococs i estafilococs, això és, dels microbis causa ordinària de la supuració dels forúnculs i abscessos, sorprenguérem en dos d'ells perturbacions dignes d'ésser aquí referides. Els dos animals sobrevisqueren tres dies a l'inoculació per via venosa i

els fenòmens es presentaren ja a les vint hores d'aquella. En un s'observaren, de primer, fortes convulsions generalitzades, a les quals seguí un estat especial d'unes tres hores almenys de durada, en què el gos no dava mostra de conèixer la persona que el cuidava ni de sentir l'olor de menjar; caminava pesadament, dava inadvertidament contra les parets i la seva mirada era morta, extraviada. Més tard presentà nous accessos epileptiformes precedits de vegades i altres seguits d'accessos d'agitació de deu i fins quinze minuts de duració, amb inquietud i fines tremolors de tot el còs. Un altre cop comprovàrem en el mateix ca la repetició dels fenòmens de desorientament ja descrits, i perdoni's el nom usat, puix si bé s'assemblen amb els fenòmens humans de desorientament, lluny estem d'identificar-los.

El segon gos va estar durant dos dies i mig movent-se continuament sense parar, cridant i lladrant sovint, voltant el cap a una banda i altra, retirant-se algú cop temorec i altres llençant-se ferotge contra un punt determinat que abans havia mirat intensesament per uns minuts; l'agitació llavors prenia l'aspecte d'un accés de furor impressionant. Aquest gos tingué també algunes convulsions epilèptiques, i en l'un i l'altre tota manifestació de vida s'anà apagant lentament, fins que sobrevingué la mort.

Indicarem lleugerament les alteracions trobades en l'estudi microscòpic del cervell, puix no és aquest el lloc per descriure-les detingudament. Eren del mateix tipus de les trobades en l'home en els casos d'infeccions agudes; es tractava de petits focus inflamatoris amb notable reacció del teixit espargits per tot el mantell cerebral; en el tifus, en els anomenats deliris aguts i en altres malalties infeccioses es troben lesions paregudes. També es veien microbis als capilars cerebrals obturant-ne la llum.

Aquestes senzilles observacions isolades demostren una vegada més l'esdevenidor científic de l'estudi psicològic dels animals emprés d'una manera racional, precedit de l'investigació de l'estructura normal macroscòpica i microscòpica dels centres nerviosos i acompanyat de l'experimentació en tots els terrenys. Amb el temps

existiràn laboratoris per tals recerques, i qui sab còm riuuràn els nostres descendents de la generositat de certs contemporanis nostres a l'aplicar a les bèsties els costums i les qualitats i les mateixes idees humanes.

Recordem haver vist en la revista italiana *Psiche* corresponent al 1914, descrit pel Dr. Makenzie, les proeses de *Rolf*, el gos de Mannheim. Entre altres, a la pregunta: «*Què és un animal?*» respongué el gos: «*Una part de l'ànima originària.*» «*I l'home?*» «*Una altra part.*» També va aprendre el catecisme contestant amb ortodòxia inatacable les preguntes de tres capellans o pastors sobre l'unitat i la trinitat de Deu. Ara bé: es pot concedir an aquest ca tanta intel·ligència com es vulgui; però concedir-li ja una filosofia, s'assembla massa a l'ingenuïtat del pagès que veu un home penjat a la lluna. L'home tendeix inconscientment a jutjar subjectivament dels altres éssers i prestar-los quant porta dintre, i sovint és apassionat malgrat que vulgui ser objectiu. No perquè d'hàbil manera llegeixen el pensament humà els professionals que es mostren als teatres ha de ser fàcil a l'home llegir el d'un animal; és cosa facilíssima comprovar que quan una persona expressa una idea, aquesta és interpretada amb un matís divers per cada auditor, molt lluny de vegades de l'original. I si això s'esdevé amb l'home, si és tan possible una equivocació al voler interpretar son interior, quines enormes dificultats no s'han de trobar a l'ocupar-se d'animals infinitament lluny per tots conceptes del psiquisme nostre?

JOÀN ALZINA I MELIS

TREBALLS DE PSICOLOGIA ESCOLAR

De temps que venim perseguint la troballa científica d'un horari escolar que respongui a les necessitats psíquiques del nostre nen. Hem de confessar que estem ben lluny d'assolir-ho.

Els *dictats* de Sikorsky patrocinats per Friedrich, els *càlculs* de Burgerstein i els procediments de Ebbinghaus no ens han donat cap resultat contundent. Pot ser perquè és de casa, el procediment d'Estrany ens ha portat de més aprop a obrir alguna conclusió que anotarem i que potser ajudi a aclarir l'horitzó de tan intricat problema escolar.

Les últimes recerques fetes pel procediment aritmètic d'Estrany, el gràfic del qual publicuem, ens donen el següent resultat-promig de 22 alumnes concurrents a un mateix grau.

1.ª observació, després d'una classe (Aritmètica):

Esforz útil	2'26
Rendiment del treball mental	0'72
Capacitat d'atenció.....	1'91

2.ª observació, després de dues classes seguides sense descans intermig:

Esforz útil	2'83
Rendiment del treball mental	0'86
Capacitat d'atenció.....	2'71

3.ª observació, després de totes les classes del matí, amb un descans intermig, havent estat l'última classe la de gimnàsia sueca (sistema Tissié):

Esforz útil	3'48
Rendiment del treball mental	0'876
Capacitat d'atenció.....	3'17

4.ª observació, feta a primera hora de la tarda, abans de començar cap classe:

Esforç útil	2'21
Rendiment del treball mental	0'81
Capacitat d'atenció.....	1'90

5ª observació, després de tres classes consecutives amb un descans intermig:

Esforç útil	3'22
Rendiment del treball mental	0'856
Capacitat d'atenció.....	2'985

De les observacions indicades podem deduir, en principi, que l'intel·ligència del nen comença d'actuar amb un moviment d'acceleració que podríem dir *zero* i que va augmentant progressivament a mesura que s'entrena amb el decurs de les classes, quedant constatat una vegada més que la gimnàsia sueca no és un descans, sinó una excitació més de les moltes que el nen reb. Aquesta acceleració mental sofreix un retard per l'interrupció que promou l'acte d'anar a casa a dinar i no rependre les classes fins a primera hora de la tarda. No obstant, veiem que el treball mental del nen a primera hora de la tarda és més intens que el corresponent a la primera hora del matí, degut sens dubte que l'activitat mental del noi ha disminuït, però no parat totalment o parcialment per l'acte de dormir. Aquesta activitat mental torna a créixer amb sentit accelerat, com ho comprova l'última observació. Aquestes dades anotades ens podran servir de molt quan tinguem, d'una manera precisa, anotada la fadiga psíquica del nen, perquè si bé anotem que en les últimes hores de classe és quan és més intensa l'activitat mental, no podem afirmar que el nen no estigui en període de fadiga i que l'augment de rendiment no sigui degut a una sobreexcitació precursora de la fadiga o del *surmenage*.

Al donar compte d'aquestes modestes observacions voldríem companys que ens ajudessin a trobar una solució científica a aquest interessant i importantíssim problema de la vida escolar que de tant temps persegueixen les «Escoles del Districte VI».

LLUIS TORRES ULLASTRES

TREBALLS DE PSICOLOGIA ESCOLAR

**MODEL DE LES FULLES PER LA MESURA
DE L'ESFORÇ D'ATENCIÓ**

MÈTODE DEL DR. ESTRANY. — ESCOLES DEL DISTRICTE VI

Alumne: Joan Güell Ripoll

Hora de l'observació: 11 del matí del dia 20 de Gener de 1917

Nombres		Nombres		Nombres		Nombres		Nombres	
A	24	K	52	U	15	f	34	p	35
B	32	L	34	V	24	g	46	q	83
C	17	M	19	X	39	h	53	r	41
D	14	N	65	Y	59	i	92	s	67
E	18	O	72	Z	63	j	18	t	54
F	25	P	93	a	27	k	94	u	38
G	32	Q	86	b	11	l	87	v	46
H	67	R	16	c	78	m	74	x	23
I	84	S	45	d	56	n	33	y	95
J	12	T	67	e	29	o	42	z	84

SUMES

A+a=51	F+f=59	K+k=146	P+p=128	U+u=53
B+b=43	G+g=78	L+l=123	Q+q=167	V+v=70
C+c=95	H+h=120	M+m=93	R+r=57	X+x=67
D+d=70	I+i=176	N+n=98	S+s=112	Y+y=154
E+e=47	J+j=30	O+o=114	T+t=99	Z+z=147

INDICACIONS

Minuts que han durat les sumes;	t=5.
Nombre total de sumes fetes	S=25.
Nombre de sumes exactes	n=21

RESULTATS

Esforç útil efectuat.	$E = \frac{n}{t} = \frac{21}{5} 4,2$
Rendiment del treball mental	$R = \frac{n}{S} = \frac{21}{25} 0,84$
Capacitat d'atenció	$C = E \cdot R = \frac{n^2}{tS} = \frac{21^2}{25 \times 5} 3,52$

LLIBRES

LA MISURA DELL'INTELLIGENZA NEI FANCIULLI, per
F. UMBERTO SAFFIOTTI. *Società romana di Antropologia.*
(Roma, 1916.)

En aquesta obra de 286 pàgines, composta durant aquests anys de guerres, exposa i critica l'autor les direccions seguides per conèixer les relacions existents entre l'evolució de l'intel·ligència i les propietats de l'organisme, físic i psíquic, llur valor i llur sentit, se deté d'una manera especial en l'estudi de l'anomenada *escala mètrica de l'intel·ligència* i partint d'experiments personals intenta col·locar els problemes sobre un altre pla, sense dissimular, això no obstant, les nombroses dificultats que s'han de vèncer per solucionar-los.

L'intel·ligència no consistiria, segons l'autor, en una activitat psíquica individualitzable per ella mateixa sinó en un complex de activitats, conexionades i interferents les unes amb les altres, en virtut de les quals l'home assumeix davant de la coneixença i de l'acció una reacció personal.

Poc ha donat de sí el mètode de les correlacions psico-somàtiques per l'investigació dels caràcters de l'intel·ligència, puix, si bé no s'ha de considerar errat el principi segons el qual existeixen lligams necessaris entre lo fisiològic i lo psíquic, massa elements intermitjos escapen a l'investigador, massa elements teòrics i de mètode hi intervenen i massa diversos i fins contradictoris són els resultats parcials obtinguts fins ara.

No cal confiar tampoc en la llum que puguin donar els caràcters dinàmics, que a l'expressar una reacció individual revelen en una proporció major o menor els de l'intel·ligència, com per exemple, la discriminació del color o dels sons, la força dinamomètrica i altres per l'istil. Ni sisquera els temps de reacció, analitzats quasi sempre com proves d'atenció donen un índex aproximatiu de l'intel·ligència, entre altres motius perquè no és el mateix la reacció atenta en un experiment que en un de distint, que al llegir un llibre o disfrutar un paisatge.

A l'anàlisi dels temps de reacció s'acosta l'anàlisi dels processos psíquics elementals, l'anàlisi de l'atenció, reconeixement, memòria, judici, etc.; fàcil, però, és de veure que no es pot comprendre el fet total partint solament d'un dels síngols factors que l'integran.

Interessant és fixar-se que la Patologia nerviosa i mental ja ha resolt des de fa temps d'una manera empírica, suficient a les necessitats pràctiques, el problema de la valoració mental dels individus. Com? estudiant per medi de l'interrogatori i de l'observació del malalt els aspectes o facultats psíquiques; tal objecte es proposen els recursos sistematitzats per De Sanctis, Rossolino, Ferrari, Simon i Binet, per parlar únicament de les tentatives més divulgades en el món científic. Amb l'introducció en Psicologia de *l'escala mètrica de l'intel·ligència*, conjunt de textos mentals ordenats per Binet i Simon, va semblar que el problema fos arribat a la fase de maduritat, que hagués ultrapassat al menys al període de les incerteses i necessitats tan sols un treball de correcció, de perfeccionament, i de precisió.

L'escala mètrica de l'intel·ligència es caracteritza per dues condicions, per l'agrupament de les proves segons l'edat i per llur respectiva dificultat creixent. A cada edat física correspon una edat mental determinable amb una sèrie de reactius disposats de més senzill a més complicat independents del grau d'instrucció.

Aquest concepte inclou la solució d'una incògnita del desenrotlle psicològic impossible d'acceptar perquè, prescindint dels detalls tècnics de la valutació de les edats mentals, apart de les crítiques sobre l'elecció, nombre i significat de les cinc proves característiques per cada edat, no s'han de deixar de considerar la varietat dels tipus individuals puix la fenomenologia de l'intel·ligència infantil mostra tal riquesa de matissos que no permet de vegades la comparació entre subjectes d'una mateixa edat orgànica. No hi ha maneres d'acceptar aquests *canons* del desenrotlle mental progressiu, any per any, amb regularitat matemàtica i expressions particulars, tant més si es pensa que es volen determinar les fases amb la minuciosa precisió de mesos i fraccions de mesos. Teòricament serà verdadera l'opinió que la creixença física i la creixença psíquiques sien correlatives i que la segona la revelin exponents especials com en la primera succeeix, mes aquesta opinió no tindrà mai un valor absolut, matemàtic.

No se sab tal vegada que la mateixa corba de la creixença física no és fatalment ascendent sinó que té períodes d'ascensió ràpida i altres de parada, que a més varia segons els sexes i segons altres circumstàncies? Sabut és també que l'evolució mental procedeix amb oscil·lacions sensibles no sols en els períodes més característics de la creixença sinó en les estacions mateixes de l'any.

Aplicant l'escala mètrica a deficients adults, Binet assimila la llur capacitat mental a la dels nens de la mateixa edat de la corresponent a les proves que superen com si les notes psicològiques del desenrotlle mental fossin les mateixes en un idiota i en un noi de pocs anys. És bastant freqüent el cas de nois presentats com frenastènics els quals superen les proves de De Sanctis, responen poc o malament a n'els reactius de Binet i Simon i sotmesos a un examen clínic psicològic resulten d'intel·ligència normal havent-se d'atribuir llurs reaccions a malalties sofertes, mala nutrició, educació dolenta o a motius consemblants. Fundant-se en l'experiència no es pot admetre que l'escala mètrica basti per determinar el grau d'insuficiència mental, podent-se sospitar solament un cas de deficiència quan la persona no reïxi a resoldre les proves que els seus coetanis resolen.

L'autor ha pres dos criteris fonamentals per guia a fi d'elaborar un conjunt de fets mentals i valorar així l'intel·ligència: l'evolució mental dels infants d'una mateixa edat és diversa segons el grau d'instrucció escolàstica, calent fixar per classe tants grups de proves com resultin les edats dels escolars; les proves corresponents a cada classe distribuïdes per edats poden constituir, atenent a llur dificultat creixent, tres graus de dificultats als quals corresponen tres graus de capacitat mental, dèbils, mitjans i forts.

Sustint el grau mental a l'edat mental se perd un dels caràcters més nous i suggestius de l'escala de Binet i Simon, és cert, i és comprèn que tal caràcter atregui l'interès de psicòlegs i pedagogs, mes fora inercia mental, falta d'esperit crític acceptar un principi per llur bellesa i simplicitat d'execució. La complexitat del criteri precognitzat per Saffiotti respecta els elements complexos de l'intel·ligència, factors que no és lícit descuidar. La pràctica correspon a la teoria i amb la determinació del grau es posseeix una indicació més important i expressiva de la capacitat mental, la de que supera tals difi-

cultats i no tals altres de les corresponents a sa edat, la de que s'orienta segons una certa direcció en un dat moment històric.

Edat mental i *grau mental* són expressions convencionals, mes així com la primera no diu sinó l'existència o el defecte de desenrotlle mental i ni fins analitzant els resultats aconseguits s'arriba a establir el matís especial del subjecte, la segona posa de manifest que l'individu iguala, supera o no arriba la media de son grup i el col·loca en certa posició que fa veure quines són les seves llacunes i ses perfeccions. El problema de la mesura de l'intel·ligència canvia d'aspecte, es complica extraordinàriament i s'enriqueix per lo mateix en nous detalls que el fan més interessant i més pràctic. Ara per de prompte semblaria prudent eixamplar el camp d'experimentació, cercar noves proves mentals per descobrir les notes més expressives de l'evolució mental, i determinar en grups normals de suficients subjectes quins són els caràcters que indiquen el llur ver i propi desenrotlle mental per obra de l'edat física; després, seguint aquesta via s'arribarà a fixar l'evolució progressiva de l'intel·ligència.

La tentativa de Binet i Simon ha demostrat lo pràctic de l'idea de la mesura de l'intel·ligència i la fecunditat dels seus resultats. Les nombroses crítiques fetes al llur mètode no podran macular la transcendència dels llurs experiments. — J. A. i M.

LOS NIÑOS ANORMALES. Guía para admisión de niños anormales en clases de perfeccionamiento, por ALFREDO BINET y DR. TH. SIMÓN. Traducción por VICENTE PINEDO, director de Escuela normal graduada en Barcelona. *Librería M. Roig.* (Barcelona, 1917.)

A nosaltres, admiradors decidits de l'il·lustre Binet, desaparegut del món fa poc, ens plau sincerament veure traduïda aquesta obra escrita per ell i per son col·laborador Simón i destinada a vulgaritzar coneixements tan necessaris als mestres, els de la deficiència psíquica infantil.

Els deficientes de què el llibre s'ocupa, són els anormals i retrassats inadmissibles a una escola ordinària i a un hospital, semblant a l'escola poc normals i a l'hospital malalts massa lleugers; queden exclosos per tant, els frenastènics greus, això és, els anomenats vulgarment idiotes i imbècils. Aquest aclariment, definició l'anomenen els autors,

difícilment satisfarà l'home de ciència i, en general, a qui desitgi formar-se idees clares sobre argument de tal importància; tal volta n'haurien trobada una altra més precisa i científica si haguessin considerat el dèficit mental congènit o de les primeres edats de la vida, no com una qüestió de graus, sinó com una qüestió molt més complexa, de graus i de naturalesa a l'ensem.

Fins a De Sanctis, cap psiquiatra no havia comprès la trascendència de la diversitat de tipus entre els frenastènics, malgrat que l'observació banal demostrés que no se'ls podia comprendre dins una escala psíquica de graduació. Psicòlegs tan perspicaços com Binet i Simón, havien de reconèixer forçosament aquest fet; és més: ells afirmen que l'anormal en res no s'assembla al normal lent o aturat en un moment de la seva evolució, però no segueixen endavant en l'anàlisi de les característiques dels deficientes, puix, si haguessin procedit així, bé haurien vist que és tan exposat descriure la psicologia del deficient com la del boig, i que dividir els anormals en tres agrupacions: retrassats, inestables i mixtes, significa no passar de l'es-corça; en altres termes: detenir-se en les diferències més aparents; en efecte, hi ha anormals retrassats o inestables que a més presenten notes epileptoides, idiòtiques, etc., és a dir, certs caràcters del llur psiquisme prou nombrosos i intensos per dar-los la personalitat que revelen les qualificacions susdites. Els retrats psicològics de l'atrassat i de l'inestable, que ocupen part del capítol II, no són aplicables en realitat més que a una categoria restreta d'anormals, el primers als de tipus idiota i el segon als de tipus amoral.

Tres ordres de competències han d'examinar els anormals: pedagogs, metges i psicòlegs. Als directors de les escoles primàries i els inspectors correspon descobrir els nens retrassats, i per llur norma estableix Binet el principi de que un atràs de dos o tres anys en nois que han assistit regularment a l'escola, que no han estat malalts, que no estan desnutrits, és una sospita fundadíssima d'anormalitat. Per descobrir l'inestable la regla és menys precisa; cal cercar-los entre els que per llur caràcter indisciplinat no es pogueren sotmetre al règim ordinari de l'escola. Per comprovar el grau d'instrucció recomanen tres exercicis fàcilment comprovables: lectura, càlcul i ortografia, fixats després de proves repetides amb bon nombre de nens normals. Els autors recomanen finalment en els casos dubtosos un últim exa-

men psicològic, que consisteix en proposar una sèrie de preguntes de dificultat gradualment creixent.

Per apreciar l'inestabilitat, la deficiència de caràcter, cal que l'inspector escolar faci una enquesta sobre la conducta del noi a l'escola o escoles que hagi freqüentat i, si els fets no fossen greus, el canviarà de mestre o d'escola ans d'admetre'l a la classe d'anormals.

A l'escola no s'hi han d'admetre sinó els individus perfectibles. Quin criteri guiarà, doncs, per tal selecció? Segons els autors, idiotes són aquells que sense trastorns auditius ni dels òrguens fonètics no arriben a parlar, i imbècils els que no arriben a escriure ni a llegir lo escrit; ambdós categories deuen anar a l'hospital o asil. I en veritat que si aquest criteri, com a criteri escolar és bastant acceptable, gens ho és com a criteri general, en quant es refereix als imbècils almenys; el diagnòstic de l'insuficiència mental necessita un criteri més aplicable encara que el de la l'escritura a la totalitat dels infants.

El metge ha de desempenyar un paper preponderant en l'organització i funcionament de les escoles especials, com en escala major o menor s'ha reconegut a tots els països; el metge, no obstant, no és ni ha de ser l'única autoritat, puix moltes coses a ella s'escapen. El metge necessita també estudiar detingudament aquestes qüestions, per les quals ordinàriament no té sinó una preparació més o menys remota, tant més quant que la cefalometria i els estigmes degeneratius no serveixen per l'examen individual. La missió del metge ha de consistir en l'estudi clínic dels casos, en decidir si es tracta de debilitat mental o d'una afecció intercurrent i el tractament oportú. No creiem lliures de censura les idees dels autors sobre la naturalesa íntima del retràs en la forma en què l'expressen; res significa la nostra ignorància sobre la naturalesa histografològica de les formes de retràs ni l'aparent integritat orgànica del cervell ni l'ineficàcia del tractament mèdic en contra de l'hipòtesi que certs estats psicològics corresponguin a determinats estats somàtics, puix l'història de la ciència és plena de casos anàlegs solucionats per descobriments posteriors.

El rendiment social i escolar de les institucions que d'anormals s'ocupen, constitueix un índex exacte de la llur utilitat. La Salpêtrière i Bicêtre donen elements interessants per una informació d'aquesta mena. L'escola de la Salpêtrière, dirigida allavors per Mme. Meusy i sota l'inspecció del doctor Voisin, que està dividida en quatre classes

i té unes 140 nenes, entrega a la vida activa el 12 per 100 de ses alumnes; per ben valorar aquestes xifres convé advertir que la quasi totalitat del contingent està format per epilèptiques. La crítica de l'asil de Bicêtre sembla apassionada i les conclusions no prou justes; per la resta, el millorament en les condicions dels frenastènics greus significa fins econòmicament un guany no menyspreable, i l'ocupar-se d'ells significa a més progressos reals en la complicada i encara fosca psicologia infantil i, per consegüent, en l'educació dels anormals més lleugers.

Quan Binet i Simón escrigueren aquest llibre, apenes s'havia iniciat l'estudi de la deficiència infantil, i avui, després de tantes publicacions, no s'ha avençat gaire. Estadístiques sobre el nombre d'anormals i llur utilització n'hi ha poques. Avui encara no tenen un sentit precís les paraules idiota, imbècil i delit mental; la graduació de l'insuficiència mental variarà per molt de temps, segons les idees dels investigadors, i pretenir que allà aont els tècnics no s'entenen, decideixi la R. Academia de la Lengua, com proposa el traductor, és puerilitat ridícula. Tothom està d'acord, però, amb Binet i Simón per l'assistència post-escolar dels anormals, en la necessitat de seguir-los per conèixer els resultats del treball escolar i en la necessitat de vigilar-los sempre i procurar-los els oficis més adaptats a les llurs condicions individuals.

De desitjar fóra en la versió d'una obra d'autors tan respectables més dignitat i menys pedanteria. Molts trobaràn quelcom ingènua l'invenció de paraules tan necessàries com *medical* i *determinio*, per exemple, i pensaràn tal vegada que el temps gastat en descobrir-les, se podia invertir en perfeccionar el text castellà. — J. ALZINA I MELIS.

ELS QVADERNS D'ESTVDI ajornen pel nombre vinent les seccions habituals d'Informació. No ha semblat inútil, sinó, al contrari, exemplar dedicar tot el present, augmentat encara de pàgines als primers resultats d'una obra vasta i silenciosa, que ara comença a trascendir en la ciència i l'ensenyament catalans.
